

P 717-14746

Nr. 4, vol. 27



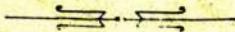
# ŽVAIGŽDĖ - The STAR.

---

A LITHUANIAN QUARTERLY PUBLICATION, PUBLISHED BY A. MILUKAS & CO. AT 3654 RICHMOND STR., PHILADELPHIA, PA. YEARLY SUBSCRIPTION \$2.00, SINGLE COPY 50 c.

---

Spalių m. == October, 1929



---

Entered as second class matter at the Philadelphia Post Office under Act of March 3, 1879.

STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT,  
CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY SECTION 1103 OF  
AUGUST 24, 1918.

of Philadelphia published quarterly at Philadelphia, Pa., for  
September 15, 1929  
County of New York

**„ŽVAIGŽDĖ"--BERTAININIS ŽURNALAS.**

DVIDEŠIMTI DU METU buvusi savaitiniu laikraščiu „ŽVAIGŽDĖ". Tris  
metus šjusi kaip mėnesinis žurnalas, nuo 1925 m. eina kaip bertaininis žur-  
nalas leidžiamas A. Milukas & Co. B-vės iš Philadelphia, Pa. 3654 Richmond  
Str. Pavienių „Žvaigždės" knygy kaina 50 centų, metams prenumerata 3 dol.

---

---

SPALIŲ — OCTOBER 1929 M.

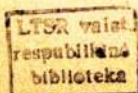
---

---

**AMERIKOS LIETUVIŲ KRONIKA.**

---

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ" 3654 Richmond St.  
adresuokit: Philadelphia, Pa



STATEMENT OF THE OWNERSHIP, MANAGEMENT,  
CIRCULATION, ETC., REQUIRED BY THE ACT OF  
AUGUST 24, 1912.

of Zvaigzde published quarterly at Philadelphia, Pa, for  
September 25-th 1929.

County of New York )  
State of New York ) ss.

Before me, a Notary Public in and for the State  
and county aforesaid, personally appeared Rev.  
A. M. Milukas who, having been duly sworn according  
to law, deposes and says, that he is the owner in  
partnership of the Zvaigzde and that the follow-  
ing is, to the best of his knowledge and belief, a true  
statement of the ownership, management (and if daily  
paper, the circulation), etc., of the aforesaid publica-  
tion for the date shown in the above caption, required by the  
Act of August 24, 1912, embodied in section 443, Postal  
Laws and Regulations, printed on the reverse of this  
form, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, edi-  
tor, managing editor, and business manager are:

Name of —	Post—Office Address:
Publishers, A. Milukas & Co.	3654 Richmond St.
Editor, Julia Pranaitis	" "
Managing Editor, A. M. Milukas,	82 Perry Ave.
Business Manager A. M. Milukas	Maspeth, L. I., N. Y.

2. That the owners are: Rev. A. M. Milukas, 82 Perry  
Ave. Maspeth, L. I., N. Y., Julia Pranaitis 3654 Richmond  
St., Philadelphia, Pa.

3. That the known bondholders, mortgagees, and  
other security holders 1 per cent or more of total  
amount of bonds, mortgages, or other securities are: None  
A. M. Milukas Business Manager

Sworn to and subscribed before me this 25 th day  
of September 1929

(Seal.)

Geo. F. Brelsford  
Notary Public.

New York County No. 768  
My Commission Expires March 30 1930.

## AMERIKOS LIETUVIŲ KRONIKA.

(Tasa.)

1891 Naujų Metų dienoje Scrantono vyskupas O'Hara pašventino naujai pastaryta Plymouth'o lietuvių šv. Kazimiero bažnyčia. Mišias laikė Pisttston'o lietuvių klebonas kun. Jurgis Kolesinskas, o pamokslą pasakė kun. J. Zlotožinskas, Nanticok'e lenkų parapijos vikaras. In pašventimo iškilmes atvyko ir kun. P. Abromaitis, Mahanoy City klebonas, kuris plymouth'iškį kleboną kun. Burbą savo laiku įpiršo Scrantono vyskupui. Buve dar pasakyti pamokslai lenkų ir anglų kalboje, neskaitant vyskupo prakalbos. Paradų iškilmėse buve apie pusantro tūkstančio žmonių: vietos lietuvių šv. Kazimiero draugija, taippat devynios lenkų draugijos iš kaimyninio Nanticoke miestelio bei kelios slavokų draugijos. Buvo taipgi atvykę į pašventinimo iškilmes šv. Petro ir Povylo draugija iš Hazleton'o bei šenadoriškė, šv. Jurgio draugija, apie 360 vyrų. Labiausiai, anot paties „Vien. Liet.“ redaktoriaus (J. A.), pasižymėjus šenadoriškė šv. Jurgio draugija „skaitlingumu savo narių ir kapelija, kuri pasirodė geriausia už visus kitus“... „Vis tai prisidėjo ant iškėlimo tokios iškilmės, kokios mūsų mieste niekas neatmena. Vietiniai lenkai tuomi tarpu savo karčemose gėrė, šnairuodami ant lietuvių“ baigia savo aprašymą korespondentas redaktorius.

Pašventimo iškilmėse nebuvo iš Mahanoy'aus nei draugijos nei parapijos atstovų Vročinskas, teisybė, klebono kun. P. Abromaičio kalbinamas, atsileido, atsiskakė iš rivalės organizacijos (Bačkausko—Juodišiaus—Butkevičiaus garsinamojo Susivienyjimo) sekretoriaus urėdo.

bet, nepaisant klebono prašymų, sulaikė Mahanoy'aus ir apygardos draugijas nuo važiavimo pas „mizernus Luzernių ponus“. Vročinskui tame atkalbinėjime padėjo ir Bačkauskas su savo bičiuliais. Senadoriškė Jurginė draugija, siuntusi, kun. Burbai kelionės į Ameriką lėšas nesidavė atkalbinti nuo dalyvavimo iškilmėse jo bažnyčios pašventimo.

1891 metų pradžioje Waterbury'o šv. Kazimiero draugija įkūrė savo filiją artimame New Britain'o miestelyje. Draugija trokštanti „surišti visus Connecticut'o valstybės lietuvius į vieną didelę draugiją, nes vienybėje ir išvien dirbime yra galybė“. Draugijos pirmininkas M. Brazys per spaudą ragino Ansonijos, Middletowno ir kitų apygardos miestų lietuvius į vienybę.

1891 m. vasarą New Britain, Conn., šv. Kazimiero draugija (to paties vardo waterburiškės šaka) turėjo 30 narių iš pusantro šimto mieste gyvenančių lietuvių.

1891 m. Sausio mėnesio pabaigoje Duryea, Pa. lietuviai sukūrė šv. Juozapo susišelpimo draugiją. Lietuvių buvę čia tuomet apie du šimtu. („V. L." '92, N. 4).

1891 m. 22 d, sausio DuBois lietuviai sukūrė Sv. Jozaus Sirdies susišelpimo draugiją ir pradėjo rūpintis sukūrimu savos parapijos. Tais (1891) metais 150 vyrai „pasirašė dėti pinigus ant lietuviškos bažnyčios“. Bažnyčiai statyti žemė pirкта 1893 metais. ('93 „V. L." N. 19.).

1891 m. vasario mėnesio 12 dieną žymesniejie šenadoriečiai lietuviai užmezgė šv. Jurgio parapiją. Parapijos įkūrėjų patarėju buvęs kaimyninės šv. Juozapo Mahanoy City lietuvių parapijos klebonas kun. P. Abromaitis. Tais pačiais 1891 m. apie Visus Sventus buvo jau laikomos vietos lietuviams jų pačių rengiamos bažnyčios sklepe (basemente) pamaldos. Philadelphios arkivyskupas pagelbėjęs parapijiečiams, vardu vyskupijos paskolinda-

mas 4000 dol. žemei nupirkti. Kad neapsileidus kaimynams Mahanoy City lietuviams, jau išsistačiusiems mūro banyčia, šenadoriškiei savo medinės bažnyčios (užbaigtos statyti 1893 m. pavasaryje) sienas apkalė blekės, plytų pavidalo, lentelėmis. Toms surūdijus, paskiaus bažnyčios sienos buvo tikrų plytų eile apmūrytos.

1891 m. Vasario m. pabaigoje Philadelphia'os lietuviai gavo arkivyskupo leidimą pirkti bažnyčią ir rūpintis paršikvietimu lietuvio kunigo.

1891 m. 15 d. kovo Cincinnati, O. lietuviai įkūrė šv. Kazimiero susišelpimo draugiją. Pirmame susirinkime įsirašė į draugiją 17 vyrų.

1891 m. kovo mėnesyje J. Šiupas, įgijęs daktaro diplomą Baltimorėje, apsigyveno Wilkes Barre. Pirmas lietuvis baigęs medicinos mokslą Amerikoje.

1891, 22 d. kovo m. Forest City lietuviai įsteigia šv. Jurgio susišelpimo draugiją ir tariasi apie parapiją šv. Antano vardu, kurią kurti gavo vyskupo O'Hara leidimą 7 d. spalio 1892 m. Kasininkas pralošė dr-jos ir parapijos pinigus. Tais 1892 m. susikūrė ir šv. Antano susišelpimo draugija. 1894 m. vietos lietuviai, susilaukę iš Lietuvos kunigo Juozo Kuro, pasistatė bažnyčią ir kleboniją. Bažnyčiai 1899 m. sudegus, pastatyta daug gražesnė šventynė.

1891 m. 23 d. balandžio šenadoriškiei lietuviai darė dideles demonstracijas savo naujai čia įkurtos šv. Jurgio parapijos globėjo šventėje. Demonstracijose — parodoje dalyvavo visos vietos ir apygardos lietuvių draugijos ir keturi lietuviai kunigai. „Ant šventės suvažiavę kuone visi aplinkiniai lietuviai, taip kad toje dienoje visas miestas rodėsi vienu lietuvių užgyventas“.

1891 m. 24 d. gegužio Philadelphijoje susikūrė šv.

Antano susišelpimo draugija, Pirmame susirinkime įsirašė į draugiją 25 nariai. Vyresnybė išrinkta: A. Anskaitis pirmininku, P. Labanauskas sekretorium ir K. Butkus išdininku. Draugija pasiryžo rūpintis ir to paties vardo parapija, jau pirmiaus užsimezgsia.

1891 m. Gegužio mėnesyje „Lietuvių Mokslo Draugystė“ kėlė protestus prieš maskolių valdžią: Baltimorėje 5 d. gegužio kalbėję angliškai medicinos studentas Cohn, lietuviškai prakalbas sakė Dr. J. Sliupas ir kun. A. Burba. Siuodu pačiu kalbėtoju sakė prakalbas ir Philadelphioje 7 d. gegužio, gi 11 d. gegužio Pittstone prakalbas sakė klebonas kun. J. Kolesinskas, Dr. Sliupas ir kun. P. Abromaitis. Plačią korespondencija apie tai parašė „Vien. Liet.“ N. 20 p. J. S. (Sliupas), užkirsdamas nedraugams lietuvių ir „Saulei“, ką mėgino „iš anksto supiudyti svieta prieš suėjimą, dargavodami visai kaip ant kun. Burbos ir Dr. J. Sliupo“. Kun. A. Burba čėlei ligos nebuves Pittston'o prakalbose.

1891 m. 21 d. birželio Wilkes Barre, Pa. įsikūrė Lietuvos Sūnų susišelpimo draugija. Draugijon daugiausiai įsirašė pairusios šv. Petro ir Povilo draugijos nariai įsikurusios pernai metais.

1891 m. spalio mėnesio paskutinį nedėdientį iškilmingai pašvęsta Senadorio lietuvių šv. Jurgio bažnyčiai kampinis akmuo. Miesto roda (protestantai) buvo nutarusi neleisti „ardyti šventadienio ramybę trukšmą darančiomis deonstracijomis“. Tas suerzino vietos ir apygardos airius ir į lietuvių iškilmę suvažiavo iš apygardos visos katalikų draugijos. Demonstracijų parodoje maršavo su muzika 59 draugijos. Lietuvių draugijos atvyko iš Plymouth'o, Pittstone, Hazleton, Freeland, Mahanoy City ir Mt.Carmel. Per didelę žmonių krušą daugybei grū-

džiantis į traukinius stotyje buvo suvažinėtas Plymouth'o šv. Kazimiero draugijos narys Juozas Milenavičius.

1891 metų 29 dieną lapkričio Plymouthe, Pa. buvo pašvestos lietuvių šv. Kazimiero parapijos kapinės. Kad užsikirtę „pucai“ (poznaniečiai lenkai) neįsileido į savo kleboniją kun. A. Burbos, vyskupo nuskirto klebonu lietuvių lenkų parapijos, o lietuviai, neužsileisdami jais, atsiskyrė ir įkūrė savą parapiją (spalių mėnesyje 1889 m.), tikybinių — tautinių vaidų ugnis tarp vietosenkų ir lietuvių dar labiau išsiliepsnojo. Sekančiais 1890 metais 1 d. Sausio lietuviams palaidojus bendrose kapinėse dviejų Jono Kudirkos mergaičių lavonus, keletas kerštininkų lenkų atkasė tuos lavonus ir, sudaužę karstus, išmetė už kapinių tvoros. Iškilus tokiam skandalui, lietuviai katalikai gavę dvasinės vyriausybės leidimą, užvedė kapų ir lavonų išniekintojams bylą, kuri pasibaigė apkalnimu kerštheadarių, nors ir šie nemažos finansinės paramos susilaukė iš savo rodakų. Taip dalykams susidėjus, lietuviai šv. Kazimiero parapijiečiai, kad ir buvo bažnyčios statymo skolomis apsunkinti, turėjo rūpintis ir savųjų kapinių įsitaisymu.

1891 m. 22 d. lapkričio Newark, N. J. lietuviai įkūrė šv. Jurgio susišelpimo draugiją. Lietuvių toje naujokynėje tuomet buvę į 300.

1891 Pittstone, Pa. įsikuria politinė lietuvių Kliubo Draugija. Tos vietos lietuvių organizavimas tai šviesaus naujo klebono kun. J. Zlotožinsko išmintingas darbas.

1891 m. atvyko Amerikon Petrapilės seminarijos klierikas Mykolas Sedvydis, žemaitis iš Skuodo parapijos ir, pabaigęs Baltimorės seminarijoje teologijos mokslus, išvestas į kunigus buvo (1894 m.) klebonu šv. Traicės



parapijos Wilkes Barre, paskui po kun. J. Zlotožinskio mirčiai šv. Kazimiero Pittstone. Čia būdamas su kitais kunigais padėjo sukurti „Motinėlės“ draugiją augštesniųjų mokslų mokiniams šelpti. Pirmasai jaunuolis, kuris pasinaudojo „Motinėlės“ pašalpa, buvo vargoninkas Lopato, išėjęs į advokatus.

1891 atvyko Amerikon kun. Simanas Pautienius, seišnikis ir pabuves keleta metų prie Baltimorės šv. Jono Krikštytojo lietuvių bažnyčios, kurią vargais ne galais atsiėjo jam atrašyti nuo šv. Jono draugijos to paties vardo parapijai, nuo 1894 metų pradžios klebonavo ilgesnį laiką Mahanoy City šv. Juozapo parapijoje. Išleido antru kart (1905 m.) vyskupo Giedraičio vėrsta Naujo Instatymo Sventraštį. Mirdamas Senadorio šv. Jurgio parapijos klebonu, užrašė žymią savo turto dalį Lietuvos Universitetui, skirdamas metines stipendijas lietuviams studentams.

1891 m. Grand Rapids, Mich., susikūrė šv. Petro ir Povylo susišelpimo draugija. 1892 m. toji draugija turėjusi 60 narių, gi vietos naujokynėje lietuvių buvę daugiau nei šimtas suaugusių.

1891 m. chcagiškiai lietuviai įkuria Apveizdos Dievo susišelpimo draugija, padėjusią vėliaus įsikurti ir to vardo parapijai. Tais pat 1891 metais Chicagoje susikuria ir kita susišelpimo draugija — Didžio Lietuvos Kunigaikščio Gedimino draugija.

1891 m., šv. Kazimiero Dr. Kasakauskio sukurtosios draugijos rūpesčiu buvo išgautas Chicagos arkivyskupo leidimas kurti pirmą lietuviškąją parapiją. Vardą parapijai nutarta duoti šv. Jurgio, kad paminėjus pirmuosius Chicagos lietuvių katalikų parapijos kūrėjus — šv. Jurgio draugija, 1884 metais sukurta, bet paskui iš-

nykusią, išvažinėjus jos nariams į kitus miestus. Parapijai aukas rinko jos didžiausias bičiulis kun. Val. Cižauskas, atvažinėdamas iš South Bend, Indiana valstybės. Kleboną V. Cižauską, pavadavo paskui jo vikaras kun. Zubavičius, kuris irgi tankiai atvažiuodavo aukų rinktų naujai parapijai. 2 d. kovo 1892 m. per kun. V. Cižausko tarpininkavimą arkivyskupas paskyrė šv. Jurgio parapijos klebonu kun. Jurgį Kolesinską, buvusį šv. Kazimiero parapijos Pittston'e, Pa. klebonu nekurį laiką.

1891 m. 13 d. gruodžio Elizabeth'o lietuviai įkūrė šv. Kazimiero susišelpimo draugija, kuri daug rūpinosi įkūrimu ir savos parapijos. 1892 m. jau buvę Elizabeth'e lietuvių apie 500, gi šv. Kazimiero draugija turėjus per keturiasdešimtis narių.

1891 „Saulės“ spaustuvėje Mahanoy City išleista „Saulės Kalendorius 1891 metas“, o Plymouth'e Juozo Paukščio spaustuvėje atspausa: „Metinis pranešimas „Lietuvių Mokslo Draugystės“ Baltimorėje, Md., šešiolikos puslapių pamfletas, „Pasakojimas Antano Tretininko“, Vysk. Mot. Valančiausko savaip pertaisytas veikalas ir „Europos Istorija“, J. Andžiułaičio išverstas Freemanno veikalėlis. Šitas spausdiny, išleistas „Susivienijimo Lietuvių A.“, lėšomis labai daug žalos padarė tai organizacijai. Patuštinus išdą apmokėjimu išleidimo lėšų, visai sumažėjo tos organizacijos autoritetas; nepasitikėjimą „Paukščių Vienybe“ neapsakytai padidino ta netikusi, „priešinga“ knygelių pakraipa. Man, 1892 m. kalbinant Senadoryje net artimus genčius rašytis prie „Susiv.“, atskatinėta: „kam čia rašyties į Paukščių Vienybę, ar kad daugiaus šašlavų galėtų Juozas Paukštys pridrukuoti vieton žadamo benefito“...

Baltimorėje tais 1891 metais išleista J. Šliupo bro-

šiūra anglų kalboje: „Bestiality of Russian Czardom toward Lithuania“, kurią dėl kalbos šiurkštamo labai sunku buvo platinti.

1891 metais Amerikos Lietuvių išeivijoje įkurta dvilika susišelpimo draugijų: šv. Juozapo Duryea, Pa. Saldžiausios Sirdies, DuBois, Pa., šv. Jurgio, Forest City, Pa. šv. Antano, Philadelphia, Pa., Lietuvos Sūnu, Wilkes Barre, Pa., šv. Jurgio, Newark, N. J. šv. Petro ir Povylo, Grand Rapids, Mich., šv. Kazimiero, Elizabeth, N. J., šv. Kazimiero, New Britain, Conn., ir dvi Chicagoje, beje: Dievo Apveizdos ir Didkun. Gedimino.

Tais metais pabaigta statyti ir pašvęsta šv. Kazimiero bažnyčia Plymouth, Pa. pradėta statyti šv. Jurgio bažnyčia Shenandoah, įkurta šv. Jurgio parapija Chicagoje ir šv. Antano, Philadelphia, Pa., taipgi pradėta kurti lietuvių parapijos Du Bois, Pa., ir Forest City, Pa.: Plymouth'o, Pa., lietuviai tais tais metais išitaisė ir savas kapines. Jonas Sliupas, Lietuviškojo Balso redaktorius, savo radikalizmu ir storžieviškumu, asmenų „kremščiojimu“ pripildytais raštais atstūmęs nuo savęs lietuvišką visuomenę, įgijo gydytojo diplomą ir atsistojo ant tvirtų kojų.

Buęs „Lietuviškojo Balso“ sądarbininkas J. Andziulaitis tais (1891) metais per „katalikiškąją“ „Vienybę Lietuvinkų“ paleido tvaną asmenis dergiančių korespondencijų, pirmiausiai nusitvėręs už objektą buvusį, „Susiv. L. K. D.“ rektorių Juodišių, o paskiaus kibęs į naująjį Pittstone parapijos kleboną kun. J. Zlotožinską. J. Andziulaičio laikraštiniai šmeižtai buvo daugiaus nudailinti, nei Sliupo; melas juose skleidžiamas vis buvo uoliai kamuflazuotas; skaitančią visuomenę suvedžiojanti jo raštai buvo gražių sakinių žolynais iškaišyti. „Aušos“ leidi-

mo metų Kalnėnas — Andžiulaitis, Amerikos vargo kar-  
đią taure išgėres, virto mizantropu, net darbo žmonių  
engėju, kad net Sliupas, kuris niekad nebuvo rigoristu  
krikščionių doros atžvilgiu, neturėjo į valias žodžių An-  
džiulaičiui pasmerkti. Reikėjo didelių Serno (Adomai-  
čio) maldavimų, kol šis (Sliupas) sutiko visus tuos An-  
džiulaitį pasmerkiančius sakinius išbraukti iš „Liet.  
Raštų ir Raštininkų“. Bet ir šis pats Sliupas, jau daktaru  
patapęs, pamatęs kokią suirutę ir netvarką įneša An-  
džiulaitis į Amerikos lietuvių katalikų gyvenimą per  
„Vienybę“ Lietuvninkų“, pamiršo visas jo ydas ir sau  
padarytą skriaudą, ir greit suėjo su juom į artimesnius  
sątikus ir lojaliai jam sadarbininkavo.

\* \* \*

1892 Pittston, Pa. per Naujus Metus buvo pašvęsta  
lietuvių šv. Kazimiero bažnyčią (medinė). Be vietos ir  
apygardos lietuvių ir pašventimo iškilmes atvyko ir trys  
vyriausies Senadorio lietuvių draugijos: šv. Kazimiero,  
šv. Juozapo bei šv. Petro ir Povylo. Senadoriečius lie-  
tuvius vežė 19 didelių vagonų. „Vienybė Lietuvninkų“,  
Andžiulaičio redaguojama, anuomet buvo labai nusista-  
čius prieš pittstoniškių kleboną kun. J. Zlotožinski, savo  
buvusį sadarbininką. Tad šito laikraščio bičiulių pasi-  
rūpinta, idant pašventimo apeigose nedalyvautų ply-  
mouth'iškė šv. Kazimiero draugija. Kad atrėmus dau-  
gelio vietos lietuvių išmėtinėjimus vadams už apsileidi-  
mą pasirodyti Pittstono didelėse iškilmėse, „Vien. Liet.“  
tų metų pirmame numeryje korespondencijoje iš Sena-  
dorio paminėdama, puse lūpų šenadoriškių keliolikos šim-  
tų vyrų atsilankymą Luzerne pavieta, rašė: „gerai yra

pasirodyti svetui, kad ir mes lietuviai esame švarus žmonės, tačiau dangintiesi į tolimas vietas... viešai nepridera. Kiek tai dolerių žūva iš kišenių mūsų žmonių, patenkant į kišenių turtingųjų geležinkelių kompanijų per tokius važinėjimus! Jeigu tie pinigai būtų pasilikę Senadoryje ir suvartoti ant statymo vietinės bažnyčios ar kito kokio gero dalyko, tai daug naudingiaus būtų buvę"..... „Vienybės" ponų tokis aiškus išėjimas prieš kaimyninės naujokynės svarbiausią reikalą padidino nuo pirmiaus rusėjusį kerštą tarp redakcijos ir Pittston'o klebono, kuris vis įkalbinėjo kun. Burbai „apvalyti tą laikraštį nuo netikusio redaktoriaus, kurį net ir pats Sliupas buvo paniekinęs". „Vienybėje" tu 1892 m. žiemą ir pavasarį, kol J. Andžiulaitis buvo prie jos, tilpo visa eilė korespondencijų prieš kun. Zlotožinską ir tvarką šv. Kazimiero parapijoje. „V. L." redaktoriaus bičiulių daryta mitingai, kuriuose mėginta suerzinti klebonas su parapijiečiais. J. Andžiulaičiui nepasisekė atsiekti savo tikslo — išsibodėti kun. Zlotožinskį iš artimo Pittston'o į tolimesnę, kad ir lietuvišką parapiją, nors jis ir pats atvažiuodavęs ir energingai kalbėdavęs mitinguose prieš tąjį kunigą. Ši gi agitacija vien paskubino prašalinimą J. Andžiulaičio iš „Vien. L." redaktoriaus suolo. Pittstoniškis klebonas rengėsi patraukti „katalikiškąją" redakciją, neteislingai jį šmeižiančią ir jo parapijoje betvarke darančią, vyskupo teisman. Kun. A. Burbai, „Vien. Liet." bendradarbiui ir užtarėjui, tasai kaimyno klebono pasiryžimas buvo labai nepageidautinas ir jis prižadėjo pasirūpinti pakeitimu „nepataisomojo" redaktoriaus, ką ir padarė 1892 m. pavasaryje.

1892 m. 31 d. Sausio Pittston'e išsikūrė šv. Juozapo

klebono kun. J. Zlotožinsko brangvardžio, susišelpimo draugija. Neužilgo čia irgi susiorganizavo iš 22 vyrų muzikantų kapelija, kuri greitu laiku įsitaisė už 600 dol. muzikalus instrumentus.

1892(?) Pittstone įsikūrė šv. Antano susišelpimo draugija.

1892 m. Boston, Mass. įsikūrė Did. K. Vytauto lietuvių susišelpimo draugijos.

1892 Wilkes Barre lietuviai kun. A. Burbos patariamai sukuria šv. Traicės parapiją. Kunigas Burba parašęs ir atspaudinęs pas Paukštį naujai parapijai konstitucija.

1892 m. Baltimorės lietuviai sukuria Koperniko draugija.

1892 m. MtCarmel, Pa. lietuviai, skaitliuje virš trijų šimtu, sukuria šv. Ktyžiaus parapiją ir mahanoyiškių lietuvių klebono kun. P. Abromaičio padedami, „be didelių riksmų, be šūkavimų, palikę visas asabiškas neapykantas ir nesutikimus užpakalyje“ 14 d. rugpiūčio 1892 kėlė iškilmės pasventimo kampinio akmens savo naujai statomos medinės bažnyčios. In pašventinimo iškilmės visus apygardos lietuvius kvietė ('92 „Vien. Liet.“ N. 32) kun. P. Abromaitis ir P. Baronas su J. Miliaucku, vietos lietuviais. To paties mėnesio pabaigoje Harrisburgo vyskupas nuskyrė parapijai klebonu kun. M. Pėžą, kurio raginami mountkarmeliečiai greit užbaigė statyti savo bažnytelę.

1892 atvyko Amerikon Plocko vyskupijos kun. Mykolas Pėža, kapsas ir, pabuves nekuri laiką vikaru prie tūlos Buffalo miesto lenkų parapijos, tu pačių metų vasarai pasibaigus, patapo klebonu Mt.Carmel'io, Pa. šv. Kryžiaus parapijos. Čia beklebonaudamas tu pačių (1892) metų pabaigoje suskatino kaimynus Shamokin'o lietuvius

sukurti šv. Mykolo parapiją. 1895 metais užleides vietą savo genčiui Jonui Zilinskiui, išvestam į kunigus Harrisburgo vyskupo apie Velykų šventes; kun. M. Pėža darbavosi kaipo kurėjas šv. Juozapo parapijos Scranton'e. Šią vietą užleides 1897 m. kun. A. Kaupui, paskiaus buvo Spring Valley, Ill. lietuvių parapijos klebonu.

1892 Senadoryje įkurta šv. Antano susišelpimo draugija.

1892 m. pavasarį Jersey City., N. J. lietuviai įkūrė Did. K. Algirdo draugiją, su to paties vardo šenadriskės susišelpimo draugijos įstatymais. Draugijon nustatyta priimti vien Jungtinių Valstybių piliečiai.

1892 m. Waterbury'ečiai lietuviai sukūrė Gedimino vardu susišelpimo draugiją. Draugijos nariai be to turėję rūpintis įsigyti pilietybės teises ir dalyvauti „politiškuose šios žemės reikaluose“, kad tuo būdu pakėlus ir savąjį lietuvišką vardą.

1892 m. pradžioje plsmouthiečiai lietuviai sukūrė Didk. Vytauto susišelpimo draugiją.

1892 m. 20 d. balandžio Mt. Pleasant, Pa., mirė kun. J. Dutkevičius, kurio pasitraukimas 1882 m. iš lenkų lietuvių parapijos Brooklyne buvo vienu didžiausių akstinių vietos ir New Yorko lietuviams, kad pertrauktų sugyvenimo ryšius su lenkais.

1892 metų pavasaryje, susirašę į Teatro draugija, Chicagos lietuviai 4 d. birželio lošė pirmą lietuvišką teatrą — „Kova po Grunvaldu“. Didžiausią ispūdį padariusi „pati vaina. Terp uždegtų ugniu, šūviai iš vamzdžių suvirš 30 vyrų, nuo galvos iki žemės apkaustyti į geležis, meškuoti kareiviai, ausuotinės senoviškos; rudinės, vyrai su ilgais smaigais, akmeniniai kūjai, ragoties, senovės kalavijai ir saidokai"... ('92 „V. L." / 301)

bengališkų ugnių apšviesti sudarė puikų paveikslą. Ant scenos buvę 71 žmonės... Svarbiausias roles lošė treji Varankai, du Stankevičiai broliai, J. Grinius, Zaleskis, Kriščiukaitis ir t. Susikūrusi „Teatrliška draugija“, J. Griniui vadovaujant, žadėjo ir į kitus miestus keliauti su savo teatru.

\* \* \*

1892 gegužio 1 d. Waterbury'o lietuviai įkuria šv. Juozapo parapiją, daugiausiai kun. A. Burbos patarimu. Buvę tuomet Waterbury'je lietuvių 80 šeimynų, su ne vedusiais apie 300. (1893 m. „Vien. Liet.“ N. 2). Naujos parapijos naudai pradžioje daugiausiai pasidarbavo Juozas Danisevičius, tas pats, ką 1886 m. su Dr. Kasakauskui ir A. Tepliušiu daugiausiai padėjo kun. A. Varnagiriui Plymouth'o seime sukurti „Susivienijimą Liet. Kat. Draugijų“ ant tautinių pagrindų, atmetus J. Paukščio ir Cerniko anuomet peršamą bendravimą su lenkais. Vietos žymesnis vertelga amerikietis C. C. Chambers paaukojęs lietuvių šventynei žemės sklypą 150 pėdų pločio ir 202 pėdų ilgio ('92 „V. L.“ N. 39). Parapijiečiams pastačius medinę bažnytelę už 2.500 sekančiais metais Hartfordo vyskupas atsiuntė kleboną neseniai atvykusį iš Kauno vyskupijos kun. Juozapą Žebri, aušrininką. Šis sutvarkęs parapijos reikalus ir suskatinęs vietas ir apygardos lietuvius organizuotis į politines, prekybos ir susiėlpimo, taipgi kultūrinės draugijas, 1898 m. patapo kaimyninės New Britain'o lietuvių parapijos klebonu. Sv. Kazimiero draugija pirmutinė, klebono paraginta, įsikūrė valgomų daiktų krautuve. Neuzilgo potam, (1896 metais), klebonui vis raginant, kad lietuviai pa-



sirūpintų pelningais darbais, waterburiečiai įsitaisė savo „Lietuviškos parapijos duonkepę“. Tais 1896 metais žiemą, Amerikoje buvo daug bedarbių tad skurdas ir vargas nemaž padėjo uoliam kunigui pergalėti savo tautiečių nerangumą. 1897 m. „Rytas“ N. 4 vedamojo straipsnio vietoje garsina Vin. Zukausko gromatą iš Northamptono, Mass., kurioje tas šviesus vyras, paremdamas kun. Zebri sunkiausioje jo darbo pradžioje, prašo prisijusti Northamptono lietuviams lietuviškos duonos iš Waterbury, nes ten gauną rūgščią duoną, „tikt nuo žydo kurs traukia ją iš Boston'o ir Springfield'o... ir tankiai reikia tautiečiams mokėt žvdui už supelajusią arba pelių suėstą duoną"... „Jei iš Northamptono, Mass., nori Waterbury'o lietuviškos duonos“, rašo „Ryto“ redaktorius, „tai koks gali būti piktumas Waterbury'o netikintiems? Duonos keptuvė Waterbury'je, uždėta su taip prakilnum mieriu, jei daugiau apielinkės lietuvių eis paveikslu Northamptoniečių — su laiku stošis vieta, duodanti uždarbį keliolikai vyrų“..... Plieninė klebono energija ir duonkepės užveizdėtojo p. J. Kudirkos pasišventimas pagaliaus pergalėjo visus keblumus, bet naujai istaigai reikėje daug kliūčių pergalėti, kolei atsistojo ant kojų. Daug kenkė jai vietos žydai, o „konkurentas vokietis papirko vieną lietuvišką vaikina, kurs atkalbinėjo po visas stubas lietuviškus pirkėjus“.

Už savo tautiečių kultūrinimą ir besirūpinimą jų gerbuviu uolus kunigas susilaukė paprastos tokioje dėtoje užmokesties. 1897 m. „Ryto“ N. 37-me, 30 d. rugsėjo laidoje, straipsnyje „Apskundimas kun. Zebrio, Waterbury'io klebono vyskupui“ skaitome, kad tūlas Motiejus Laskevičius ir Matas Ražas, neseniai atvykęs iš Senadorio, varde kitų 26 vyrų pareikalavę nuo vyskupo, kad

kun. Zebris „būtų prašalintas iš Waterbury'io, o jei vyskupas neklausys guodotinu deputatų iš Waterbury'io, šaukė prakilnus vyrai, kad atsimes nuo vyskupo... Kuniga Zebri skundikai smerkė užtai, kad ans turis duonkepę, turis spaustuve, turis farma....

„Ryto“ rašytojas, regimai, labai pasipiktines tokiu neteisingu skundu, užtardamas kleboną, rašo: „Waterburio parapijoje viespatuaja pakajus ir geras velyjimas. Kun. Zebrio užvedimai, kaip Ryto spaustuvė, Duonkepė ir farma — regiasi diena į dieną geresnį gauna pripažinima. Vienu iš geriausiai pasivedusių užvedimų yra duonkepė, sustiprinta darbu guodotino Juoze Kudirkos. Darbar dunokepė parduoda per nedėlią kepalų 2500, pagelba biedniems eina savo vaga, inrėdnė jau save užsilaiiko. Ant farmos darbas eina smarkiai, dėl tų gi užvedimų kun. Zebriui nereikia nei rūpintis, nei dėl jų gaišti, kadangi visur atsakanti žmonės. Todėl reikalai kun. Zebrio ir Waterbury'io parapijos yra Dievo rankoje“...

Taip mąstė visi geri vietos lietuviai katalikai ir sveikatos ir ištvermės prašė Dievo savo klebonui. Bet kerštininkai irgi nesnaudė, iš kailio nērėsi. Negalėdami suskurstyti parapijiečių visuomenės jie visokiais užpakaliniais takais priėjo prie parapijos komiteto ir ši savo pusėn patraukė. Už kelių savaičių tų pačių 1897 m. „Ryto“ N. 39 skaitome straipsnį „Nuo Rėdystės“, visą kursyvą sustatytą (regimai redaktorius giliai jautė, ką rašes):

„Guodotini Tautiečiai, Ryto skaitytojai! Lig šiolaiik Ryto rėdystė darė dēi juų labo, ką galėjo, daugelis pagaliaus nebuvo visai kalbintais kas link užmokėjimo už Rytą, o kurie nețurėjo nei darbo, nei pinigų, o geidė pasiskaitvti, jiems siuntėme už dyką ir toliaus siusime, bet yra keli šimtai turtingų skaitytojų, kuriems užmokėti 1

doleris ant metų nėra sunku, o kiti jau ir daugiau kaip dolerį skolingi už Rytą. Dabar savo prietelių kviečia Rytas, kad geradėjai ateitų ant pagalbos. Pats Ryto rėdytojas, kariaudamas už katalikišką teisybę, užsipelnė neapykantą visokios mados valmanių, kurie tiek dirbo, kad atėmė jam kasdieninį duonos kąsnį, ant kurio užsi-pelno kiekvienas darbininkas, nes daugiau mėnesinio užlaikymo 67 dolerių waterburyečiai pasakė nebeduosią, per tai Ryto išdavimas, stojęsi be jokios pagalbos iš pusės waterburiečių — šaukiasi prie savo guodotinių skaitytojų, kad mylėdami teisybę ir būdami dėkingi už jo darbą, atsilygintų už Rytą — ir taip padarytumėte darbą teisybės ir mielaširdystės. Skaitykite šį numerą Ryto — pamatysite, kad surašytas ne jau juodylu, bet šaukimu žmogaus, kurs norėdams tik tai labo savo tautiečiams, atrado pas juos tik tai šiurkštų persekiojimą ir atėmimą duonos kąsnelio. Tuomi griaudingiaus, kad visi užmanymai, kurie turėjo būti suraminimu pavargėlių ir neturčių, šian-dien sugriuvo ant jo galvos, kad pačiam atimti paskutini būdą pragyvenimo, o jei pamislysite, kad prie tos skriaudos prisideda kerštavimai, baidymai mušimu ir keitimais neįleisti į bažnyčią, gresimai sumušimu — suprasite, kad padėjimas nepavydėtinas ir pagalba labai reikalinga”.

Tame pačiame „Ryto“ numeryje (39-me) straipsnyje „Lietuviškos Farnos Waterburyje didelė ateitis“ autorius pripažindamas to sumanymo didelį naudingumą apygardos lietuviams, neužtyli apie žalas sumanytojų (kun. Zebriui) dėlei to padarytas... Esą tai „sunkus darbas ir labai daug kaštuojuantis. Pamatė tai Waterburio tautiečiai ir tuojas atėjo su pagalba, kad tą darbą nužudyti pačioje pradžioje. Niekas kitas kaip užmanymas užvesti farmą, stojosi pačiam užmanytoji peiliu po šonu.

Guodotini parapijiečiai pirmiausia nutarė kunigą užmanytoją išvyti, o kad tam daugumas nepritarė, tad ant mitingo 10 Oktobrio nusprendė kunigui neduoti jokio užlaikymo — alga sustabdyti. Yra tai karštas darbas ant tautiškos dirvos, visas išdygęs iš balos žaliuojančio užvydėjimo. Jei visi tokios būtų mislios, būt sunku toliaus varytiesi, bet laimingai geradėjų daugiau, kaip užvydelninku, todėl reikalas eis lig tolai pakol mieris lietuviškos farmos atneš savo vaisių. Bus lietuviška darbavietė tiems, kurie neturės jokio užsiėmimo ir kad pinigiskos išgalės pasigerys, stosis praktiška žemdirbystės Lietuviška Akademija”...

Ir didžiausių kliūčių sukuryje nepraradusiam optimizmo klebonui veik atėjo pagalba. 11 d. Lapkričio (1897) „Ryte” skaitome: „Waterburio reikalai pradėjo virsti į kitą pusę: girdėdami parapijonai, kad skundai ant jų klebono neperstoja, kasdieniniai mitingai komiteto išvavimo kunigo nesiliauja, parapijonai ant nevidonų užsidegė dideliu piktumu. Dabar Union City, Naugatuck ir Waterbury eina lakštai renkanti parašus ant suniekinimo priešų ir užlaikymo Waterburio lietuviško klebono”... Union City ir Naugatuck'o lietuviai „niekindami Waterburio nedorus veikėjus susirašė... skaitliuje 148 ir savo sąrašą iteikė klebonui dėl pristatymui Jo Mylistai Hartford'o vyskupui, kad storonė veikėjų išvavimo yra jų pačių užmanymu, bet niekad ne parapijonų”...

Sekančios laidos (18 d. lapkričio) „Rytas” paskelbė apie masinio parapijos mitingo nutarimus, kuriuose išrinkta naują komitetą ir užgirta klebono darbuotė. Visuomenės pasmerkto senojo komiteto nenorėta apsileisti: pasigarsinta angliškuose laikraščiuose, kreiptasi net į pasaulinį teismą, kad palaikytų juos urėduose, bet vi-

sur pralaimėta. Tad norėta atsilaikyti, prikalkinus šv. Kazimiero draugiją, kad toji savo krautuvėje boikotuotų lietuviškos duonkepės duoną. Bet ir čia pralaimėta. 1897 m. gruodžio mėnesio pradžioje „Ryto“ rašytojas pasidžiaugdamas pasisekimu kunigo Zebrio ir jo bičiulių visuose frontuose — parapijoje, duonkepėje „šv. Kazimiero draugijos krautuvėje ir tt. baigia tais žodžiais: „Tegul gyvuoja Waterburio lietuviška parapija ir geros valios lietuviai“ toks šauksmas šiandien pas mus kyla iš gilumo lietuviškos krūtinės”.

Klebono kun. Zebrio iniciatyva Waterburyje susikūrė šv. Juozapo susišelpimo draugija, taip pat šv. Jurgio, Zirgvaikių ir Blaivybės draugijos, vėliaus kitos iširusios. Kun. Zebrio įkurtasis (1896 m.) savaitinis laikraštis „Rytas“ ėjo dar ir jam apleidus Waterburį. 1899 metais šis laikraštis pasivadino „Tarnu Bažnyčios“ ir buvo leidžiamas kunigų: Petro Saurusaičio (kun. J. Zebrio įpėdiniu) ir Boston'o lietuvių klebono J. Griciaus. Dar pirmais savo gyvavimo Waterburyje metais (1893) kun. J. Zebrys buvo redaktorium „Bostono Lietuviško Laikraščio“, kurį leido jo prikalkintas bostoniškis A. Zdanevičius. Išėjus 7 numeriams, šis laikraštis pasimirė.

\* \* \*

1892 metų pradžioje atvyko Amerikon iš Seinų Seminarijos klierikas Jonas Sutkaitis, kurį drauge su kitu klieriku Milukų Antanu seminarijos valdžia pašalino, suversdama ant tųviejų klierikų visą atsakomybę už Rusijos valdžiai priešingą tarp klierikų lietuviška agitaciją ir susinešimą su užrubežyje leidžiamų lietuviškų raštų redakcijomis. (Vilkaviškio žandarams darant krata pas kelis Veiverių Mokytojų Seminarijos mokinius, rasta lio-

terijos bilietai su Seinų Dvasinės Seminarijos knygyno antspauda. Buvęs tai neatsargumas klieriko A. Miluko, slepiamojo seiniškių lietuviu klierikų knygyno globėjo). Jonas Sutkaitis, ėjęs mokslus Suvalkų gimnazijoje, buvo pažinojęs Vygrių kleboną kun. Tomkevičių, neseniai pirm to pabėgusį Amerikon nuo rusų vyresnybės persekiojimų ir gavusį klebono vietą Plymouth'o lenkų parapijoje. Rades prieglauda pas kun. Tomkevičių Sutkaitis veik suėjo į pažintį ir su vietos lietuvių klebonu kun. A. Burbai, kuriam išpasakojo apie save ir savo moksladraugį A. Miluką, pasilikusį Tilžėje prie „Varpo“ ir „Ukininko“, redaktorių J. Šerno (Adomaičio) ir Jono Kraučiuo. „Vienybė Liet.“ pirm to 1890 metų N. 51-me buvo perspaudinus iš tų metų „Ukininko“ Miiukų Antano (Antanulio) korespondenciją iš Dzūkijos, kuri padarė didį išpūdį tarp Plymouth'o lietuvių, daugiausiai Punsko dzūkų. Andžiulaičiui nesiliaujiant užpuldinėti ant kunigų „Vienybėje Liet.“, o labiausiai dėlei jo išivėlimo į kaimyninės Pittstono parapijos vaidus, kun. Burbai besirūpinančiam suieškojimu Andžiulaičio vieton naujo redaktoriaus, Jono Satkaičio pranešimai buvo dieliu palengvimumu ir jis tuojaus pasiuntė A. Milukui laivakortę ir pakvietimą užimti Andžiulaičio vietą. Gi Jonas Sutkaitis, abejų Plymouth'o kunigų (Burbos ir Tomkevičiaus) rekomenduotas Pittsburgo vyskupui, veik buvo priimtas į tos vyskupijos seminariją (Beatty, Pa.) ir, tą užbaigęs, sekančiais 1893 m. buvo išvestas į kunigus ir nuskirtas tuojaus Pittsburgo šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonu. Kun. J. Sutkaitis iki savo mirties tebeklebonavo toje parapijoje, pastatė vieną gražiausių lietuvių šventynių, įrengė parapijos mokyklą, padėjo vietos lietuviams sukurti savus bankus ir kitokias vertimosi (biznio) įstai-

gas. Augant lietuvių skaitliui Pittsburge ir apygardoje, jis padėjo visur, kur tik buvo reikalas, įsikurti lietuvių parapijoms: Homestead'e, McKees Rocks, Braddock, Elswort, Donora ir kitur. Miręs 1923 metais palydėtas į kapus apygardos 10 lietuvių parapijų kunigų, parapijos mokyklos kelių šimtų vaikų, ir čia jau netoli Pittsburgo įsikūrusių Lietuviškų Seserų Pranciškonių vienuolių ir jų globojamųjų mokinių (netoli 100 mergaičių). Pittsburgo apygardoj kun. Jonas Sutkaitis buvo pionierium lietuvių organizuotės.

1892 atvyko Amerikon A. Bacevičia, Jono Kriauciuno „Varpo“ redaktoriaus knygų skleidime padėjėjas. Padirbęs plytų dirbtuvėje, paskui padedamas Dr. J. Sliupo, kurio globojamoje „Naujoje Gadynėje“ jis sądarbininkavo, mokinosi medicinos J. Hopkins universitete Baltimorėje ir, patapęs gydytoju, praktikavo Elizabeth'e, Newarke ir apygardoje. Buvo stiprus vidutinių laisvanybės pasekėjų šulas, bet mokėjo sugyventi ir su lietuviais katalikais. 1927 metais išvažiavo į Lietuvą su šeimyna (žmona ir dviem suaugusiais universiteto mokslus einančiais sūnais).

1892 m. birželio pabaigoje „ypačiai užprašyti p. Ant. Miluko. Vienybės redaktoriaus keliolika Plymoutho, Pa. vyrų sukūrė „Vysk. Mot. Valančiausko skaitinyčios draugystė“. „V. Liet.“ leidėjas pasižadėjęs padovanoti savo leidimo knygų po vieną egzempliorių. Kun. A. Burbas, išrinktas išdininku irgi padovanojo draugijai keletą dešimtų didesnės vertės knygų. Susirinkimas išrinko pirmininku A. Miluką, o jo moksladraugį iš Mariampolės gimnazijos J. Ališį sekretorium. Nutarta daryti vakarais paskaitas. Be to draugijos sumanytojo siekiu, kurį J. Ališio padedamas, vėliaus jis įstengė pasiekti, buvo išleidi-

mas tam tikrų sąsiuavų išmokti rašyti. Panaši draugija tu 1892 m. pabaigoje, sukurta to paties A. Miluko bičiulių ir Senadoryje, kur ja globojo vietos klebonas kun. P. Abromaitis. 1897 m. „Ryto“ numeryje pirmame, kalbėdamas apie vysk. Valančiausko ir S. Daukanto draugijas kun. Zebris rašė:

„Vyskupo Valančiausko draugystė tykia, remdamosi ant savo naminių spėkų, stojosi po teisybei naudinga ir rėdne. „Būdas per save išmoki rašyti“ yra vaisium darbų tos draugystės, yra tai maža knygutė parduodama po 10 centų, bet kokia iš jos nauda, kiek jau šiadien lietuvių išmoko rašyti pagal tos knygutės? Ir toliaus iš metų i metus tūkstančiai lietuvių vartos iš to darbo. Toks darbas yra tikrai guodojamas ir žmonijai naudingesnis už tūkstančius bedieviškų dūksavimų ant nelaimės varguolių darbininkų“.

„Tėvynės Sargas“ 1900 m. N. 6 ir 7 vedamame straipsnyje, „Mūsų Mokslavietės“ irgi liudyjo apie tu Miluko parengtų sąsiuavų pasekmingumą:

„...Padarykite, kad aplink kiekvieną iš jūsų nebeliktų nemokančio skaityti, o tarp skaitančių, kad nebeliktų nemokančio rašyti, kad nebūtų nemokančių ir lietuviškai. Tas bus naudingas darbas, naudingesnis pagaliaus ir už išlipdymą atsišaukimų su tuščiu ir nesuprantamu: Pirmyn Lietuviai.... Kuniga-gi Miluką šaukiame i pagelbą, idant mums darbas sparčiau eitu. Perspaudink susimildamas, savo „Būdą išsimokinimo rašyti“. Esame prityrę jog, užtenka poros sąsiuavų išsimokinimui lietuviško rašto tu, kurie jau šiek tiek plunksną nuvaldo. Tik reikia pakeisti tekstą kitu, neužgaunančiu ruskių, nes drąsiaus bus platint, žinant juog iš to neiškils politiška byla“...



1892 m. Shamokin'o lietuviai, padėjusie pirm keliolikos metų lenkams sukurti pirmąją Pensylvanijoje lenkų parapiją, pertraukia visus sugyvenimo ryšius su lenkais ir sukuria grynai lietuvišką parapiją. Tame daugiausiai nuopelnas kaimyninės Mt. Carmel'io lietuvių šv. Kryžiaus parapijos klebono kun. M. Pėzos.

1892 m. 12 d. liepos „susirinę i Plymouth'a ant atlaidų lietuviškieji kunigai (A. Burba, P. Abromaitis, S. Pautienius, Mašiotas, J. Zlotožinskas ir neseniai atvykęs iš Europos M. Pėza, taip pat „Vien. L.“ redaktorius A. Milukas) susitarė pašvesti po 5 dol. kas mėnuo“ apmokėti korespondentams „Vienybės“ ir „kitų tėvyniškų mūsų laikraščių“. Nauja draugija pavadinta „Rašliaviška Draugyste“ ir jos įkūrėjų norėta sudaryti „luomą lietuviškų literatų iš profesijos, kurie vien tik iš literatūros duoną valgydami, galės kaip specialistai, išsilavinti toje dirvoje ir prisidės prie pakėlimo mūsų raštų“. Draugijos įkūrėjai sutarė priimti i savo tarpą kiekvieną lietavi, vyrišką ir moterišką, kuris išimokės tam siekiui 5 dolerius kas mėnuo. Su laiku įsirašęs i tą draugiją ir čikagiškis klebonas kun. J. Kolesinskas bei „Vienybės Lietuvninkų“ leidėjas Paukštys su savo broliu Silvestru. Inšvestas i kunigus 1893 vasarą ir nuskirtas Pittsburgo šv. Kazimiero parapijos klebonu kun. Jonas Sutkaitis tai draugijai aukojo 100 dolerių — honoraro už parašymą geografijos vadovėlio. Reikalaujamo veikalo niekam neparašius iki nuskirtam laikui (1894 m. rugpiūčio pirmai dienai) ir kun. J. Sutkaičio šimtinė buvo sunaudota „Vienybės Liet.“ korespondentams apmokėti. Po poros metų gyvavimo, kada čikagiškė „Lietuva“ pradėjo užstelbti „Vien. Liet.“ įtaką Amerikos lietuvių gyvenime ir kada Senadoryje įsikūrė „Garsas Amerikos Lietuvių“

leidžiamas iš kart kun. P. Abromaičio su kunigu: J. Zi-  
linsko ir V. Matulaičio pagelba, ta draugija, vien „Vie-  
nybės Liet.“ raštininkais besirūpinusi, neteko kunigų  
paramos ir iširo.

1892 m. 25 d. rugpiūčio Scrantono lietuviai, kun. A.  
Burbos paraginti, turėjo pirmąjį susirinkimą miesto daly-  
je Priceville vadinamoje, Smeraucko svetainėje „reikale  
uždėjimo lietuviškos parapijos.“ Bažnyčios vietai aprink-  
ti išrinkta komitetas iš trijų vyrų: Vinco Smeraucko,  
Juozo Girdžiūno ir Juozo Tamaliūno.

1892 m. liepos m. chicagiečiai lietuviai, įgijusie piliety-  
bės teises, sukūrė Neprigulmingą Kliubą (Independent  
Club). Insikūrusiojo kliubo siekiu buvę „lavintis politi-  
koje šios žemės, naudotis iš liuosybės ir tiesų. taipgi pa-  
garsinti savo vardą tarp svetimtaučių. Pirmame susirin-  
kime prisirašė 52 nariai valdybon išrinkti Al. Sidlauckas  
ir Jonas Grinius.

1892 m. vidurvasaryje atvyko iš Boston'o Chicagon  
Simkevičius ir pirmas iš lietuvių įsitaisė saliūną (karčia-  
mą) su svetaine. „kurią paaukavo broliams dėl susirinki-  
mų“. Simkevičiaus svetainėje svetingą prieglaudą turė-  
jusi tūlą laiką ir Teatrališkoji Draugija.

1892 m. 12 d. Spalių mėnesio visuose Jungtinių Vals-  
tybių miestuose išilmingai minėjant 400 metų Amerikos  
atradimo sukaktuves ir lietuviai kur<sup>a</sup> ne kur daly-  
vavo su savo organizacijomis, kaip antai: Plymouth'e,  
Mahanoy City, Pa., Philadelphia, Pa., Elizabeth, N. J.  
ir k. Philadelphia's lietuviams neturint dar suorganizuo-  
tos savo parapijos ir klebono, parodoje buvusi nuskirta  
vieta, kaipo paties arkivyskupo Ryan'o parapijiečiams.

1892 m. 3 d. lapkričio Forest City lietuviai, gavę pir-  
miaus (7 d. spalių) Scrantono vyskupo C'Hara leidimą, tu-

rėjo kuriamąjį parapijos susirinkimą — mitingą, kuriame buvo ir jų globėjas Plymouth'o klebonas kun. A. Burba sudarytų visos tvarkos naujai susikūrusiai parapijai. Kaip Plymouth'e, paskiaus Wilkes Barre taip ir čia kun. A. Burbos patarimu sudaryta komitetas iš dvylikos vyrų, pavyzdžiu susišelpimo draugijų. Komiteto išdininku paliko vietas šv. Jurgio susišelpimo draugijos išdininkas, kuriam, vėliaus pralošus parapijos ir draugijos pinigus, buvę daug nemalonumų, bet sekantiems 1893 įpusėjus vėl susidarė visa tvarka ir šv. Antano parapija, gavus 1894 m. iš Lietuvos atvykusį kun. Juozapą Kura, zanavyką, greitu laiku pilniausiai susitvarkė. Sv. Antano bažnyčioje iš pradžių ateidavo ir vietas bei apygardos slavai ant pamaldų. Sv. Jurgio draugija, po triukšmingam 1890 m. Seimui Mahanoy City nuo „Susivienijimo“ daugeliui užsigrižus, buvo vienu stipriausiu tos organizacijos šulų. Visi 30 jos 1892 nariai buvo ir „Susivienijimo“ nariais, gaudavo „Vienybės Lietuvnikų“ gazietą ir turėjo tamprius sątakius su Plymouth'o — klebonija ir redakcija. Tų sątakių tamprumą labai palaikė J. Paukščio kaimynas ir buvęs bendrleidėjas Ant. Pajaujis, kuris savo bankoje „saugojo“ daugelio Forest City lietuvių ir slavų tūkstančius dolerių ir netoli Forest City turėjo viešbutį prie ežero.

1892 m. spalio mėnesio pradžioje Elizabeth'o lietuviai įkūrė pilietišką Jagelos Kliubą su viršaičiais: V. Ambrozevičium pirmininku, J. Goberiu, jo padėjėju, V. Kalinaucku sekretorium ir P. Trunca išdininku. Naujai įkurtasis kliubas su šv. Kazimiero draugija dalyvavo iškilmingoje tu metu miesto parodoje Amerikos atradimo sukaktuvėms paminėti. („V. L." N. 43).

1892 m. rudenį Chicagos lietuviai protestonai, skait-

liuje apie 13 asmenų, susikūrė Did. K. Keistučio — susišelpimo draugija. Vietos lietuvių Gėdimino tautiškoji susišelpimo draugija buvo „atstumus porą protestantų“. („V. L.“ N. 46).

1892 metais „Saulės“ spaustuvėje Mahanoy City išleista „Newaloje pas Maurus — apisaka isz senovės laiku“ ir Kalendorius 1892 metams, abudu veikalų leidėju D. T. Bačkausko parengtu (pirmąjį išvertus iš lenkų kalbos savotiška bačkauskine kalba). Paukštys savoje spaustuvėje teišleides tik „Istorija Septynių Mokintojų“, tai antroji laida pranciškono Zaicos „Historijos Septinių Mokintojų“, 1880 metais išleistos Chicagoje (pirmųjų Amerikoje spaudintų lietuviškų knygų).

Be to Paukščio spaustuvėje tais 1892 metais Susivienijimas Lietuvių Katalikų Amerikoje išleido S. Daukanto „Budą Senovės Lietuviu, Kalnėnų ir Zemaičių“. Šitąją antrą laidą spaudai perrašė tuomet vartojama kalba ir rašyba kun. A. Burba. Tas pats kun. A. Burba 1892 m. išleido savo lėšomis Paukščio spaustuvėje, „Trumpą peržvalgą lietuvių darbų Amerikoje 1892 metuose“, polemisko turinio 96 puslapių brošūrą, kurioje buvo skaudžių filipikų prieš Šliupą ir tojo pasekėjus. Šliupas patraukė kun. A. Burbą atsakomybėn ir ta pirmoji Amerikos lietuvių laikraštinių knygų byla buvo nagrinėjama Pottsville's teisme bene 1894 metais). 1892 metais Paukščio spaustuvė atspaudino ir kun. A. Wappeler'io „Istoriją Katalikų Bažnyčios“, kun. S. Gimžausko versta. Tų knygų rašybą ir kalbą pritaikytą prie tuomet vartojamųjų. „Varpe“, ir „Vienybėje Liet.“. Lėšas tų knygų išleidimo padengė kunigai: A. Burba ir P. Abromaitis.

„Lietuvių Mokslo Draugystė“ irgi Paukščio spaus-

tuvėje atspaudino savo 1892 metų metinį pranešimą, 64 puslapių brošūra.

1892 m. 10 d. gruodžio St. Rokosz (Vištyčio par. Ragaišis) pradėjo leisti Chicagoje „Lietuva“, savaitinį laikraštį.

Pabaigoje sekančiųjų metų sausio tą laikraštį atpirkęs nuo jo ikūrėjo leido Zalevskis (Vincas Zaliauskas), o paskiaus Petras Zakarevičius ir Simas Lelešius, kuriuodu, irgi negalėdami panešti išbleisuvės naštos, 1893 m. birželio mėnesyje pardavė tą laikraštį Antanui Alšiauskiui (Olszewskiui), buvusiam Punsko parapijos klebono, aušrininko kun. S. Norkaus zakristijonui. A. Alšauskas — Olszewskis atvyko Amerikon 1888 metais ir kelis metus dirbo kaip raidžių rinkėjas Chicagos įvairiose lenkiškose spaustuvėse, o nuo ikūrimo „Lietuvos“ zeceriovo tojo laikraščio spaustuvėje.

\* \* \*

1893 metais atvyko Amerikon pas gimines Chicagoje Antanas Kaupas, buvęs Kauno seminarijos klierikas, vengdamas rusų vysresnybės, susekusios jo darbuotę knygų platinime. Istojęs į lenkų Seminariją Detroito vyskupijoje, per kun. A. Burbos tarpininkavimą buvo globojamas Scrantono vyskupo Hoban, apsiėmusio apmokėti jo mokslo lėšas. Inšvestas į kunigus 1897 m. paliko šv. Juozapo parapijos klebonu Scranton'e, paksui 1907 perkeltas Pittstonan prie šv. Kazimiero parapijos. 1911 m. „Draugui“ įsikūrus Wilkes Barre, Pa., buvo jo redaktorium ir kartu su tuomi laikraščiu persikėlė į Chicago 1913, kur ir mirė 1914 metais. Daug rašė Amerikoje leidžiamiems laikraščiams. Man tebebūnant „Vien. Liet.“ redaktorium, rašė po pseudonimu A. K-as ir Antanas K-as, „Garse Amerikos Lietu-

viu" parašydavo Skeptiku, paskui „Zvaigždėje" ir „Dirvoje Žinyne" P. Karvojum ir Patrampu, taip pat A. K-as Dar klieriku būdamas 1893 daug man padėjo apdirbti seiniškių klierikų ankietą (klausymų sąrašą), kuri buvo atspaus-ta, „Lauryno Ivinsko Amerikiškai Europiškios" draugijos programose lietuvių skyriui surengti prie 1900 Paryžiaus parodos.

1893 m. 1 d. senio Pittsburgo lietuviai parapijos mi-tinge tariasi ieškoti lietuvių kunigo. Parapijonų skaičius 1000. („V. L." 1893 N. 5.) Pirmąsias mišias lietuviams laikė kun. Lopeta vyskupo Katedros bažnyčioje paskuti-nį vasario sekmadienį (1893 „V. L." N. 9). Kun. Sutkai-tis Pittsburgo klebonas, laikęs primicijas Katedroje, 16 d. birželio. („Vien. L." l. 333, '93).

1893 pradžioje balandžio m. Spring Valley, Ill. šv. Juozapo dr-jos nariai pameta lenkų „Związek'a ir rašosi į Susivienyjimą. („V. L." N. 15 '93).

1893 m. nuo seniaus apsigyvenusieji MtCarmel, Pa. lietuviai įkuria Citizen (sk. Filiečių) draugija.

1893 m. atvyko Amerikon kun. Juozapas Zebrie, vie-nas žymiausių kun. K. Jaunio mokinių, aušrininkas ir uolus lietuviškų knygų platintojas. Paviešėjęs pas kun. A. Burbą, Plymouth'o kleboną, jis apvažiavo visas Ame-rikos lietuvių naujokynes ir aprašymus jų garsino „Vie-nybėje Lietuvninkų" po Debesylo pseudonimu. Dauge-lyje naujokynių, suteikęs dvasinį patarnavimą, mėgino mokyti susišelpimo draugijų narius karinio muštro ir parašes atspaudino J. Paukščio spaustuvėje (1894)... „Knigeles dėl lietuviškų kareivių Amerikoje" Apsi-stojo Waterbury'je, Conn., ir ėmėsi drūtinėti pamatus jau išikūrusiai šv. Juozapo parapijai. Pastatė medinę bažnytėlę, kartu ėmė raginti vietos lietuvius prie verti-mosi bizniu. Sukūrė kooperatyvų valgomų daiktų krau-

tuvę ir duonkepe, paskui patsai apipirko farma ir visus ragino įsisteigti savastis. 1896 įtaises spaustuvėlę pradėjo leisti „Ryta“. Waterbūryje klebonaudamas, važinėjo po visą Naują Angliją klausytų lietuvių išpažinties, visur kartu ragindamas žmones, kad kurtų savas draugijas ir parapijas. Kunigus J. Zebri ir Juozą Jakštį, buvusį Worcester'io, Mass., kleboną, teisingai vadinta organizuotos Naujos Anglijos tėvais. Sukūręs artimame nuo Waterbury'io New Britain'o miestelyje lietuvių parapiją 1898 metais pasiliko šios klebonu. Klebonaudamas New Britain'e kun. J. Zebri, ėmė raginti Hartford'o ir apygardos išsisklaidžiusius lietuvius farmerius prie organizuotės ir greit sukūrė parapiją, kurią globojo iki savo mirties, davinėdamas tenai iš New Britain'o kas nedel-dienis ir šventa diena aprūpintų apygardos žmonių dvasios reikalus. 1915 m. kun. J. Zebri nužudė du lietuviški komunistai, naktį klastingai dasigavę į jo namus.

1893 m. pradžioje Scrantono lietuviai pradėjo rūpintis savos parapijos įkūrimu. Daugiausiai rūpinosi šv. Juozapo draugija, įsikūrusi 1892(?) metais. ('93, „V. L.“ N. 7).

1893 10 d. rugs. pašventimas kampinio akmens Wilkes Barre šv. Traicės lietuvių bažnyčios, parapijiečių statomos kun. Al. Burbos priežiūroje. Bažnyčia pastačius, veik ši parapija gavo savo klebonu, kun. M. Sedvydi, išvestą į kunigus 1895 m. ir trumpą laiką buvusį vikaru prie airių bažnyčios Blossburge, Pa.

1893 m. 4 d. rugsėjo (Labor Day) buves pirmas kuriamosios Elizabeth'o lietuvių parapijos susirinkimas. parapijiečių atstovams D. Brazinskui ir V. Ambrozevičiui gavus Newarko vyskupo leidimą. Elizabeth'e anuomet, buvo šv. Kazimiero dr-ja, įkurta 1892 m. Nedidelė me-

dinė bažnytėlė, pastatyta 1896 m. prie pirmojo klebono kun. J. Servetkos, dabar (1928) paversta svetaine.

1893 m. Susikūrė Brooklyne šv. Jurgio draugija.

1893 m. Utica, N. Y. įkurta lietuvių šv. Kazimiero draugija.

189(?) šv. Kazimiero Amsterdam, N. Y.

1893 Philadelphios dalyje Richmond įsikūrė šv. Jurgio draugija. Gi sekančiais 1894 metais Philadelphios lietuviai įkūrė šv. Juozapo draugija.

1893 m. Baltimorės lietuviai įkuria šv. Kazimiero kar-eivišką draugija, paraginti bene kun. J. Zebrio, neseniai-Amerikon atvykusio, žodžiais ir jojo „Vienybės Lietuv-ninkų“ spaustuvėje išleistomis kareiviško mustro kny-gelėmis.

\* \* \*

1893 metų pabaigoje atėjo į Ameriką žinios apie Kau-no gubernatoriaus Klingebergio su trims šimtais kazokų sukeltas skerdynes žmonių, mėginusių neleisti uždaryti Kražių miestelio vienuolių seserų benediktinių bažnyčia. Pakarosiu čia žodžius, kuriais per „Vienybę Lieuvniką“ (N. 51) amerikiečiams pranešė apie tai „Rašliaviškos Draugystės“ apmokamasai korespondentas Dovaina Sil-vestravičius, kurs po kitomis korespondencijomis pasi-rašydavęs Zalčiu ir k., be šiame atvėjyje meldė negarsinti jokio parašo:

„— Kražiai, Kauno gub. Raseinių pav. Dar naktį 22 Lapkričio pribuvo Kauno gubernatorius, idant žmonės nepaduodančius bažnyčios pergalėti. Suvadino ant tos dienos ir čielos Kauno gubernijos policija: visų septynių pavietaų sprauininikus ir kitus. Gubernatorius pašaukė taipgi iš Silavos kanauninką džiakoną Jastremski,



idant iš miniškų bažnyčios išneštų Švenčiausį Sakramentą, o paskui galima būtų ją uždaryti. Atvykęs gubernatorius su visa policija ir žandarais, tuojaus augščiau paminėta džiakoną su vietiniu kamendoriumi prispyrė pirm eiti į bažnyčią. Kanauninkas išnešęs Sv. Sakramenta per duris padavė kamendoriui, kuris Jį į parapijos medinę bažnyčia nunešė.

Zmonės tą bažnyčią nuo poros mėnesių apgulę turėjo, dieną ir naktį, skaitliuje apie porą tūkstančių; jiems iš parapijos ir apygardos rinko ant maisto provijantą. Išnešus Šv. Sakramenta, bažnyčios durys buvo tuojaus uždarytos, o daigtus bažnyčios dėl kitų bažnyčių išdalino. Policija pradėjo šaudyt žmones, o žmonės turėtis. Viens policijantas tuojaus vieną vyrą nušovė, kuriam tropijo į kaklą. Tas nuo karto krito. Ant rytojaus smarkesnė kova prasidėjo, nes kazokai pribuvo 400 skaitliuje, kurie su policija drauge pradėjo žmones mušti. Sako, kad iš lietuvių pusės krito 20 žmonių, kiti nuo kazokų bėgdami per upės Kražantės ploną ledą, sulūžo ir paskendo. Daug tapo užplaktų kančiais (nahaikonis). Daugeliui žmonių, o ypačiai bobų kazokai nosis su kančiukais numušė. Zmonės po miestelio triobas išlakstė, ant viškų ir kitur išsikavojo. Paskui maskoliai daugumą sugaudę nuvarė į valščių ir ten plakė, ne vieną su kančiukais užplakdami. Zmonės keliais ėjo prašydami, kad aniems dovanotų, bet nebuvo permaldavimo. Liepė gubernatorius, kad mušdami ne už galvos ir kojų laikytų, bet liepė su kojomis jų galvas ir kojas priminti ir taip mušė nekuriuos patol, pakol dūšia kūne buvo. Ant vietos atvyko paskiau prokuroras ir žandarų pulkininkas, kurie ištyrinėjimus dirbo. Tie pasirodė nors žmoniškesni ir teisingesni, nes bent nejieškojo priežasčių ir priekabių ant

žmonių pražudymo, bet pagal zokoną, kas jiems priderėjo, pildė. Neseniai į Reseinių kalinę nuvarė 200 areštavotų. Tų tarpe 20 vyrų ir 20 moteriškių, su virvėmis susuktus ir surištus pėsčius varė. Zmones be milaširdvstės prie mušimo ir sledstvos už plaukų mušdami tampė. Daugel buvo su kazokų ragotinėmis (pikomis) nudurtų. Kožnas sužeistas rokavosi už kaltininką. Maskoliai dabar ant sledstvos klausia, kas anuos prie bunto pakalbino. (Buntu pas juos vadinasi gynimas savo bažnyčios!).

— Maskoliai, pažvelgdami daugybę kumigų, pradėjo revizijas daryti. Jų tarpe iškratė ir Silavos kanauninką Jastremski, pas kurį nieko nerado. Buvo Silave ant revizijos gubernatorius, žandarų pulkininkas ir kiti....”

Zinia apie žudymus ir kankinimus mūsų tautiečių Kražiuose didei sujudino visus Amerikos lietuvius. Plymouth'e, Pa. pirmiausiai buvo daroma reakcija prieš barbarybes Kražiuose. Šv. Kazimiero parapijos klebonas kun. A. Burba šventadienyje 17 d. gruodžio (1893) „per pamaldas, nurodydamas pareigas čionykščių lietuvių link užlaikymo bažnyčios ir jos tarnų, patėmyjo, juog Amerikoje daug yra lietuvių, kurie visai nesirūpina apie bažnyčias... Priminė atsišaukdamas į savo parapijonus, kad jie būdami Lietuvoje buvo daug geresniais katalikais, kokiais yra ir dabar mūsų tautiečiai Lietuvoje gyvenantieji; ant patvirtinimo to pasakė kaip šiose dienosse kražiečiai, gindami savo bažnyčią, sergėjo ją dieną ir naktį per kelis mėnesius ir, kada jiems ją plėšė maskoliai, praliejo daugumas kraują, pasiėmė kentėti maskolių užduotus kankinimus, kaipo pirmųjų amžių krikščionys.

Zmonės, išgirdę apie tokį mūsų brolių žudymą Lietuvoje, labai susigraudino ir apsiliejo ašaromis”... („V. L.”)

Už dūšias užmuštųjų buvę atlaikytos Plymouth'e pamaldos. Tokios pat pamaldos ir apgailėjimai užmuštųjų ir sužeistųjų kražiečių buvę ir kitose Amerikos lietuvių bažnyčiose: MtCarmel, Shenandoah, Mahanoy City, Chicago, Spring Valley, Philadelphia, Du Bois ir k.

Chicagoje, kur anuomet buvo daugelis ateivių iš Kražių apygardos, bažnyčioje padaryta pamaldos „su didžiausioms iškilmėmis: aplink altorių išplėstos juodos ir baltos gailabos su parašu „a. a. tiems, ką buvo nukankinti maskoliu valdžios Kražiuose, Lietuvoje 1893 metuose“. Ant katapeliaus ant juodo kyro kabančio ant sienos buvo dedami vainikai su parašais: „dėl Kražių kankintinių“, arba „Dieve gelbėk Lietuvą, gelbėk Zemaitiją“ ir tt.

Tos iškilingos dievmaldystės, tie liudni gailabos ženklai graudžios kalbos apie maskolių persekiojimus Lietuvoje, nevieną atšalusį lietuvį sujudino ir neviena me prikėlė tėvynišką meilę“\*).

Greta pamaldų bažnyčiose kiekvienoje Amerikos lietuvių naujokynėje buvo laikomi masiniai mitingai — susirinkimai, kuriuose buvo kalbos apie Europos lietuvių skriaudas.

„Kražių istorija sujudino Amerikos lietuvius“ rašė „Varpo“ N. 3-me lietuviškų laikraščių recenzentas Paulus — Dr. Petras Matulaitis. „Dėlei šitos priežasties Amerikoje buvo apšaukta daugelis lietuviškų mitingų, ant kurių išrodytos visos biaurenybės rusų pasielgimo su lietuviais... Viens iš didesniųjų mitingų buvo laikytas Shenandoah'e... nutarta išrinkti kiekviename mieste tarp lietuvių tam tikrus „Kražių Kankintinių“ komitetus, kurie susineš tarp savęs ir sudarys vieną dėl visos Amerikos lietuviškąjį „Kražių Kankintinių“ komite-

\*) „Kražių Skerdynė ir Jos Pasekmės“. Chicago „Lietuvos“ Spaustuvėje“.

ta. Tiejie komitetai rinks pinigus atspaudinimui svetimo se kalbose publikacijų apie lietuvius ir jų padėjimą, priešpaudas Maskolijoje... Pavienės draugijos rašo protestus prieš rusų pasielgimus Kražiuose ir siunčia į komiteta „Susivenyjimo“. Prezidentas kun. A. Burba rašo N. 7 „Vienybės“: „Aštuonis iš Chicagos protestus apturėjau. Būtų velytina, kad ir visos lietuviškos draugystės Amerikoje prisųstų protestus, o „Susiv.“ vardan visų 200.000 lietuvių, pasiremdamas ant jų protestų prieš žvėriškąją maskolių valdžią, paduos vieną protestą šv. Tėvui ir visiems Europos valdovams su pasirašymu Susivenyjimo vyriausybės...“

Didžiausia amerikiečių lietuvių demonstracija buvo švento Kazimiero dienoje (4 d. kovo) Wilkes Barre, kur suplaukė iš viso Luzerne ir Lackawanna pavių miestelių tūkstančiai lietuvių..... „Trečią valandą po piet keletas tūkstančių lietuvių važiuotų, raitų ir pėkščių traukė liudna procesija per didžiausias miesto gatves. Lietuviškieji kunigai, su gailabos ženklais prie krūtinės, keturiolika lietuviškų draugijų taipgi su gailabos ženklais, juodos vėliavos su gaudinančiais parašais apie Kražių atsitikimą, keli pulkai muzikantų tirituojančių galestingus maršus ir daugybių daugybės lydinčio svietelio pridavė gaudžią išvaizdą“. (Kražių Skerdynė ir Jos Pasekmės)

Wilkes Barre mass-mitingo nutarimai paskelbti ir angliškuose laikraščiuose. Rezoliucijų tekstą anglų kalboje suredaguota, padėdant dabartiniam Jaro (Pilipinų Salų) vyskupui, tuomet mano moksladraugiui Philadelphijos seminarijoje, man prisiėjo parūpinti.

1894 m. dienraštis „New York Herald“, 9 d. kovo laidoje ant pirmojo puslapio (trečioje kolumnoje). Tai buvęs pirmas lietuvių balsas Amerikos presoje:

„The New York Herald, March 9, 1894

**RESOLUTIONS OF THE LITHUANIAN MASS MEETING  
AT WILKES BARRE, PA.**

The following resolutions were drawn up and adapted: Whereas the despotic Russian Government for last century and especially for the last three decades, has persecuted by every known means of cruelty, and barbarity our Lithuanian Brethern, as it persecuted the Jews, Poles, Catholics and Protestants;

Whereas the Czar's Government and Officers make every effort in order to exterminate and annihilate our nationality by forbidding us under the severest penalties to print or to read books or papers in our own native language, and whereas our countrymen who spread Lithuanian literature, printed in Germany and America, are punished with the tortures of Russian prisons or exile; whereas our beloved and pious mothers and our devoted sisters are shamefully and immorally treated by the cruel Russian minions in their search for Lithuanian Prayer Books, as happened in Rossijeny, Olkeniki and many other places;

Whereas the Russian Government, during all the last thirty years has persecuted our Lithuanian Catholic brethren with its soldiers and inhuman Cossacks destroying our churches and convents, as happened a few months ago at Krosche and a few years ago at Kenstaiciai and many other places;

Whereas the said Government massacres and confines in Russian dungeons or sends into exile in Siberia our prominent priests for their devotion and loyalty to their faith and fatherland, as did the famous Muravyoff,

the „hangman”, General Governor of Vilna, 30 years age, and even now very many priests suffer imprisonment or exile;

Whereas our Lithuanian bretheren have remained until the present time faithful subjects of the Czar; and

...Whereas their loyalty has been barbarously and ungratefully rewarded, as the massacre at Krosche plainly shows;

Whereas many of the sympathizers of our oppressed brethren do not know that those so atrociously persecuted are Lithuanians, who are moreover deprived by the Russian Government of their native language, and

Whereas, we, now American Citizens, do not fear the Czar or his Government and being deeply in sympathy with the sufferings of our countrymen in Lithuania, and keenly feeling their tortures and calamities, therefore, be it

Resolved, that we most emphatically protest against the barabarity and inhuman cruelty of the Russian Government towards Lithuanians; against the oppression of our Nationality; against the prohibition to print and read books in our own language; against the expulsion of our language from our schools, and against the severe penalties inflicted for teaching the same at home.

Resolved, that we denounce such torturing of man's conscience and such forcible oppression of our nationality as the greatest disgrace to the humanity of the nineteenth century, and such oppression ought by no means be tolerated,

Resolved that we appeal to all liberty loving people, and especially to the great American people, for their kind consideration of our murdered, oppressed and im-

prisoned brethren in Lithuania for the defense of their church at Krosche against the robber Governor and the cruel Cossacks.

Resolved that we most cordially approve the resolutions adopted at the Mass Meetings held throughout the United States — viz. to incorporate Lithuanian Societies in memory of the Lithuanian Martyrs at Krosche and to publish a Lithuanian English pamphlet with the detailed accounts of the massacre at Krosche and inhuman tortures employed by the despotic Russian Government in its endeavor to annihilate the Lithuanian nationality and Catholicity.

Resolved that we use every effort in order that those our national demonstrations, under the auspices of the Lithuanian National Alliance (to protest against the cruelty of the Russian Government) be most successful and that it truly represent the just indignation of about 300,000 Lithuanian residents of the United States.

Resolved that these resolutions be published in the Wilkesbarre Record, New York Herald and Philadelphia Public Ledger."

Perskaitysiu čia ir lietuviškąjį tų pirmojo lietuvių viešo atsiliepimo Amerikos laikraštijoje tekstą:

„LIETUVIU MASS-MITINGO WILKES BARRE, PA.  
NUTARIMAI:

Sekanti sprendimai buvo patiekti ir užgirti:

Kadangi Rusijos despotinė valdžia pastaruoju šimtmečiu — ypačiai pastaruose trisdešimtyje metų persekiojo visokiais įmanomais žiaurumo būdais mūsų brolius lietuvius panašiai kaip persekiojo žydus lenkus, katalikus, ir protestonus:

Kadangi caro valdžia ir jo valdininkai stengėsi visom jėgom užgniaužti ir išnaikinti mūsų tautybę, uždraudžiant po smarkiausiomis bausmėmis spaudinti ar skaityti knygas bei laikraščius mūsų gimtoje kalboje, ir kadangi mūsų tautiečiai, kurie platina lietuvių literatūrą spaudintą Vokietijoje ir Amerikoje, yra baudžiami Rusų kalėjimu ar ištrėmimu kankynėmis;

Kadangi žiaurus rusų činovnikai, ieškodami lietuvių maldaknygių nepadoriai ir įžeidžiančiai elgiasi su mūsų numylėtomis bei maldingomis moterimis ir mūsų dievo- baimingomis sesutėmis, kaip tai atsitiko Raseinius, Alkeninkuose ir daugelyje kitų vietų.

Kadangi per paskutinius trisdešimtį metų persekiojė mūsų brolius lietuvius katalikus su savo kareiviais ir nežmoniškais kazokais, naikindami mūsų šventynes ir vienuolynus kaip atsitiko ir Kražiuose ir pirm kelių mėnesių ir Kenstaičiuose kitose vietose keli metai ankščiau:

Kadangi toji valdžia žudo ir laiko rusų kalėjimuose ar ištremia Sibyran mūsų žymius kunigus dėlėi jų meilės bei ištikimybės savo tikybai ir tėvynai, kaip darė Muravjovas „korikas“ — Vilniaus general gubernatorius 30 metų atgalios ir net nūnai daugelis dvasiškių kenčia kalėjimuose ar ištrėmime;

Kadangi mūsų broliai lietuviai ligi šiol pasiliko ištiki- mais caro valdiniais, ir kadangi už jų ištikimybę taip bar- bariškai ir nedėkingai atsimokėta kaip skerdynės Kra- žiuose aiškiai įrodo:

Kadangi daugelis kankinamų mūsų brolių užuojauti- ninuku nežino, jog tie taip baisiai persekiojami yra lietu- viai, kuriems viršaus, Rusų švaldžia uždraudė vartoti savo gimtąją kalbą, ir kadangi mes, dabar Amerikos pilie- čiai, nebijome caro nei jo valdžios ir giliausiai užjausda-



mi savo kenčiamiems tautiečiams Lietuvoje ir skaudžiai atjaučiame jų torturas bei nelaimes, todėl

Nutarta, kad mes griežčiausiai protestuojame prieš Rusų valdžios žiaurius nežmoniškus elgėsius sulietuviais; prieš slopinimą mūsų tautybės, prieš uždraudimą spaudinti ar skaityti knygas savo gimtoje kalboje; prieš išmetimą mūsų kalbos iš mokyklų ir prieš sunkias pabaudas, kraujamas mūsų mokytojams taipgi namuose.

Nutarta, jog mes pasmerkiame tokias žmogaus saužinės kankynes ir priverstiną slopinimą mūsų tautybės kaipo didžiausią devyniolikto šimtmečio žmonijai pažeminimą, ir toks spaudimas jokių būdu negali būti pa-kenčiamas.

Nutarta, jog mes atsisaukiame į visus laisvę mylinčius žmones ir ypač kilnius Amerikos žmones, kad jie užjaustų nužudytos ir apkalintos mūsų brolius Lietuvoje dėlei jų gynimo savo bažnyčios Kražiuose nuo plėšikų valdžios ir žiaurių kazokų

Nutarta, jog mes nuoširdžiausiai užgiriame laikytų po visas Jungtines Valstybes Mass-mitingų sekančius sprendimus: inkorporuoti Lietuviių Draugijų paminėjimus Lietuviių kankinimų Kražiuose ir atspaudinimui Lietuviių bei Anglų kalbose knygele su nuodugniu aprašymu Kražiių kerdynes ir nežmoniškų torturu, vartojimą despotinės Rusų valdžios savo pasistengimuose išnaikinti lietuviių tautybę ir katalikybę.

Nutarta, kad mes dėsime visas pastangas idant tos mūsų tautinės demonstracijos Lietuviių Susivienijimo priežiūroje (protestuoti prieš Rusų valdžios žiaurumus) būtų kapasekmingiausios ir jogei jos tikrai išreiškia 300.000 lietuviių gyventojų Jungtinėse Valstybėse teisėtą rūstybę.

Nutarta, kad šie užgirti sprendimai būtų paskelbti Wilkes Barre Record'e, New York Herald'e ir Philadelphia Public Ledger'ye."

„SPAUDOS LAISVES IR AMERIKOS LIETUVIŲ  
ORGANIZUOTES SKAKTUVES“ — „ANTROJI  
LAIDA PRANAICIŲ JULES LEŠOMIS

— A. Milukas Co. Philadelphía, Pa. spaustuvėje — tai pilnas 790 pulsapių didžiulių knygų. Be medžiagos pirmoje laidoje pagarsintos, apie kurią gražiai rašė ir Lietuvos laikraščiai čia randame be biskio 400 puslapių svarbios medžiagos Amerikos Lietuvių kultūros istorijai. Paduodame čia įtalpą tųjų knygų irgi sąrašą paminėtų asmenų įstaigų, vietų ir raštų:

Vyskupo M. Valančiaus Darbai.

Valančius ir Mūsų Kultūros Palaikytojai.

Vyskupo Valančiaus Lietuviškų Knygučių Gamimas Mažojoj Lietuvoj.

Kauno Gubernatorius Apie Valančių.

Kun. Martynas Sederevyčius ir jo Padėjėjai.

S. Kušelevskio Autobiografija.

Amžinasis Liet. Literatūros Bankas.

Anga į Lietuvos Nepriklausomybę. Gegužinės.

Lietuvių Spaudos Uždraudimo Dokumentai.

Kaip rusų žandarai nušviesdavo lietuvių judėjimą.

Mūsų Draudžiamos Literatūros Keliai.

Petras Kriaučiūnas. Kun. Kazimieras Jaunius.

Silvestras Gimžauskas. Jonas Jablonskis.

Kun. Adomo Grinevičiaus — Jungto Atsiminimų Bruožai.

Kun. A. Grinevičius—Jungtas. Kaip aš virtau lietuviu.

Mano Nuotikiai Draudžiamąją Literatūrą Platinant.

Kretingos vienuolyno kalinių darbuotė.

Keletas atsiminimų apie kun. Martyną Sederevičių.

Kas buvo tikrasis „Aušros“ krikštatėvis?

- Prakalba kun. Miluko leidžiamai knygai: „Kun. M. Sederevičius ir jo padėjėjai”. Prof. P. Būčys.
- Iš mūsų knygos kovų fronto.
- Sv. Kazimiero Draugijos Pradžia.
- Lietuvos Didysis Vilniaus Seimas.
- Lietuvių Kultūros Etiudai.
- Vyskupo Valančiaus testamentas.
- Juozas Ložinskis. Daktaras Petras Matulaitis.
- Lietuvių Spaudos Atgavimo Sukaktuvės. S. Vitaitis.
- Seinų Seminarija.
- „Visko po biski” (facsimile).
- Facsimile iš Seinų klieriko dienyno.
- Agota Zigmančiūtė knygnešių motinėlė.
- Martynas Jankus.
- Mano Atminimai „Aušros” Laikų. M. Jankus.
- Vinco Kudirkos Jubilėjinis Varpas.
- „Tėvynės Mylėtojų Draugija”.
- Iš kun. A. Miluko paskaitų: „Amerikos Pirmieji Profesionalai”.
- Kun. Strupinskas. Dr. M. Kassakauskas. Kun. Juškevičius. Kun. V. Cizauskas.
- M. Tvarauskas — Gazieta Lietuwiszka.
- Brolis Augustinas Zaica, (Zeytz).
- N. Y. šv. Kazimiero Draugija. N. Y. Allgemeiner Verein.
- J. Sliupas. Kun. A. Varnagiris.
- Kun. J. Zlotožinskas. Kiškių ir Galinių Onos.
- Ant. Jurgelaitis. Ant. Pajaujis, J. Paukštys — „Vienybės Lietuwniku” įkūrimas.
- Kunigai P. Saurusaitis ir J. Lietuwnikas.
- Susivienijimo įkūrimas. Andrius Tepliušis.
- Unija. Lietuwiszkasis Balsas.
- Amerikos Lietuvių Kronika.
- Išėivijos 20 metų sukaktuvėse.
- Kun. A. Burba. Liet. Mokslo Draugija.
- J. Andžulaitis, Vien. Liet. redaktorius.
- 1890 metų Kronika.
- Susivienijimo pirmasai skilimas.
- „Aušros” dešimties metų paminėjimas Amerikoje.

1904 metų korespondencija (iš „Zvaigždės“ ir „Dirvos Žiurno“ archyvo).

Rankraščių facsimiliai: Basanavičiaus, Jakšto, Geručio, Bajorino, Civinsko, Serno, Totoraičio, Zebrio ir k.

Knygose paminėtų pavardžių sąrašas.

Paminėtų laikraščių, knygų, raštų sąrašas.

Paminėtų įstaigų sąrašas.

Paminėtų vietų sąrašas.

### ILIUSTRACIJOS.

Vysk. Valančius. S. Daukantas. Vysk. Antanas Baranauskas. Kun. J. Davidavičia, Valančiaus sekretorius. Kan. V. Juzumavičia. Kun. Mikolas Miežinis, Žodynų ir Gramatikos autorius. Kan. Kl. Kozmianas. Kun. J. Katėla. S. Kušelevskis. Kun. J. Jaunius. Kun. S. Gimžauskas. Aušrininkų fotografija 40 metų sukaktuvėse: P. Matulionis, J. Bulota, V. Palukaitis, K. Prapuolenis, J. Jablonskis, Dr. J. Basanavičius, A. Jakštas, prel. Dambrauskas ir Petras Vileišis. „Kalvarijos Vikaras“ kun. Adomas Grinevičius — Jungtas. Petras Kriaučiūnas. Dr. V. Kudirka.

Kunigai seiniškiai: — A. Jusaitis ir K. Urbanavičius, bei kauniškiai J. Tumas ir K. Olšauskas (Amerikoje). Andrius Dubinskas. P. Mikolainis. Kun. A. Staniukynas, seiniškių vadas „Varpa“ įkuriant. Dr. P. Matulaitis. Kun. V. Dargis, iš Slibinų, marijonas. Kun. T. Zilinskas. Kun. M. Gustaitis. Kun. J. Vaičaitis. Kun. K. Pakalniškis, Dėdė Atanazas. Kun. V. Kudirka (Kudirkevičius), dabar tėvas Kazimieras kapucinas. Kun. Pr. Būčys. Jurgis Bieliakas ir kun. A. Milukas. J. O. Sirvydas. Kun. P. Silinskas. Sernas — J. Adomaitis, „Varpo“ redaktorius, jo įpėdinis J. Kriaučiūnas ir A. Milukas. S. E. Vitaitis. Sargiečiai Friburgo univers. studentai 1902 m. Interlakene. Stovi kunigai: A. Civinskas, J. Narijauskas, M. Gustaitis, Rameika, J. Totoraitis ir ano brolis agronomas. Sėdi: J. Naujokas, Jurg. Matulevičius (arkvysk.), A. Milukas, Kun. P. Krokininkas. Kun. J. Pranaitis, V. Kudirkos moksladraugis. Zigmančiūtė

Agota, su giminėmis. Martynas Jankus iš Bitėnų. M. Jankus ir jį palydėjęsiejai laivan: kun. A. Milukas, P. Mikolainis, K. Krušinskas ir Dr. Vinikas. A. B. Strimaitis. T. Astramskas. Mikas Tvarauskas su savo šeimyna.

### KNYGOSE PAMINETU PAVARDŽIU SARASAS.

'Abramavyčia .....	339.	591, 594, 596, 597, 621, 623, 632,
Abromaitis Ant. ....	619.	633, 634, 642, 650, 653, 654, 655,
Abromaitis P. kun. 338, 521, 555,		658, 659, 660, 661, 662, 666, 667,
558, 562, 586, 618, 619, 622, 624,		669, 672, 673, 674, 675, 676, 677,
625, 645, 646, 651, 681, 686, 687,		678, 680, 684, 688, 695, 702.
688, 696, 717, 718.		Angrabaitis-Angrabas .. 64, 82, 90,
Abromukas .....	357.	135, 141, 147, 148, 149, 150, 174,
Adamavičiai J., N. Y. šeim. ..	462,	366.
464, 465.		Antanavičius Juozas .....
Akelaitis M. ....	607.	82, 90, 135, 412.
Akelis Matas .....	204.	Antanas iš Bugnų, 'Aišbė ž. Krikš-
209, 218, 233, 236, 399.		čiukaitis.
Akelevyčius .....	16, 17, 362.	Antanaitis .....
'Aleksna, kun. 9, 10, 11, 14, 23, 41, 56.		169.
Aleknavičius .....	47.	Apuchtin .....
Aleksandras I. ....	300.	162, 330, 349.
Aleksandravičius, kun. 320, 349, 379.		Apulskis, kun. ....
Aleksandrovas .....	175.	416.
Ališys Juoz. ....	698.	Arminas Jurgis .....
Allunanas .....	260.	469.
Alšauskas A., Olszevskis ....	594	Arminas Petras (Trupinėlis) ..
Alseika, Dr. ....	41.	152,
Ambrazas And. ....	501,	153, 156, 158, 167, 169, 214, 576.
Ambraziejus, kun. ....	502.	700.
'Ambraziejus J. ....	127.	Arnoldt .....
Ambrozevičius, kun. ....	93.	73, 106, 107.
Ambrozevičius .....	718	Astramskas Tamas 612, 633, 634, 654.
Anskaitis A. ....	293.	Asakaitis .....
Anckaitis K. ....	613.	415.
Anaksagoras .....	572, 576, 578, 588.	Audzevičius, vysk. ....
Andriušis Jurg. 554, 556, 559, 561.		186, 187, 188.
Andrukaitis J. ....	462, 464.	Augustinas, Broliš, Augustinas Zey-
Andrukaitis M. J. ....	433.	tz, Zaicas, Pranciškonas.. 432, 447,
450, 584, 613, 627, 684.		448, 452, 453, 454, 455, 456, 457,
Andriušis .....	676.	458, 459, 460, 461, 496, 516, 517,
Andžiulaitis-Kalnėnas, J. ....	158,	525, 527, 569, 602, 604, 606, 607,
343, 351, 353, 356, 427, 490, 522,		618, 620, 627, 628, 629, 630, 631,
		632, 633, 648, 676.
		Avižienius A. ....
		464,
		465, 572, 576, 582.
		Ažukas R. ....
		599.
		Babičas .....
		347.
		Bačinskas .....
		615.
		Bačkauskas, (Bačkus), D. T. Toma-
		šauskas .. 348, 349, 363, 426, 497.

507, 522, 523, 539, 540, 555, 556,	Bevardis .....	591.
583, 595, 613, 616, 620, 621, 623,	Bielinis Jurgis, Bieliakas ..	24, 25,
626, 627, 628, 630, 631, 637, 652,	272, 274, 277, 278, 283, 284, 285,	286.
671, 682, 686, 689, 691.	Bielinskas A. ....	469.
Bagdonas J. ....	160, 234, 267, 415.	
Bagdonas Pet. ....	486.	
Bagdonas V. ....	599.	
Bagdonavičius A. ....	599.	
Baldauskienė Juliona .....	29, 55.	
Baltasis Erelis, ž. Bielinis ....	25.	
Baltramaitis .....	14,	
32, 33, 34, 37, 272, 472, 718.		
Baltušninkas Vin. ....	388.	
Baltušis M. ....	416.	
Baltrukas .....	283	
Baltrukonis K. ....	643.	
Baltrušaitis A. ....	417.	
Balvačius, kun., Gerutis, A. B.	30,	
716.		
Balvočius Ks. ....	716.	
Banaitis Sal. ....	180.	
Bansevičienė Marė .....	451, 604.	
Bapkauskas Ant. ....	486,	
Bapkauskas I. ....	486,	
Baranauskas Ant., vysk., (Baltusis)		
4, 5, 29, 41, 42, 84, 109, 110, 129,		
132, 156, 171, 172, 180, 181, 209,		
248, 684, 714.		
Baranauskas Juozas .....	269, 286.	
Baranauskas Jurgis .....	286.	
Barkauskas J. ....	232, 399.	
Baronas, „Zokoninkas“ .....	268	
Basanavičius, Dr. J. (Basanius)	121,	
212, 215, 258, 281, 293, 343, 368,		
374, 412, 413, 466, 479, 564, 650,		
700, 702, 704.		
Baltutis V. ....	649.	
Bataitis .....	416.	
Baudouin de Courteney ..	171, 178.	
Bavidauskas .....	56.	
Bendikis Al. ....	279.	
Bendoraitis M. ....	452, 454.	
Bendoravičia And. ....	554.	
Bergenienė Ona .....	54.	
	Bielskis A. ....	471.
	Bielskis, Dr., J. ....	439.
	Bielys V. ....	619.
	Bibikov .....	16
	Bikinas, kun., J. ....	712.
	Bindokas Juoz... 464, 467, 572, 576.	
	Bitė J. ....	649.
	Bizauskas .....	192, 277, 278.
	Biržiška, prof. .. 9, 14, 20, 28, 61,	
	122, 208, 209, 210, 479, 592, 632,	
	636, 638, 640, 641, 643, 666.	
	Bitis .....	304.
	Blažys Vin. ....	554.
	Bliudžius Dom. ....	28.
	Byras .....	208.
	Bobina J. (Bobbin) .....	427, 451,
	506, 599, 600, 604, 651.	
	Bogušas (Bohusz) .....	41.
	Botyrius .. 159, 210, 215, 216, 222.	
	Brakas .....	409.
	Brazaitis, kun. ....	378.
	Brazauckas Pr. ....	461.
	Brazys M. ....	553.
	Brencius Jon. ....	56.
	Brundza, kun., Ant. ....	210.
	Bruožis, Dr. ....	335.
	343, 346, 368 702.	
	Bruožis, kun. ....	440.
	Bruožis Sil. ....	461, 598.
	Bružas iš Garšvių .....	25, 283.
	Bubelis Ig. ....	649, 650.
	Bučys, kun. Pr. .. 67, 214, 238, 239,	
	261, 263, 287, 293, 247, 250, 348,	
	350, 379, 388, 393, 394, 718.	
	Bučianauskas .....	225.
	Bučinskas Pr. .... 532, 572, 576, 588.	
	Budišauskas K. ....	445.
	Buga, Prof., K. ....	181, 281.
	Bujevskis Nik. ....	54.

Bukaveckas, kun. ....	344	Čurin, skund. ....	56.
Bulota, Dr. ....	93, 233,	Czėski Jul. ....	427.
326, 330, 335, 345, 350, 393.		Čižauskas V. ....	450.
Bulvičius, kun. ....	379.	Dabrila M. ....	97, 211, 374, 389.
Burba, kun., A. ..	236, 239, 344, 350,	Dambrauskas, kun. prel., A. Jakštas,	
351, 354, 361, 362, 363, 364, 426,		A. J. 78, 179, 180, 242, 254, 284,	
481, 490, 521, 522, 557, 591, 593,		291, 378, 717, 718.	
597, 617, 623, 633, 634, 636, 640,		Danisevičius A. ....	686.
644, 645, 646, 647, 648, 649, 650,		Danisevičius Vin. ....	95, 96.
651, 652, 653, 654, 655, 657, 658,		Danisevičius Juoz. ..	536, 537, 547,
659, 660, 661, 662, 663, 666, 667,		550, 551, 553, 616, 642.	
668, 669, 670, 672, 673, 674, 675,		Daniškevičius Ber. ....	460
679, 680, 682, 683, 684, 686, 687,		Dargis, kun. V. (Marijonas) ..	235,
688, 689, 690, 692, 693, 695, 696,		238, 349, 379, 388, 392.	
697, 698, 699.		Dargis, kun. V., kun. Vincas Žoly-	
Burba, kun., J. ....	365.	nās ..	706, 709, 711, 716.
Burza, Kap. ....	59.	Daugeliškio Klebonas (Kun. J. Bur-	
Butkevičius, kun., Žvingių Klebonas		ba) ....	366.
23, 24, 313, 54.		Dauginis, kun. ....	440.
Butkevičius Tam. ....	560,	Daukantas S. ..	I, 3, 14, 17, 30, 32,
561, 685, 688, 691, 692, 693.		41, 49, 50, 106, 184, 209, 306, 323,	
Butkevičius K. ....	643, 677.	328, 333, 391, 664.	
Butvidas, kun., V. ....	23, 24, 313.	Daukša, (Postillės autorius) 153, 157.	
Bužinskis, kun. ....	55.	Daukša ....	462.
Čapas ....	388.	Daukšys V. ....	650, 654.
Čečiota, Prof. ....	299.	Dauvara A. ....	217.
Ceidler, (Gen.) ....	59.	Demskis, kun., Vin. ....	23,
Čepanonis, kun. ....	238.	24, 60, 313.	
Čeponytė P. ....	54.	Demikis, kun., J. ..	325, 393, 417.
Černikas ....	502,	Demikis Ant. ....	417.
506, 560, 598, 646, 690.		Demikis Mat. ....	417.
Černyzina, ž. Bučys, Pulvis.		Didvyžius J. ....	107.
Cerskus J. ....	271.	Didžiuliai ....	271, 272, 286.
Česna Jonas ....	682,	Dilkus ....	25.
Česna (Marijonas) ....	105.	Dilginis ....	442, 462.
Česonis ....	195.	Dirginčius ....	287.
Chominski (Gen.) ....	17, 62.	Dižulskis, kun. ....	265, 282.
Cirailės Zapė ....	221.	Dogelis, kun., P. ....	713.
Cirtautas, Vysk. ....	177.	Domarka, kun. ....	284.
Čivinskas, kun., A....	328, 376, 379.	Domaševičius, Dr., Jonas ..	127, 132.
Čižauskas, kun. Valentas ..	435, 440,	Dovaina, Silvestravičius, Žaltys 115.	
441, 472, 497, 518, 523, 526, 527,		258, 259, 697, 704.	
531, 534, 536, 602, 603, 625, 677.		Dovidaitis K. ....	60.
Čuobaras ....	348.	Dovidaitis - Dovidavičius, kun. J.	

(Šiaulėniškis Senelis) ..	10, 41, 49.	Gerbačanskas J. ....	721.
Dovydaitis, Prof. ....	170.	Gibbons, kardinolas .....	619.
Duonelaitis .....	45,	Giedraitis, Vysk., Juoz. A. ....	41.
153, 156, 161, 328, 391.		Gilius Jurgis .....	207.
Dubinskas And., Ukiškis, Namiškis,		Gimžauskas, kun., S. ..	31, 153, 167,
Andrius ..	214, 230, 231, 241, 245,	172, 183, 184, 185, 186, 187, 188,	
249, 369, 379, 387, 388, 393, 706,		189, 190, 193, 194, 201, 389, 651.	
707, 710, 711, 717, 718.		Girdenis, J. (Daukanto slapyv.)	39.
Dubinskas Jonas .....	417.	Gisleris .....	58.
Dutkevičius, kun., J. ....	473,	Goch, kun. ....	437, 438, 600.
474, 477, 497, 608, 625, 626.		Gondkus, kun. F. ..	69, 70, 71, 447.
Dutkevičius M. ....	460.	Goremikinas .....	252.
Durnovo .....	125.	Gralowski, kun., L. ....	471.
Dvaranauskas, kun. ....	719.	Grebliunas J. ....	464.
Dvarionas .....	56.	Gribauskas Juozas .....	195.
Džiankauskas V. ....	464,	Gribauskas M. ....	185.
466, 479, 532, 581.		Gricius Juoz. ....	56.
Džiankai, Juozas ir Raulas ..	599.	Grigalaitė Veronika .....	171.
Dzukas ž., Grinevičius, kun. A.		Grigaliunavičius, kun., J. ....	23,
Dyniewiczzius W. ....	448, 452, 454.	24, 313.	
Eimutis .....	417.	Grigenas .....	267.
Eitutavičius, kun. K. ..	23, 24, 313.	Grinevičius, kun., Ad., Grinius, Kal-	
Eitvydas Juoz. ....	26, 28.	varijos, Vikaras, Jungtas, Dzukas	
Eitvydienė Alena .....	28.	90, 91, 92, 94, 153, 155, 156, 159,	
Farley Kard. ....	647.	168, 190, 206, 207, 211, 220, 221,	
Fortunatov, Prof. ....	178.	222, 223, 238, 240, 323, 349, 363,	
202, 210, 313.		374, 385, 395, 399, 400, 403.	
Freze, Gen. Guber. ....	296.	Grinius, Dr. ..	156, 158, 159, 163,
Gabrys .....	293, 422.	165, 167, 168, 222, 230, 323, 402,	
Gaidamavičius, Gaidys, Dr. ..	324,	409, 415, 416.	
328, 355, 389, 390.		Grinius .....	668.
Gaigalaitis-Chronopolitanus ....	697.	Gruberis .....	16.
Gailevičius, kun. ....	41.	Gudynas .....	469.
Galeckas, kun. ....	388.	Gugas .....	304.
Galinis P. ....	464, 466, 491.	Gugis, kun. ....	244, 247.
Galinių Ona .....	490.	Gurk, Gen. Gub. ....	412.
Galolobov. ....	125.	Gustaitis, kun., M. ..	162, 238, 375.
Gargasas, kun. ....	61.	Gutke, (žydė) .....	218.
Garlevos Džekonas ž. Dabrila, kun.		Gutzkowsas K. ....	621.
Gaurė .....	313.	Harasimavičius, Prof. ....	183, 185.
Gavenas .....	268.	Hilferdingas, Prof. ....	310.
Gavronski .....	450.	Hinzmanas, kun. („Tėvynės Sar-	
Geitleris .....	178.	go" r.) ..	318, 711, 712.
Genis, kun. ....	251, 288.	Hrynievickis Vysk. ....	185, 186.



Hukas, Mokslin. ....	327.	Joniškis, Lozoraitis ....	336, 345.
Hof. ....	453, 458.	Joteika, Vysk. Valančiaus slapyv.	34.
Hohman, pt., kun. ....	715, 716.	Joycelyn, Dr. ....	440, 486.
Idika S. ....	572.	Juodkojis ....	613.
Ilgunas, kun., M. ....	238, 388.	Jucevičius ....	41, 156.
Isajevičius ....	81.	Juknelienė, našlė ....	692, 693.
Ivaškevičius V. ....	460.	Jungtas, ž. Grinevičius ..	369, 399.
Ivinskis L. ....	310, 331, 337, 338.	Juodišius, kun. M. ..	557, 558, 561,
Jablonskis J., Obelaitis-Rygiškių Jo-	562, 610, 618, 619, 621, 622, 623,	624, 625, 626, 644, 675, 676, 685,	686, 688, 689, 692, 693.
nas ..	37, 168, 175, 182, 202, 204,		
205, 284, 415.		Jurgaitis, kun. Marc., „Aušros“ pla-	tintojas .. 156, 412, 617.
Jablonskis V. ..	462, 463, 464, 465.	Jurgelaitis Ant. ....	427, 474, 475,
Jadvyga ....	443.	492, 493, 494, 496, 497, 498, 528,	566, 575, 600, 628, 629, 630.
Jagela ....	443.	Jurgilas, kun., V. ....	211, 375.
Jakimavičius ....	221, 229.	Jurkaitė, Ag. ....	28.
Jake St., kun. ....	458.	Jusaitis, kun., A. ..	229, 238, 347,
Jakštas ž., Dambrauskas ..	129, 166.	376, 379, 393, 648, 718.	
Jakštys, kun., Juozas ....	171.	Juška, kun. ....	309.
Jamialkowski, Prof., Kun. ....	210,	Juška M. ....	516, 540.
211, 223, 224, 225.		Juškevičius, kun. Ant. ....	41,
Jankauskaitė Ona ....	463.	380, 628.	
Jankus M. ..	38, 98, 107, 143, 216,	Juškevičius, kun., Juoz. ..	430, 435,
243, 258, 274, 332, 334, 335, 341-46,		436, 437, 438, 472, 487, 598, 600,	601, 602, 604.
351-357, 359, 360, 361, 362, 363,		Juzumavičia, kun. ....	11, 30.
367, 374, 394, 404, 405, 406, 407,		Jokubauskas Vin. ....	519.
408, 409, 410, 412, 414, 564, 642,		Juškauskas Ant. ....	532.
661, 701, 702, 703.		Juškevičius J. ....	619.
Janulaitis, Prof. ....	49.	Juška M. ....	643.
Janušaitis Ant. ....	469.	Juzėnas Anna (Petrapilė) senutė—	709.
Januševičius, kun., P. ....	716.	Jozaitis Anton (Petrap.) ....	711.
Jasinskis, Dr. ....	684.	Juodkojis Vin. ....	557, 624.
Jaseliūnas Tam. ....	486.	Kačergis ....	388, 415.
Jašinskas ....	417.	Kailius P. ....	649.
Jasulaitis, Prof., J. ....	159,	Kairytė Cecilia ....	56.
162, 169, 214.		Kairytė Ona ....	56.
Jaunius Juozas ....	171.	Kairys, kun. ....	56.
Jaunius, kun., K. ..	26, 153, 156,	Kalnietis T. ....	340.
165, 171, 174, 176, 180, 184,	258,	Kalvaitis A. ....	107.
287.		Kalvarijos Vikaras ž. Grinevičius.	
Janiaus-Kriaučiūno-Gimžausko Tri-			
julė ..	153, 184.		
Jonas Jr. (kun. J. Žilinskas) ..	472,		
477, 478, 480, 568, 621.			

Kameris Juoz. ....	169.	Kazlauckas, kun. ....	175.
Kaminskis J. ....	190, 193.	242, 244, 245, 248, 251.	
Kaminskis (Uriad.) ....	144	Kedys, kun. ....	96, 374
Kancierius J. ....	215.	Keidel ..... 64, 164	
216, 218, 234, 416.		Kiškis St. ....	468, 491.
Kanapackis Ks. ....	39.	Klepta J. ....	486.
Kapnist P. ....	124.	Klimas Al. (Gražiškių zakr. sunus)	
Karbauskas, kun., J. ..	287, 288, 291.	399.	
Kardokas J. ....	464, 465.	Klimas Bern. ....	218, 219, 231.
Karsokas Jon. ....	56.	Klimas Petras ....	218.
Karpauskas K. ....	450.	Klimaitis ....	293.
Kaskaitis J. ....	168.	Klingenbergas ....	249, 305, 340.
Kasakauskas, Dr. M. P. Kossakow-		Klonowski, kun. ....	438, 487, 498.
ki .. 432, 433, 434, 435, 527, 531,		Klumbis And. ....	28.
534, 536, 543, 544, 547, 549, 550,		Koch, Prof. ....	164.
551, 553, 603, 604, 612, 616, 627,		Kochanov, Gen. Gub. ..	87, 123, 152.
628, 629, 642, 665, 676 677, 678,		Kolesinskas, kun. ....	440.
679.		487, 680, 681.	
Kasiulaitis J. ....	417.	Koloszkiewicz W. ....	685.
Kašiuba M. ....	445.	Kolyta I. ....	471.
Karalius M. ....	467, 468.	Konariskis (vienuolis) ....	298.
Karaliutė Marė (Matulevičienė) —		Koncevičius, kun., J. ....	208.
486, 489.		Končius, kun. P., Kančius ....	438,
Kasperavičius ....	58.	439, 440, 442, 447, 458, 472, 480,	
Kasperovič ....	58.	487, 497, 519, 520, 600, 604, 606,	
Katėla, kun. ..	19, 30, 279, 280, 282.	609, 626, 628, 665.	
Katilius M. ....	462, 465.	Končius Ant. ....	439.
Katiliutė Uršė ....	471.	Kondratavičius-Syrokomla ..... 41,	
Katrė II ..... 298.		44, 155, 156, 211, 377.	
Katzer, Vysk. Fr. X. ....	453, 457.	Kornilov ..... 302.	
Kaufman, Gen. Gub. ....	311.	Kontautas ..... 247, 248.	
Kaukas, Dr., J. ..	93, 148, 168, 240,	Konz ..... 436.	
323, 335, 345, 339 349, 364, 385, 387,		Korsakov-Rimski (polc. virš.)	241.
394, 403, 408.		Korzeniowski ..... 224.	
Kaulakis, kun., J. ..	37, 38, 558, 670.	Kozmianas, kun. Kl. ....	17, 280.
Kaunas Juoz. ....	522.	Krasinskis ..... 211.	
Kaupas, kun., A. ....	290,	Kraszewski ..... 224, 258.	
328, 338, 398, 698, 719, 720.		Kriauciunas Petras (Fiamas) ..	10,
Kavaliauckai (broliai) ..	571, 588.	45, 90, 151, 152, 154, 156, 157, 158,	
Kazakevičius P. ....	449, 599.	160, 162, 164, 166, 167, 170, 183,	
Kaziliauskas, kun. ....	23, 24, 313.	184, 192, 212, 214, 259, 260, 330,	
Kazlauskas Ign. ....	461.	335, 375, 395, 403, 558.	
Kazanauskas Vinc. ..	278, 284, 285.	Kriauciunas, kun. M. ....	441, 681.

Kriaučiunas, kun., V. ....	485.	Landžius Pet. ....	217, 231.
Kriaučiunas Jonas ..	149, 168, 162,	Lankeliškių zakristijonas ....	416.
293, 342, 345, 356, 357, 358,	361,	Lapinas .....	281.
404, 700.		Lapinskas, kun., Adol. ..	210, 374.
Kriauniukė Marė .....	286.	Laskauskas, kun. Ad. ....	379,
Kriščiukaitis Antanas iš Bugnių —		397, 390, 391.	
Aišbė ..	175, 325, 333, 388.	Laučikas Jon. ....	56.
Kriščius .....	417.	Laukaitis, kun., J. (Tautvilas) 210,	
Krokininkas, kun., P. ....	379, 558.	214, 379, 388, 393, 394, 717.	
Krušinskas .....	410.	Laukys, Daukanta slapyv. ..	3, 39.
Kruszka X. W. ....	436, 437, 477.	Laurinavičiūtė Katrė ..	29, 55, 313.
Kudirka, kun., A. ....	211, 257.	Lelis Felix .....	290.
Kudirka Juozas .....	417.	Lelešius S. ....	599.
Kudirka, Dr. (V. Kapsas) ....	89,	Lenarkevičius, kun., Al. ..	429, 497,
151, 163, 164, 167, 168, 215, 226,		507, 519, 523, 581, 602, 620, 625,	
227, 324, 325, 326, 328, 330, 340,		626.	
358, 375, 377, 393, 415.		Leonas, Pop. ....	87, 337.
Kudirkevičia, kun. (Tėvas Kazimie-		Leonas, P. Liutas ..	168, 211, 324,
ras, Kapucinas) ..	238, 370, 380,	330, 335, 415, 642.	
388, 393.		Leonavičius, kun., Leonas ....	97,
Kukšta, kun. ....	61.	374, 385, 399.	
Kuklinskis J. ....	457.	Lesman .....	59.
Kulakauskas Sim. ....	24.	Lesniauskas, kun., A. ....	210, 223.
Kulis A. ....	460.	Levenhukas .....	327, 329.
Kulvietis Tad. ....	62.	Lialis, kun. ..	175, 241, 244, 245,
Kumelauskas .....	195.	246, 248, 251, 252.	
Kundrotą And. ....	485.	Lideika .....	350.
Kundrotienė Katr. ....	56.	Liepukas .....	325,
Kunickis Juoz. ....	464.	393, 415, 416, 417.	
Kunickiūtė J. ....	471.	Lietuvninkas, kun., Juoz. ....	439.
Kupčiūnas A. ....	463, 464, 465.	440, 441, 518, 520, 558.	
Kupstas P. ....	217.	Liudis .....	597.
Kurcas (Sargas) .....	248.	Lomsargis T. ....	28.
Kurklinskis Kaz. ....	290.	Lorkovskis J. ....	338.
Kuršaitis ..	28, 41, 156, 178, 331.	Lozinskis .....	242, 242,
Kurtinaitis, kun. ....	388.	287, 288, 290, 320, 321, 322.	
Kušeliauskas, Kušelevskis, Laurynas		Lozoraitis, Joniškis .....	175,
50, 65, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 98,		176, 335, 409.	
104, 106, 107, 142, 254, 261, 323,		Lubienski, Vysk. ....	20, 57,
332, 333.		210, 211, 212, 223, 225.	
Ladauskis Jon. ....	56.	Liubovickas J. ....	469.
Ladukas Ad. ..	25, 279, 284, 286.	Lukauskis, Dr. ....	281.
Lakveiteris, ž. Pocius, kun. D.	287.	Lukošiūnas .....	304.
Lamanskis .....	178.	Mačiulis-Maironis, kun. prel. ..	4.

83, 110, 287, 291, 292, 321, 323,	Merkis, (knygn.) .....	265.
395, 711.	Meškus A. ....	581.
Mačiulskis, kun. ....	Mickevičius (Miller) .....	45C.
Mackevičius, kun. ....	451, 523.	
Mačiulis K. ....	Mickevičius Ant. ....	599.
Mačys M. ....	Mickevičius Adomas .....	41,
Mačys Jon. ....	211, 299, 392, 538.	
McCloskey, kardin. ....	Mieldažis Jonas ....	519, 634, 648.
Maikov .....	Miežinis, kun., M. ....	14, 356.
Maironis ž. Mačiulis.	Miezutavičius, kun. ....	57.
Makauskas V. ....	Miglovara .....	474, 615.
Maleckis .....	Mikalauskas Adomas .....	159.
Maliauskis, Dr., kun., A. ....	Mikalauskas Andrius .....	387.
Malinauskaitė .....	Mikalauskas Paulius .....	387.
Malinauskas .....	Mikas, kun., Ilguno slapyv. ..	350.
Marcinkevičius, kun. ....	Miklaševičius .....	209.
Marcinskis-Martynaitis, kun. ..	Miklius D. ....	72,
65, 71.	73, 74, 147, 254, 283, 288, 366.	
Markevičius, kun. ....	Miklius Jurgis .....	286.
Martinkus M. ....	Minkevičius, kun. ....	159.
Martišius, kun., K. ....	Mikola, Prof. ....	164.
Martišiūnas, Kaz. ....	Mikolainis Fel. ....	460.
Masionis, kun., Jurg. ....	Mikolainis, Noveskis, Makolojus —	
Mašiotas, kun. Juoz. ....	37, 90, 91, 92, 133, 149, 151, 169,	
626, 689, 690, 696.	215-18, 232, 233, 281, 324, 352, 355,	
Maskolaitis Mat. ....	356, 364, 366, 367, 368, 387, 399,	
Matulaitis Andrius .....	409, 410, 522.	
Matulaitis, Dr. F. ....	Mikolienė .....	164.
Matulaitis Juoz. ....	Mikšas J. ..	152, 259, 332, 334, 406,
Matulaitis-Matulevičius, Vysk. Jurgis ..	411, 412, 414, 701, 702, 703.	
376, 447.	Mikšys Juoz. ....	258.
Matulaitis, Dr., Pet., Paulius ..	Mikuckis .....	310.
148, 330, 333, 234, 240, 323, 330,	Miliauskas J. ....	686.
333, 334, 335, 336, 337 339, 340,	Miliauskas-Miglovara .....	158.
343, 344, 345, 346, 350, 393, 394,	258, 259, 260, 412.	
402, 403, 408, 591, 592, 661, 662.	Milieris .....	15.
Matulaitis, kun. Vac. ....	Milvydas A. ....	649.
345, 718.	Milukas, kun., Ant., Džukas ..	37,
Matulevičius, Jon. ....	41, 151, 171, 253, 261, 262, 265,	
Matulevičius And. ....	275, 323, 326, 330, 341, 342, 347,	
Matulevičius Jurg. ..	351, 356, 358, 367, 393, 410, 425,	
469, 476, 572, 573, 574, 638.	460, 522, 591, 660, 664, 696, 707,	
Matulevičius, inž. Vincas..	710, 719.	
572, 578.		

<b>Ministras ž. Bieliakas, Bielinis</b> .. 373.	Oginskis, kungšt. ....	18, 26.
<b>Missleris</b> .....	Oginskis, kungšt. ....	712
<b>Missiewicz</b> .....	Oginskis Mykolas, kungšt. ....	250.
<b>Mitkus Ant.</b> .....	O'Hara, vysk. ..	612, 645, 646, 680.
<b>Mockaitis Seb.</b> .....	Oleka, kun. ....	141, 223.
<b>Mockavo Jonas</b> .....	Olevyčia J. ....	649.
<b>Mogenas, kun.</b> .....	Olsauskas, kun., K. ....	229.
<b>Moleikaitis, kun., B.</b> .....	Olševskis Ant. ....	28, 426.
<b>Maliuška J.</b> .....	Orinikė O. ....	471.
<b>Moncewicze, kun., Jok.</b> .....	Oškinis M. ....	687.
<b>Montvydas, kun., Leon.</b> ....	Pabrėža, kun. ....	3, 41.
<b>Montvila Jonas, „Vaidelytės“ red.—</b> 378.	Pacenta V. ....	460.
<b>Morkys, kun., Pov.-Gražulis</b> ..	Pacenta .....	217.
<b>Morton S.</b> .....	Pacevičius, kun. ....	55.
<b>Motuzas</b> .....	Padgurskis J. ....	469.
<b>Muege</b> .....	Pačalnis, kun. (Gimžausko Bičiuo- lis) ..	188.
<b>Mundelein, kun., Jurgis (kardino- las)</b> .. 484, 487.	Pajaujis Ant. (Bendriftas) ..	499, 500, 501, 503, 505, 507, 508, 509, 513, 542, 552, 601, 613, 628, 668, 675.
<b>Muravjovas</b> .. 15, 19, 25, 26, 28, 127, 131, 304, 305, 310, 311, 331, 370.	Pajaujis Andrius (Andriušis)....	499.
<b>Mylė (Daukanto slapyv.)</b> ....	Pakalniškis, kun. (Dėdė Atanazas)—	132, 175, 242, 287, 290, 291.
<b>Narbutas, Norbutas</b> .. 41, 156, 278.	Palčevskis, kun. ....	62.
<b>Narjauskas, kun., A.</b> .....	Palkauskas R. ....	469.
<b>Nasiulevičius</b> .....	Paliulionis, vysk. ....	87, 88, 150,
<b>Naujelis V.</b> .....	252, 258, 712.	
<b>Najokas, kun., J.</b> .....	Paliukaitis .....	169, 233, 330.
<b>Neidel, Gen.</b> .....	Pangonis, kun., S. ....	617, 625.
<b>Nezabitauskas, kun., C.</b> .....	Papeika J. ....	469.
<b>Nezabitauskas, kun., K.</b> .....	Paplauskaitė O. ....	471.
<b>Niedatkevič</b> .....	Paplauskas J. ..	464, 467, 573, 578, 590, 620, 628, 630.
<b>Niemcevicz</b> .....	Paralis J. ....	462.
<b>Nikalojus, I.</b> .....	Paschali, pulk. ....	61.
<b>Norkevičiai, kun., Simonas ir Jur- gis, Norkus</b> .. 96, 159, 312, 374, 588.	Paseckas, Pasiackas P. ..	531, 532, 547, 582, 613, 616, 621, 633, 634, 641.
<b>Norvaiša, kun., V.</b> ....	23, 24, 313.	
<b>Novosilcevas</b> .....	301.	
<b>Obelaitis ž. Jablonskis.</b>	Paslauskienė .....	56.
<b>Oberaitis Sim.</b> .....	Patreikis, kun. ....	246.
<b>Oberaitis M.</b> .....	Pauliukonis, inž. ....	151.
<b>Ogyniec</b> .....	Pauliukonytė Mag. ....	157.
<b>Oginskienė, kunigaikštienė</b> ....	84.	Paulius M. ....
		460.

Paukštis Juozas .. 38, 40, 353, 366,	Preitikaitė Marcijona .....	28.
426, 455, 470, 490, 499, 501, 502,	Promyk P. ....	154.
503, 505, 506, 508, 509, 511, 512,	Pronckevičius, kun. ....	291.
513, 515, 516, 517, 539, 540, 544,	Pronckietis .....	288.
545, 547, 550, 551, 552, 553, 554,	Pronckunas, kun. ....	175.
556, 557, 560, 561, 563, 579, 580,	Pruselaitis, kun. ....	223.
581, 582, 583, 584, 589, 604, 613,	Purwys, Jonis (Daukanto slap.)	39.
614, 617, 618, 620, 625, 627, 628,	Rabinavičius, žydas .....	482.
630, 631, 641, 642, 648, 651, 657,	Racevičius, kun., J. ....	218.
658, 659, 660, 666, 671, 671, 672,	Račiukaitis St. ....	24.
674, 679, 680, 682, 683, 685, 686,	Račiunas, kun., Sim. .. 59, 211,	183.
687, 690, 694, 695, 697, 698.	Račkauskas (knygn.) .....	28.
Paukštis Silv. .. 557, 654, 659, 662,	Račkauskas, kun. ....	41, 177.
681, 685, 687, 688, 691, 697.	Račkauskas V. ....	424.
Pautienius, kun., S. .. 521, 681, 696.	Račkus Jon. ....	449.
Paulavičiūtė Teklė .....	Radomskis Ant. ....	469.
Paulius ž. Matulaitis, Dr. .... 328,	Rodavičius, kun., J. .. 459, 497,	507,
390.	520, 544, 606, 619, 625, 626,	648.
Paystrietis Pet. ....	Radušis, kun. .. 153, 159, 211,	218,
Paznokeit (Angrabo Slapyv.) .. 82.	234, 343, 375, 403.	
Petraitis Juoz. ....	Radzevičius K. ....	651.
Petraitis (Bajorų slap.) .....	Radžiunas Kl. ....	346.
Pečiulis V. ....	Ragaišis Sil., Rokosz .....	598.
Pėža, kun., M. ....	Ragaunis Jon. (Daukanto slap.)	39.
Pielis .....	Raila S., šunbajoris .....	258.
Pisarkis .....	Ramanauskas P. .... 532, 582,	614.
Plačelis Juoz. ....	Ramatauskis .....	212.
Polujanskis kun. .... 497, 606, 619,	Raulinavičia Vin. ....	417.
625, 626.	Ruškevičius, kun., Urb. .. 441,	472,
Poška D. ....	523, 600, 607, 625.	
Poška Kaz. ....	Riestys J. ....	417.
Potapov, Gen. .... 109, 122, 123.	Ražutis Ant. .... 26, 28,	447.
Povylanis, kun. ....	Ražutienė Barbora .....	26.
Pugasevičius, kun. ....	Ražutis Vin. (knyg.) .....	28.
Puidokas .....	Rėklys Juoz. ....	599.
Puodžiunas, kun., Juon. ....	Reventas Vasilius .....	217.
Pusdešris .....	Rickis J. ....	462.
Puzina, kun. ....	Rimka A. ....	415.
Pranaitis, kun., Just. .... 288, 377,	Rimša .....	308.
378, 385, 386.	Radavičia Mar. ....	649.
Pranaičiūtė Julė .... 328, 388, 592.	Roglys ž., Jungtas-Grinevičius, kun.	
Pranckevičius .....	363.	
Praniauskas Nap. ....	Rozmerskis V. ....	619.
Prapuolėnis, kun. ....	Rudaitis Ant. ....	417.
717, 718.		

- Rugys, Dr. .... 352, 353, 365, 367. Štanhahan, vysk., J. W. .. 719, 720.  
 Ruseckas P. .... 617. Saurusaitis, kun., P. .. 518, 519, 520.  
 Sabaliauskas Pran. .... 56. Šernas, J. Adomaitis .. 324, 342, 353,  
 Sabaliauskas, kun. .... 251. 354, 355, 356, 358, 362, 367, 426,  
 Šachmatovas ..... 178. 576, 594, 641. ,  
 Šachna ..... 269, 270. Šeškevičius ..... 281.  
 Sakalauskas, Ksaveras-Vanagaitis — Šestokas, kun., J. .... 484, 610, 647.  
 158, 283, 285. Shiffneris ..... 178.  
 Sakalauskis, (knyg.) ..... 273. Sibyro Apaštalas ž. kun. J. Pranai-  
 Sakevičius, kun. .... 374. tis .. 379.  
 Saleckis, kun. .... 70. Šilinskis kl. .... 282, 290.  
 Samajauskas K. .... 163, 164. Šilkauskas A. .... 56.  
 Sankunas ..... 417. Šilkauskas J. .... 56.  
 Saunius D. Silvestravičius ž. Dovaina.  
 Sauerwein, Dr. Girėnas..... 406. Simonavičius J. .... 541.  
 Saurusaitis, kun. P. .. 426, 440, 518, Šimaitis, kun. (Maironio bičiulis)—  
 519, 520. 287, 288, 291.  
 Saussure de ..... 178. Sinkunas, Izid. (knyg.) .. 266, 270.  
 Šauklys M. (Daukanto slapyv.)..39. Simanavičius J. .... 646.  
 Sasnauckaitė Marė ..... 615. Simonaitis, kun., M. (Dr. Kudirkos  
 Savickis, kun., Ip. .... 62. draugas) .. 377, 717.  
 Ščerunauskas V. .... 54. Šimkauskas A. .... 614.  
 Schelempakowski ..... 457. Šimkevičius, kun., Ad. .... 439.  
 Sederavičius, kun. .. 59, 64, 65, 66, Šimutavičius, kun., Aug. .... 61.  
 67, 69, 70, 71, 72, 74, 77, 78, 79, Šimutis ..... 108  
 80, 82, 83, 89, 90, 91, 94, 95, 97, Šipaila J. .... 417.  
 104, 105, 106, 107, 135, 136, 137, Širinskij Sachmatov ..... 15.  
 138, 140, 142, 143, 144, 146, 168, Sirokomla (Kondratavičius) .. 155.  
 209, 214, 215, 254, 261, 262 264, Širvydas, kun. .... 157.  
 333, 373, 374, 375, 385, 412, 643, Širvydas J. .... 151, 265, 278,  
 Šedvydis, kun., M. .... 376, 439, 282, 522.  
 491, 719. Skinkis J. .... 460.  
 Šimanskis Vin. .... 601. Skinkis El. .... 460.  
 Seinų Klierikai ..... 366. Skinkis V. .... 486.  
 Semsys Vincas .. 506, 550, 617, 685. Skirmuntaitė ..... 272,  
 Senkaus Jurgis ..... 352, 353. 590, 630, 631.  
 Šenkė, Šenkis ..... 96, 715. Skripko, kun., Al. .... 431.  
 Serapinienė Barbora ..... 28. Šlamas ..... 434.  
 Scrapinukė Marcijona ..... 28. Šleicheris ..... 156, 161.  
 Senkus V. .... 643. Slavickas Adomas ..... 505.  
 Serapinas, kun. .... 26, 28. Slavickas Juoz. .... 599.  
 Serapinas St. .... 28. Šliupas J., Dr. Jonas Šl. .... 90,  
 Šernius ..... 704. 135, 158, 258, 259, 271, 336, 337,  
 Šatrijos Ragana ..... 710. 339, 343, 345, 348, 352, 356, 362,

407, 412, 413, 426, 430, 443, 455,	Stankevičius, kun., J. ....	377, 378.
456, 469, 471, 472, 473 474, 476,	Stankevičius Mik. ....	63.
478, 479, 480, 481, 489, 490, 493,	Stanynas K. ....	599.
511, 512, 516, 522, 524, 525, 530,	Staugaitis, kun., J. ....	158,
533, 536, 538, 540, 541, 544, 547,	160, 210, 124, 395.	
557, 564, 565, 566, 567, 568, 569,	Steponkevičius, Steponka, Nor... 2,	
570, 571, 572, 573, 574, 576, 578,	25, 26.	
580, 585, 586, 587, 588, 589, 590,	Stočkus J. ....	650.
591, 592, 593, 594, 595, 596, 597,	Stonkus Juoz. ....	56.
608, 609, 611, 613, 614, 616, 617,	Strazdas K. ....	41.
620, 621, 623, 624, 627, 628, 630,	Strimas-Strimavičius, kun. ....	223,
632, 633, 634, 635, 636, 637, 638,	344.	
639, 640, 641, 643, 645, 648, 649,	Struopas, kun., P. ....	23, 24, 313.
650, 654, 655, 657, 658, 653, 660,	Strupinskas, kun., Andr., Marijonas	
661, 662, 663, 664, 665, 666, 667,	427, 429, 430, 449, 463, 497, 606,	
669, 670, 673, 674, 678, 679, 680,	605, 625.	
684, 689, 700, 701, 702, 703, 704,	Strupinskas Juoz. ....	462.
Šliupienė L., Aglė .. 583, 590,	Strykovskis ....	280.
Špokevičia ....	Strzedzinskis, kun. ....	61.
Šliakys V., Stagaras ....	Styczka, kun. ....	441.
Šliuzas ....	Stuskienė Ona ....	28.
Slivauskis ....	Stulgis Jurg. ....	619.
Smalstis Ant. „zokoninkas” .. 270,	Šukys Alek. ....	267, 268.
271.	Šumskis Jurg. ....	471.
Smetona A. ....	Šurinas ....	304.
Smolenskas Ad. (knyg.) ....	Sutkaitis, kun., Jon. ....	393, 394,
Sobocinski, kun., Er. ....	660, 697.	
Sokolauckas ....	Švedas A. ....	218, 231.
Špokevičia B. ....	Svetkauskas J. ....	457.
550, 551, 553.	Švogeriš (slapyv.) ....	348, 350.
Sprungas J. ....	Sviderskytė ....	106.
Spryszinski, kun. ....	Šeižis, kun., M. ....	712.
Stakelė, kun. ....	Saunytė ....	712.
175, 181, 247.	Tamašauskas Juoz. ..	463, 464, 465.
Stakauskas Juoz. ....	Tamašauskas Jon. ....	462.
287.	Tamašauskas (knyg.) ....	246.
Stalgis Jon. ....	Tamoševičius, kun., J. ....	23, 24.
417.	Tamulynas J. (kun. A. Miluko tar-	
Staniškis (mokyt.) .. 158, 169,	pininkas su Petropilės liet.) ..	712.
214.	Tarnovskis ....	105.
Staniukynas, kun., A. ....	Tatarė, kun. ....	590, 620, 630.
214, 233,	Tautvila J., (kun. J. Laukaitis)	345,
379, 380, 395, 709, 710, 718, 719.	346, 348.	
Stankauskas Kaz. ....	Teleiša P. ....	682.
293.		
Stancevičius ....		
59.		
Stanevičius Sim. ....		
41.		
Stankevičius Jonas ....		
549.		
Stankevičius And. (Kačkauskas)		
601.		



Tepliušis Andrius .. 545, 546, 547,	Urbonavičius, kun., Kaz. .... 229-
550, 551, 598, 611, 616, 620, 624,	238, 348, 379, 393.
628, 629, 642, 643.	Urbšalė .....
Tersitas .....	245-
Tiryliis, kun. ....	667. Urbutis J. .... 83-
Tiškevičaitė Marija (graf.) 245,	270. Užupis Ant. .... 235-
250.	Užupis, kun. .... 642-
Tiškevičius, graf. .... 245, 247,	250.
Toliušis iš Pajudrio .....	28.
Tomkevičius, kun. ....	660.
Totoraitis, Dr., kun., J. .. 24, 64,	715, 716.
97, 154, 214, 374, 376, 479.	Vaišnis J. .... 465, 572, 578.
Totorius M. ....	550.
551, 554, 617, 646.	Vaitkevičius, zak. .... 54-
Trajanas J. ....	462.
Trasunas .....	288.
Trocki (Gen. Guber.) .....	314.
Tranaitis .....	374.
Truvas .....	286.
Tulas Matas (knyg.) .....	217.
Tumas, Doc. (Kun. J.) Kan. Vaiš-	
gantas .. 73, 79, 84, 88, 100, 106,	
154, 172, 174, 175, 176, 183, 188,	
214, 229, 242, 243, 246, 247, 250,	
252, 258, 260, 280, 290, 291, 322,	
333, 274, 415, 706, 711, 713.	
Tumas Jonas .....	175, 176.
Tumėnas, kun., A. ....	247, 270.
Tumėnas, kun., Dom. ....	176.
Tuzčinskas .....	191.
Turskis A. .. 522, 625, 627, 628, 630,	
631, 648, 668, 669, 670, 671, 672,	
693.	
Tyszkiewicz (vysk.) Ant. ....	33.
Tyzenhauzas .....	222.
Tvarauckas Mikas .. 426, 427, 432,	
442, 443, 446, 447, 461, 470, 471,	
472, 473, 475, 476, 492, 493, 524,	
525, 533, 566, 568, 569, 570, 571,	
575, 581, 588, 601, 602, 606, 607,	
608, 609, 613, 620, 628, 630, 634.	
637, 638, 680.	
Udra Kazys .. 274, 278, 279, 283,	
284, 286.	
Udraiė Aug. ....	286.
	Vaišniai, kun., Kaz. .... 229-
	Urbšalė .....
	245-
	Urbutis J. .... 83-
	Užupis Ant. .... 235-
	Užupis, kun. .... 642-
	Vaičaitis .....
	152, 379-
	Vaikas, kun. Urbanavičius .... 350.
	Vaituoklis, Petraitis, kun. .... 714-
	715, 716.
	Vaišnis J. .... 465, 572, 578.
	Vaitkevičius, zak. .... 54-
	Valančius, vysk., M. (Valančiaus-
	kas), z. Wolonczewski .. I, 2, 3,-
	4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15,
	16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24,
	25, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37,
	40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48,-
	49, 50, 54, 55, 57, 58, 60, 61, 62,
	65, 68, 137, 176, 185, 186 208, 209,
	285, 301, 302, 306, 311, 314, 316,
	318, 321, 322, 323, 331, 332, 373-
	698, 699.
	Valčunas Fr. .... 530-
	Valentas .....
	288.
	Valentukas Petras (Simno klebono-
	vežėjas) .....
	218.
	Valikaitė Liud. .... 286.
	Valujev .....
	124-
	Vargonešis .....
	415-
	Vargonešis .....
	415-
	Varnagiris, kun., A. .. 434, 435, 481,-
	482, 484, 496, 507, 517, 523, 524,-
	525, 527, 526, 529, 530, 531, 533,-
	534, 535, 536, 537, 538, 539, 540,-
	541, 542, 543, 549, 545, 547, 549-
	551, 552, 554, 557, 561, 562, 585,-
	603, 608, 610, 611, 612, 618, 621,-
	622, 625, 626, 640, 642, 644, 676.
	Valinčiukas .....
	499-
	Valynevičius .....
	59-
	Vasciliutė M. .... 471-
	Velicka, kun. .... 83-
	Vencius S. .... 649, 650a

Venclovas D. ....	666.	kanas ..	25, 35, 56, 57, 58, 59, 75-
Verbyla And. ....	416.	Zableckas J. ....	686.
Vienenas .....	58, 131.	Zakarevičius, Dr., A. ....	230.
Viengalis Pov. ....	290, 291.	Zalegiris .....	620, 644-
Vileišis, inž., Neris .....	576.	Zaliauckas, kun., J. ..	91, 94, 97-
Vilhelmas, kar. ....	57.	231.	
Viliunas, kun. ....	41.	Zanas, prof. ....	299.
Vilkauskas Mat. ....	687, 691.	Zauka Juoz. ....	281.
Vilken (Vald.) .....	59.	Zavaldzkis .....	33, 190, 710, 717.
Viscount Antoine, Viskantas ..	633,	Zigmantaitė Agota, knygnešių mo-	
634.		tinėlė) .....	217-
Visockaitė Petr. ....	56.	228, 399, 400, 401, 402, 403.	
Visockis Stan. ....	56.	Zitinevičius .....	217-
Višinskis P. ....	712.	Zeimavičius-Žemaitis, Adom. ..	287-
Višteliauskas, Vištelis, J. A. W. Lie-		290, 291.	
tuvis ..	258, 412, 413.	Žemaitis, Ad. ....	462.
Višniauskas .....	464, 467.	Želiauckas Adomas .....	97-
Vitaitis S. E. ....	93, 369.	Ziemys Ant. (Daukanto slapyv.)	39.
Vitte .....	312, 313.	Žickis J. ....	374-
Vizbaras, kun., J. ....	251, 220.	Židanavičius Ant. ....	235, 236.
Vizgirda, kun. ....	41.	Žilevičaitė Ona .....	56.
Vladimeras .....	310.	Žilinskas, kun. J., Jr., Jonas ..	398.
Volskis M. ....	464, 465, 467.	426, 429, 437, 472, 618, 633, 634-	
Volteris, prof., E. ....	32, 663.	Žilinskas T. ....	158-
Vonseckis .....	97, 124, 220.	167, 214, 192, 236, 338.	
Voska, Kr. ....	364.	Žindžius, kun. Bar. ....	558.
Vročinskas V. ..	554, 561, 651, 685.	Žolynas K. ....	469-
686, 692, 693.		Žolynas B. ....	619.
Vyšniauskas, smukl. ....	518,	Zubavičius, kun. ....	441.
571, 575, 614.		Zubovas .....	143-
Vytartas, kun., A. ..	73, 78, 83, 84,	Zubris, kun., T. ....	96, 374-
85, 86, 87, 88, 106, 261.		Zvikas Pran. ....	276.
Vytenis .....	347.	Žebrys, kun., J. ....	426,
Wanes V. ....	223.	439, 520, 521.	
Wajnejkis Ant. (Daukanto slapyv.)		Zlotožinskas Juoz., (kun.) ....	486-
40.		487, 489, 490, 680, 681.	
Weber H. ....	180.	Zalegiris .....	530.
Weyer E. (Veyeris) ..	74, 76, 106,	Zacharevičius Petras .....	549-
107, 146, 147, 332, 333, 334, 366.		Žukauskas J. ....	666.
Wilczewski Marcin .....	666, 670.	Žukauskas V. ....	698-
Zabermanas, (Zaberman), kun. de-		Yčas M. ....	593-

## PAMINETŲ LAIKRASCIŲ, KNYGŲ, RAŠTŲ SARASAS.

- Abėcėlės-Žemaitiška-Lietuviška — Aukslo Warpos ..... 459.  
310. Auksynas ..... 459.
- Abieciela Lijtuviu, K' ir Žem...38. Ant Naujų Metų Lietuviams Dova-  
Album Jubileuszowy (N. Y.)...471. nėlė .. 191, 194.
- Amerika ..... 425. Antanas Valys, Dr. J. Gaidžio Ro-  
Amerikos Lietuviai, Jr. Jono .. 600, manas .. 390.
622. Ateities Spinduliai ..... 97, 373.
- Amerikos Liet. Kronika ..... 640. Allgemeine Tilsischen Zeitung 367.
- Amerikos Liet. Pirmieji Profesiona- Amerikos Liet. Organizuotės 50 m.  
lai ir Kronika .. 695. Sukaktuvės .. 171.
- Anykščių Šilelis ..... 29. Ariekla yra Šaltinių Visokių Pikty-  
Ape Atpuskus Jubilejiskus..21, 56. bių .. 70.
- Apie Broctwas ..... 34. Asz ir Lietuva .. 427, 570, 571, 585,  
Apie Sielwartus Bažnyczios Szwen- 594.
- tos .. 21. Atwira Gromata isz Springfield,  
Apieka Diewo ..... 620, 630. Ohio. .. 493.
- Aplankimas Szwentos Žemės .. 71. Aukslo Altorius Arba Szaltinis Dan-  
Apraszimas Apie Lenkus ir Lietu- giszkių Skarbių .. 74.
- wą .. 459. Austrams ..... 702.
- Apsirciszkimas Motinos Szwencziau- Aušra .. 14, 20, 21, 26, 135, 142,  
sios Gerczwaldoje .. 71. 143, 157, 158, 160, 167, 169, 183,  
Apžvalga .. 98, 128, 132, 155, 175, 189, 194, 195, 196, 209, 210, 212,  
215, 242, 267, 274, 287, 288, 323, 215, 258, 259, 260, 266, 272, 285,  
333, 345, 347, 363, 366, 380, 394, 308, 322, 323, 330, 332, 334, 335,  
690. 374, 375, 379, 406, 407, 408, 409,  
Apšvieta .. 336, 343, 591, 592, 597, 411, 412, 413, 414, 426, 427, 431,  
656, 657, 660, 661, 667. 432, 442, 443, 444, 446, 455, 456,  
Apie Lietuvos Pilis ..... 368. 466, 472, 474, 475, 476, 477, 478,  
Apie Maldą (Šv. Alfonso) .. 365, 479, 480, 490, 492, 493, 494, 496,  
366, 367. 519, 528, 564, 565, 566, 567, 568,  
Apie Kochiną, Vaistą nuo Sausli- 525, 584, 593, 596, 597, 600, 606,  
gės .. 330. 607, 608, 615, 630, 636, 696, 698,  
699, 700, 701, 702, 703, 704, 705.
- Aritmetikos Uždaviniai ..... 424. Aušra, Dr. J. Šliupo Paskaita Kau-  
Atsišaukimas į Lietuvius .... 338. ne, 1923 m. .. 564.
- Atsišaukimas į Lietuvių Tautą 293. Aušros Kalendorius .. 157, 406, 411.  
Atsitikimai ant Žemės ir tt. .. 620, Aušros 40 Metų Sukaktuvėse .. 25,  
630.

- 90, 320, 387, 389, 415.
- Baltasis Erelis (Laikraštukas) 276.
- Baltojo Erelio Atsišaukimas .. 273.
- Baudžiava Lietuvoje ..... 421.
- Bartkus ..... 354.
- Bažnicze Szv. Kat. Ejna .... 460.
- Bestiality of the Russian Czardom  
Towards Lithuania .. 654.
- Bažnyčios Istorija, Gimžausko 651.
- Bažnyčios Tarnas ..... 520, 716.
- Brolley Katalikai ..... 21.
- Brička (Apysakėlė) ..... 333.
- Budą Sen. Lietuvių K. ir Žememai-  
tiu .. 23, 39, 40, 328, 39, 664.
- Catholic Builders of the Nation 435.
- Catholic Directory ..... 428, 436,  
437, 438, 440, 461, 497, 523.
- Chemija ..... 422.
- Commonwealth vs. John Bobbin —  
451.
- Dagys ..... 419.
- Dainų Skrinelė ..... 129.
- Dr. P. Matulaitis, kun. A. Miluko—  
591.
- Dajnes Žemaitiu ..... 9.
- Dajnos Lietuwiszkos .... 620, 630.
- Darbininkų Viltis ..... 419.
- Darbininkų Balsas ..... 132.
- Davatų Knyga ..... 34, 36.
- Diewajtis ..... 625, 630.
- Dirva ..... 253, 387, 713.
- Dirva-Žinynas, Dėžė .... 253, 387,  
706, 707, 712, 713, 714, 715.
- Dėborog ..... 224.
- Dž., Dėžė, žiur. Dirva Žinynas.
- Dovanėlė ant didesnės Garbės Musų  
Visiems Išgamoms .. 129.
- Dvasios Gyvenimo Mechanika..423.
- Draugija ..... 56, 113, 114, 179.
- Draugas (Čikago) ..... 214.
- Dešimties Metų Taut. Kultura Lie-  
tuvoje .. 423.
- Dziegorius Mukos ..... 265.
- Dzukelio Sapnas ..... 696.
- Du Nuodingu Augalų ..... 326.
- Elementorius, kun. U. Brundzos 210.
- Fedro Pasakos ..... 225.
- Filoteja ..... 366.
- Garbė Dievui ..... 96.
- Garsas (Shenandoah) ..... 420,  
612, 704.
- Garsas (M. Jankaus) .... 332, 407.
- Garsas (Brooklyn) ..... 110.
- Garsas Apie Baisybės Dievo Sudo—  
77.
- Gazeta Katolicka ..... 615.
- Gazieta Lietuwiszka, Liet. Gazieta  
.. 427, 431, 432, 433, 442, 443,  
444, 446, 447, 448, 452, 454, 455,  
456, 470, 472, 478, 480, 492, 493,  
495, 516, 517, 566, 570, 573, 575,  
603, 605, 606, 607, 609, 629, 632,  
676, 678, 689.
- Genių Dėdė ..... 129.
- Genovaitė ..... 225.
- Geologija ..... 421.
- Giesmės Sutaisytos isz Grinu Žo-  
džiu Psalmu .. 76.
- Giwtas Didiuju Karwaidu .... 39.
- Giwenimai Szwentuju ..... 34,  
37, 77, 78, 147.
- Giwenimas Szv. Marijos P. .. 38.
- Graudų Verksmai ..... 96.
- Graužimas Sumejnes ..... 459.
- Gražina ..... 211, 224.
- Gražiausia Diena Gyvenime Žmo-  
gaus .. 70.
- Gromata Apskrita Musų Szv. Tevo  
Pop. Piuszo .. 21, 56, 57.
- Gromata isz Amerikos ..... 498.
- Gromatos isz Amerikos .. 426, 477.
- Gromatos isz Petrapinės, Baranaus-  
ko .. 684.
- Grovo Kyburgo Kelionė .... 421.
- Gydyklos nuo Baimės Smerčio .. 75.
- Historia apie gr. Mageloną .. 617,  
630.
- Historija Gražios Katriukos .. 618.

- Historija Litwy, Kraszewskio..153.  
 Historija Litwy, Norbuto .... 377.  
 Historia Polska w Ameryce .. 435,  
 436, 437, 442, 448, 457, 474.  
 Historia Septiniu Mokitoju .. 448,  
 607, 429.  
 Homiletika arba Dvasiškos Iškal-  
 bos Mokslas .. 173.  
 Homo Dei. .... 365.  
 Istorija Abi Babos ..... 608, 629.  
 Istorija Szv. Seno Ist. .... 35,  
 36, 38.  
 Istoriški Pritaikinimai iš Ukininkų  
 Gyvenimo Lietuvoje .. 274.  
 Išmisločius ..... 224.  
 Iszganimas Wargdienio .. 617, 630.  
 Iszganingi Dumojimai Apie Sopi-  
 lius Motinos Szwenciausios .. 70.  
 Iszguldimas Litaniijos Lioterans-  
 kos .. 70.  
 Isz Tamsibes Wed Tiktai Tiesos  
 Kelis .. 21, 34, 38, 56, 57.  
 Iszrejsztytas Razbajnikas ..... 459.  
 Jono Jonylos Raštai ..... 423.  
 Jaunoji Lietuva ..... 419.  
 Juškos Žodynas ..... 204.  
 Kaip Nuspakajit Sumene ..... 38.  
 Kalvarija ..... 55, 56.  
 Kalvis Melagis ..... 259.  
 Kanticzkos ..... 34, 35, 36, 37.  
 Katekizmas (1547) ..... 310.  
 Kaip Sutaisytytas Žm. Kunas .. 421.  
 Kaip Žmogus Gyvena ..... 422.  
 Kauno Valdiškas Kalendorius.. 174.  
 Kazimieras Pulaskis ..... 459.  
 Kaimiečių Kova su Ponais .. 422.  
 Karionė Šviesybės su Tamsybėmis—  
 713.  
 Katekeza arba Kateketiškas Moki-  
 mas, Jaunias .. 173.  
 Katekeza arba Kateketiškas Moki-  
 mas, Jaunias .. 173.  
 Keistutis, Tragedija ..... 420.  
 Kelejwis (Tilž.) ..... 490, 575.  
 Keletas Raštų Apie Kražių Atsiti-  
 kimą .. 128.  
 Keli Žodžiai Apie Vaikų Auginimą—  
 630.  
 Knapt (Laikraštukas) .... 348, 380.  
 Knygnešis ..... 617.  
 Konradas Valenrodas, Mickevičiaus  
 — 211, 224.  
 Konstitucija Darbininkų ..... 617,  
 618, 630.  
 „Ko Mums Reikia“ (Šerno)..641.  
 Kitas Karas ..... 419.  
 Konserwatyvu Draugijos Laiškas —  
 490.  
 Krivulė .... 282, 283, 285, 291, 332.  
 Kronika (Valančiaus) ..... 2.  
 Kryžius, Laikr. .... 387, 712, 714.  
 Kulturos Istorija ..... 423.  
 Kuryer Nowoyorski ..... 446.  
 Kwestorius ..... 459.  
 Law Journal (N. Y.) ..... 470.  
 La Lithuanie et Derniere Insurrec-  
 tion .. 314.  
 Lekarz Domowy .... 433, 543, 678.  
 Lementorius ..... 95, 210.  
 Lengvas Budas Prasimokinti Rašy-  
 ti, Miluko .. 664.  
 Lenkai ir Lietuviai ..... 94, 421.  
 Lenkų Apaštalavimas Lietuvoje —  
 419, 424.  
 Lietuva (Amer.) ..... 28,  
 132, 154, 419, 594.  
 Lietuva (Kauno) .... 168, 208, 375.  
 Lietuviai Amerikoje ..... 427, 437,  
 440, 460, 462, 472, 477, 478, 486.  
 Lietuviškos Žinios ..... 718.  
 Lietuviška Zeitunga ..... 252,  
 374, 490.  
 Lietuviškas Bitininkas ..... 718.  
 Lietuwiszkasis Balsas .... 471, 407,  
 433, 434, 454, 467, 469, 471, 473,  
 478, 479, 481, 482, 487, 489, 490,  
 493, 494, 495, 516, 517, 522, 524,  
 525, 528, 529, 530, 531, 532, 533.

- 538, 539, 540, 543, 544, 547, 557, 563, 568, 572, 573, 574, 575, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 595, 596, 597, 606, 611, 612, 613, 614, 616, 617, 620, 622, 623, 624, 627, 629, 630, 631, 635, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 644, 645, 647, 649, 665, 666, 667, 669, 674, 678, 679, 680, 684.
- Liet. Politiszkas Laikrasztis .. 490.
- Lietuviszki Rasztai bei Rasztinin-  
kai .. 24, 32, 352, 367, 585, 589,  
590, 594, 597, 635, 637, 648, 660.
- Lietuvių Atgimimo Paveikslai..479.
- Lietuvių Kalbos Dalykai (Juškevi-  
čiaus) .. 224.
- Lietuvių Kalbos Gramatika, Jau-  
niaus .. 173.
- Lietuvių Liežuvio Kalbos (Juškevi-  
čiaus) .. 211.
- Lietuvių Literatūros Paskaitos (Tu-  
mo) .. 79, 260.
- Lietuvos Atgijimas, Dr. J. Totorai-  
čio .. 68, 153.
- Lietuvos Atstovai Turi Grįžti Na-  
mon iš Dumos, Kitaip Jie Pražu-  
dys Lietuvą .. 276.
- Lietuvos Bičiulis (Gimžausko) —  
187, 190, 194.
- Lietuvos Chronika ..... 580.
- Lietuvos Istorija, kun. Jusačio 648.
- Lietuvos Istorija ..... 40.
- Lietuvos Albumas ..... 493.
- Lietuvos Istorija, K. Skirmuntt —  
590, 630.
- Lietuvos Istorija (Šalčiaus) .. 423.
- Lietuvos Mesijas ..... 669, 684.
- Lietuvos Mokykla ..... 170, 205.
- Lietuvos Ukininkas ..... 204.
- Lietuvos Ukininkų Kalendorius 394.
- Ligonių Prietelius ..... 287.
- Lietuviškas Laikraštis ..... 716.
- Litanie Apej Wisus Szw. Muczel-  
ninkus .. 56.
- Lithuania, Harrison'o (Ang.) .. 314.
- Litwa ..... 377.
- Litwini i Polacy, J. Szliupo .. 590,  
630.
- Margeris (Margier), Kondratavi-  
čiaus .. 211, 212, 224, 374.
- Margumynai W. Bewardžio .. 591.  
624.
- Mažas Katekizmas, kun. Laukaičio—  
210.
- Menuo Szwencziausios Marijos Pa-  
nos .. 71.
- Metų Laikai (Duonelaičio) .. 161,  
328, 391.
- Mikroorganizmai ..... 326.
- Misija ir Žiedai ..... 75.
- Mokslas R. Katalikų ..... 37.
- Mokslas Tikėjimo ir Doros .. 717.
- Mokykla ..... 152, 156, 169.
- Motina ..... 423.
- Morteuszas ..... 446, 629.
- Morning Herald (Baltimore) .. 656.
- Musų Alfabeto Klausimu .... 189.
- Musų Ponai ..... 333.
- Musų Raštų Istorija .. 9, 10, 280,  
479, 592, 632, 636, 642, 666, 667.
- Musų Senovė .. 28, 59, 63, 134, 408.
- Načalnoje Obrazovanije V. Rossii—  
314.
- Namelis Pustelninko .... 620, 630.
- Nemuno Sargas ..... 490, 575.
- Neron XIX Wieku Pod Rządem  
Moskiewskim .. 265.
- Naudinga Bitiu Knygele ..... 39.
- Naujasis Altorius .. 19, 35, 55, 56.
- Nauja Gadinė .. 336, 338, 339, 591,  
592, 661, 662.
- Nowenos Pri J. Kristaus .. 36, 37.
- Neimsi Vardo P. Diewo Dowanaj—  
459.
- Nusidawimai apie Ewangelijos Pla-  
tinimą .. 490.

- Ob etnografičeskoj Pojezdkie Po Litwie i Žmudi, Wolterio .. 38.
- Obrusiteliai, Dėdės Antanazo .. 132.
- Ogniwo ..... 446.
- Ojczyzna ..... 497, 615.
- Okolnik Ks. Pietrowicza .... 365.
- Orleano Mergelė, Tragedija .. 421.
- Ostlitauische Texte, A. Baranovski Und S. Weber .. 180.
- Paaugusių Žmonių Kningelė .. 34, 37, 38.
- Pakalnė Juozapato ..... 447, 608.
- Pakalnė Adomo Mickewicziaus 459.
- Pakeleivingas (Valančiaus propon. laikraštis) .. 18.
- Palangos Juzė .... 13, 34, 37, 265.
- Pamiėtniki Kwestarza ..... 224.
- Pamokimas Apie Aug. Taboka 39.
- Pamokimas Apie Š. Dirmavones S.— 35.
- Pamokslai iszminties ir teisybės, Totoraičio, Tatarė, kun. .. 234, 573, 620, 630.
- Pamokslai apie Sodnus ..... 39.
- Pamokslai Apie Sudą Dievo ir Nekaltą Prasadėjimą Šv. P. Marijos .. 76.
- Pan Tadeusz, Mickevicziaus .. 324.
- Pamokymas Kaip Apynius Aug. 39.
- Parspejimas Apie Szv. Wiera..21, 34, 38, 56, 57.
- Pasakos Apie Tuzinauzą .... 329.
- Pasakos Phedro ..... 39.
- Pasakojimai Antano Tretininko 13, 36, 38.
- Pasakojimai Apie Liet. Tautos V.— 40.
- Paskaitos ..... 423.
- Psalmės Arba Giesmė Dovidu K.— 35.
- Pasaulio Istorija ..... 419.
- Patarlės Žemajcziu ..... 34.
- Patrulis, politiszka tragedija .. 590, 620, 630.
- Pekla ir Stebuklai Dievo ..... 75.
- Plymouth Tribune .. 658, 659, 667.
- Pokilis Szwentuju Arba Tanki Komunija .. 76.
- Polak w Ameryce ..... 453, 454.
- Ponas Bartkus, kun. A. Burbos 682.
- Postilla (Daukšos) ..... 153.
- Prade ir Iszsipletimas Kataliku Tikėjimo .. 33, 34, 36, 225.
- Prajautimas ..... 21, 34, 56.
- Pra Lidas Murus Prawaziuojunt — 196.
- Prano Vaičiaiio Eilės ..... 422.
- Praractwos Michaldos Karalienės— 446, 607, 628.
- Prasma Lotinu Kalbos ..... 38.
- Pritaisimas Waikeliu Prie Spawiednes ir Komunijos Szv. .. 71.
- Prusu Ceitunga ..... 167.
- Pujkus Apraszymas .... 620, 630.
- Punktai Sakinių, Širvydo .... 2, 14.
- Psichologijos Vadovėlis ..... 219.
- Raktas i Dangų ..... 75, 142.
- Raimundi de Sabaude Theologia Naturalis Seu Liber Creaturarum — 257.
- Ražančius (Maldaknygė) ..... 312.
- Rimbis ..... 419.
- Rinalda Rinaldinas ..... 625, 630.
- Rygos Garsas ..... 278.
- Rymo Mokslas ..... 170.
- Rytas (Vilniškis) ..... 190.
- Rytas 1925 m. (Kaune .. 272, 292.
- Rytas (kun. J. Žebrio) .. 419, 520.
- Šaltinis ..... 716, 717.
- Saulė (D. T. Bačkausko) .... 498, 555, 556, 557, 563, 595, 621, 623, 650, 652, 653, 680, 682, 684, 686, 690, 694.
- Susivienijimo Lietuvių Amerikoje Istorija .. 558, 633, 634, 686.
- Sodžionių Teologija ..... 716.
- Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietu-

- vių Organizuotės Sukaktuvės .. 597, 349, 350, 351, 352, 354, 355, 356,  
 598, 635, 637. 358, 361, 362, 375, 379, 380, 385,  
 Szwiesa Diewo ..... 625, 630. 387, 388, 389, 391, 393, 394, 395,  
 Senowes Apraszymas ..... 625. 401, 402, 408, 409, 415, 416, 591,  
 Sumyszymas ..... 630. 660, 661, 662, 696.  
 Senkaus Jurgis ..... 644. Vieniybė .. 315, 319, 336, 348, 349,  
 Stella ž. Žvaigždė.... 351, 360, 363.  
 Šviesa ..... 692. Vieniybė Lietuvninkų, Wienybe Lie-  
 Tritis ..... 696. tuwiniku .... 83, 132, 238, 239,  
 Trumpas Apakymas Apie Apsireiš- 356, 482, 483, 393, 394, 498, 419,  
 kimus Marijos Panos Lourde..69. 434, 454, 455, 457, 459, 460, 469,  
 Tėvynės Sargas, Sragutis .... 710, 489, 490, 497, 499, 503, 504, 505,  
 712, 713, 714, 715. 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512,  
 Trumpi Pamokinimai ir Rodos Ar- 514, 515, 516, 518, 522 529, 533,  
 ba Žemaičių ir Lietuvos Ubagė- 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540,  
 lis .. 68. 541, 542, 543, 2544, 545, 549, 551,  
 Tygrysas Neriono ..... 459. 553, 554, 555, 557, 559, 584, 585,  
 Ukininkas ..... 696. 586, 587, 588, 589, 590, 594, 595,  
 Ugnies Kningelė ..... 40. 596, 597, 601, 604, 606, 607, 613,  
 Uzstanawymai Prowu Liet. Ta- 614, 616, 617, 619, 620, 621, 622,  
 worcz. Sz. Juozapo .. 469. 623, 625, 627, 628, 629, 630, 631,  
 Unija .. 471, 472, 473, 476, 479, 480, 632, 633, 634, 637, 638, 641, 644,  
 488, 493, 494, 524, 525, 533, 568. 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651,  
 569, 570, 571, 573, 579, 609, 613, 652, 653, 654, 655, 658, 659, 660,  
 629, 630, 635, 639, 665. 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668,  
 Vadovas ..... 395, 479. 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675,  
 Vaidelytė, Škotijos Liet. Laikraš- 676, 677, 678 679, 680, 683, 684,  
 tis .. 378. 685, 688, 689, 690, 691, 692, 694,  
 Vaikų Kningelė ..... 33, 38. 695, 696, 697, 698, 704.  
 Vaižganto Raštai ..... 174. Vilniaus Žinios ..... 68, 162,  
 Valančiaus Intaka ..... 320. 204, 710, 716.  
 Vanduo Ant Žemės, Po Žeme ir 347, 348, 393-  
 Viršų Žemės .. 421. Viltis .....  
 Valančiaus Testamentas ..... 314. Vinco Kudirkos Jubilėjinis Varpas—  
 Valtis ..... 490. 227, 323, 325, 330, 335, 393.  
 V. Kudirkos Raštai ..... 499. Vinco Kudirkos Raštai ..... 422.  
 Valančius, kun. .... 15. Visko Po Biskį ..... 239, 381.  
 Vanagas (apysaka) ..... 348. Viskontas, M. Tiškevičūtės Apysa-  
 Varpas .... 28, 128, 131, 132, 148, ka .. 250.  
 149, 162, 163, 167, 191, 215, 216, Visų Metų Šventųjų Gyvenimai 254.  
 217, 226, 228, 230, 231, 233, 234, Vitolio Rauda, Kraszewskio .. 258.  
 238, 239, 274, 279, 285, 287, 323, Wadowas arba Dangiszkos Gydyk-  
 325, 326, 327, 328, 329, 330, 335, los Del Iszganimo Žmogaus..70.  
 336, 337, 338, 368, 339, 345, 347, Wargai Baznyczes Kat. Lietuvoje ir  
 Žemaičiuose .. 22, 56.



- Wartai Dangaus Arba Rymo Kata-  
likizskas Mokslas .. 76.
- Wienibe Lietuwniku, žiur Vieniybės  
Lietuvninkų.
- Wisas Pasalmes Dowida .....35.
- Wspomnienia Žmudzi, Witoldowe  
Boje .. 377.
- Wstęp do Gramatyki Języka Li-  
tewskiego .. 209.
- Wiera i Ojczyzna ..... 453.
- Želvovičiaus Pasakos ..... 191.
- Žemaičių Vyskupija ..... 331.
- Zemajtiu Wiskupiste .. 2, 15, 32.
- Žemės Istorija ..... 422.
- Zgodn ..... 615.
- Ziegorius, Kanczios Jezaus .. 96,  
136, 137.
- Ziegorius Musu Wieszpacies Arba  
Apmislijimas Kentejimu Jezaus  
Kristaus .. 69.
- Žinia Apie Gydimą Ligų Kuno ir  
Duszios .. 75.
- Žinia Kajp Reik Atlikti Spawiedne—  
35, 36.
- Žinyčia ..... 176, 253, 395.
- Živilė, Duktė Karijoto ..... 422.
- Žiwataj Szwentuju ..... 36, 37.
- Žemaičių ir Lietuvos Mužikas (D.  
Poškos) .. 702.
- Žiwatas Jezaus Kristaus ..... 35.
- Žurnal Minist. Nar. Prosv. (210-  
322) .. 314.
- Žvaigždė, Amer. (Stella) .. 26, 36,  
90, 137, 148, 150, 159, 176, 196,  
217, 320, 323, 378, 576, 635, 706,  
707, 709, 712, 715, 717, 718.
- Žvaigždė (Organizacija) ..... 281.
- Žydų Rauda, Gimžausko ..... 190.
- Žydų Talmudas (kun. Pranačio) 378.

## PAMINETU INSTAIGU SARASAS.

- Albanas, Kybelka, Spaust. .... 411.
- Albrecht, Karol & Co. Spaust. (Za-bermanas, ten Daugiausia knygu Duodaves Spausdinti) .. .... 34, 58, 137.
- Algirdo Dr-ja ..... 644.
- Allgemeiner Verein ..... 470, 471, 473, 570, 604, 607.
- Šv. Antano Dr-ja (Phila.) .... 670.
- Artungo Spaustuvė Karaliaučiuje 70.
- Akstinas, Slapta Organizacija .. 307.
- Amerikos Lietuvių Kat. Susivienijimas .. 201.
- Amžinas Knygų Bankas (Kušelevskio Įstaiga) .. 146.
- Angelių Karalienės Par-ja (Br.) 465, 466, 474, 484.
- Atgaja, Slapta Organ. .... 131, 281.
- Aušrinė, Slapta Organ. .... 131.
- Aušros Vartai ..... 66, 293.
- Aušros Vartų Par-ja (N. Y.) .. 484.
- Atžala, Slapta Organ. .... 131.
- Baltimorės Vysk. Kurija ..... 439.
- Baldauckienės Knygų Sądėlis .. 29.
- Beatty, Pa. Kolegija ..... 439.
- Benediktinų Vienuolynas ..... 305.
- Šv. Bonaventūros Seminarija .. 647.
- Šv. Bonifaco Kapinės ..... 436.
- Brockhauzo Spaust. .... 58.
- Byrutės Draugystė ..... 107.
- Calstle Garden ..... 462, 468, 519, 565, 636.
- Centrališkasis Knygynas ..... 716.
- Delaware Lackawanna and Western Geležinkelių Bendrovė .. 492, 546.
- D. Vilniaus Seimas .. 292, 296, 297.
- Dinaburgo Realinės Gimnazija 183.
- Dinevicziaus Spaustuvė .. 448, 452.
- Draugystė Lietuvos Inteligentų Varpo ir Uk. Leid.) ..... 362, 367, 409.
- Draugas Pub. Co., Chicago, Ill. 68.
- Fribourgo Universitetas .. 376, 378.
- Griniaus Tėviškė ..... 409.
- Gedimino Dr-ja ..... 681.
- Ingelbohlio Vienuolynas ..... 715, 719, 720.
- Jankaus Spaustuvė ..... 409.
- Šv. Juozapo Ligonbutis (Baltimore) .. 439.
- Šv. Juozapo Par. (Waterbury)
- Šv. Jurgio Parapija (Chicago) 440, 441, 602.
- Šv. Jurgio Dr-ja (Cleveland).. 644.
- Šv. Jurgio Parapija (Shenan.) 449, 627, 628.
- Šv. Jurgio Parapija (Brooklyn) 451, 531, 610, 621.
- Šv. Juozapo P. (Mahanoy City) — 554, 619.
- Šv. Juozapo Dr-ja (Brooklyn) 469, 485, 547, 613.
- Šv. Jurgio Dr-ja (Shen.) .. 496, 516, 527, 557, 603, 605, 629.
- Šv. Jono Dr-ja (Baltimore)... 496.
- John Hopkins Universitetas (Baltimore) .. 591.
- Kauno Gimnazija ..... 83, 171.
- Kauno Gubernijos Archyvas .. 57, 122.
- Kauno (Žemaičių) Dvasinė Seminarija .. 83, 84, 92, 171, 172, 174, 176, 180, 255, 287, 291, 331, 716.
- Kauno Bazilika ..... 292.

Karaliaučiaus Universitetas .. 331.	Liet. Bankas New Yorke .... 419.
Kalvarijos Davatkynas ..... 403.	Liet. Balso Spaustuvė ..... 469,
Kalvarijos Dominikonų Mokykla	590, 591, 630, 631.
Kalvarijos Kalėjimas ..... 233.	Liet. Literat. Bankas ..... 106.
Kantaučių Par. .... 439.	Liet. Mokslo Dr-ja ..... 367.
Kazanio Universitetas ..... 313.	Liet. Respub. Konsulas ..... 439.
Šv. Kazimiero Par. (l). Brookly-	Liet. Socialdemokratų Partija...132.
ne .. 473, 474, 477.	Lietuvos Mylėtojai (Aušros Leid.)—
Klaipėdos Ukio Banka ..... 439.	413.
Knygų Sądėlis Gražiškių Bažnyčios	Liet. Taut. Sandara ..... 419.
Bokšte .. 399.	Lietuvos Tarnai (Slapta Organiz.)—
Kretingos Vienuolynas, Musų Liz-	132.
das ..... 175,	Lozoraičio Tėviškė ..... 409.
241, 713, 714, 715.	Lietuvos Universitetas ..... 347.
Krestų (Petrap.) Kalėjimas .. 176.	Lietuvos Vyriausiasis Tribunolas 388.
Šv. Kryžiaus Vienuoliai ..... 441.	Lietuvos Mylėtojai (L. Balso Leidė-
Šv. Kazimiero Dr-ja (Chicago) 549,	jai) .. 524, 572, 573, 574, 586, 611,
553, 612, 628, 677.	614, 635, 637.
Šv. Kazimiero Par. (Pittston .. 487,	Lietuvos Mylėtojų Kuopelė .. 258.
546, 554, 680, 687.	Lietuvos Inteligentai ..... 393.
Šv. Kazimiero Dr-ja (Shen.) .. 497,	Labdaringoji Dr-ja (Petrop. Liet.)—
600, 628.	379.
Šv. Kazimiero (Water.) .. 553, 628.	Lietuvos Mylėtojų Ratelis (Kauno
Šv. Kazimiero Par. (Shen.) .. 602,	Sem.) .. 171.
605.	Lietuvos Atstovybė Washingtone —
Šv. Kazimiero Dr-ja (Pittsb.) .. 623.	569.
Šv. Kazimiero Dr-ja (Freeland) —	Lietuvos Kat. Teisės Draugija 171.
623, 628.	Lietuvių Mokslo Draugija .... 569,
Šv. Kazimiero Dr-ja (Scranton) —	591, 592, 634, 649, 650, 652, 653,
623, 628, 668, 669.	654, 655, 658, 660, 661, 662, 663,
Šv. Kazimiero Dr-ja (Boston) 669,	664, 670.
680.	Lietuvių Tautinė Sandara .... 419.
Kudikėlio Jezaus Ligoninė Varšavo-	Lizdas, Slapta Organ. .... 131.
je .. 189.	Marijonų Vienuolynas ..... 97.
Kražių Gimnazija ..... 1.	Marijonų Knygynas (Mariamp.) 447.
Krokavo Mokslo Akademija .. 178.	Mariampolės Gimnazija (Starapolio
Šv. Kazimiero Par. (Plymouth) 646.	g.) .. 87, 128, 152, 160, 215, 222,
Krokavo Pranciškonų Vienuolynas—	259, 375, 388, 393, 459.
452, 453.	Maskvos Universitetas, M. Un-to
Šv. Kryžiaus Vienuolynas (S. Bend.)	Studentai .. 210, 324, 339, 388.
518.	Maskvos Studija ..... 169.
Ksaverijonų Vienuolynas .... 525,	Mariampolės Magistratas ..... 228.
526, 527.	Mauderodės Spaustuvė .... 71, 77,
Lauryno Ivinsko Amerikoniszka Eu-	345, 365, 367, 411, 413.
ropiszka Draugija .. 298.	Motinėlė ..... 712.

- Milwaukee Vyskupija ..... 438.  
 Ministeriū Komitetas, M-rų K-tas—  
 707.  
 Mozyriaus Apsk. Mokykla ..... 1.  
 Mugės Spaustuvė Ragainėj ..70, 71.  
 Nemunas, Suvartotojų Dr-ja .. 716.  
 Overbrook'o Seminarija (Phila.) —  
 699.  
 Palangos Gimnazija ..... 28.  
 Palangos Progimnazija .... 28, 86.  
 Palevėnės Vienuolynas ..... 56.  
 Philadelphia's Arkiv. Kanceliarija—  
 429.  
 Paryžiaus Paroda 1900 ..... 398.  
 J. J. Pauksztis & Co. .... 522.  
 Paukszčio, J. Spaustuvė .... 617,  
 620, 625, 630, 648.  
 Pennsylvania Exchange Bank...419.  
 Philadelphia and Reading Geležin-  
 kelių Bendrovė .. 598.  
 Peterburgo (Petrapilės) Dvasinė  
 Akad. .... 85, 153, 154, 178, 184,  
 212, 263, 309, 330, 341, 374, 378,  
 387, 394, 698.  
 Peterburgo Mokslo Akad. .... 117,  
 173, 178, 313.  
 Šv. Pranciškaus Tercijorų Dr-ja  
 (Elizabeth) .. 460.  
 Panevėžio Mokytojų Seminarija —  
 204.  
 Peterburgo Medikų, Chirurgų Akad.  
 — 183.  
 Šv. Petro ir Povilo Par. (Hazi.) —  
 618, 621.  
 Šv. Petro ir Povilo Dr-ja (Mt. Car-  
 mel) .. 619.  
 Pittsburgo Seminarija ..... 393.  
 Prievarta, Slap. Organ. .... 131.  
 Pulaski Vienuolynas, Pranciškonų—  
 453, 457, 458, 459.  
 Šv. Roko Ligonbutis (Varšav.) 455.  
 Rašliaviška Draugija ..... 697.  
 Ruta, Friburgo Stud. Draugija 378.  
 Rylender Sohn Spaustuvė .... 75,  
 142, 411.  
 Rioglienės Namai — Davatkynas  
 Kalvarijoje .. 92.  
 Romos Jezuitų Kolegija ..... 439.  
 Rusijos Ministeriū Kabinetas .. 369.  
 Ruta Dr-ja (Austrijoj) ..... 721.  
 J. Schoenkės Spaustuvė Tilžėje,  
 Szenkis, Šenkė .. 71, 77, 243, 713,  
 715, 716.  
 Seinų Seminarija .. 53, 65, 87, 91,  
 160, 169, 210, 223, 261, 326, 339,  
 347, 348, 350, 373, 374, 386, 387,  
 393, 399, 696, 697.  
 Sietynas, Slapt. Draugija .... 130,  
 220.  
 Šaltinio Spaustuvė ..... 378.  
 Šiaulių Gimnazija ..... 439.  
 Suvalkų Gimnazija ..... 128.  
 Seinų Klierikai (Seinų Seminar.  
 Slap. Klierikų Organ.) ..... 238,  
 379, 380, 385, 392, 388, 394, 403,  
 408.  
 Schuylhill's Pavieta Teismas .. 451,  
 604.  
 Smalėnų Vienuolynas (Prancišk.)—  
 441, 607.  
 Seinų Sem. Knygynas ..... 377.  
 Seinų Seminarija ..... 558.  
 Senatas ..... 711.  
 Saulės Mokykla ..... 229.  
 Sarbona, Paryžiaus ..... 438.  
 Susiv. Liet. Socialistų Amerikoje —  
 593.  
 Susivienijimas Liet. Amerikoje 419,  
 Susiv. Liet. Kat. Amerike .... 419,  
 420, 433, 532, 533, 544, 545, 613,  
 617.  
 Sus. Visų Liet. Kat. Dr-jų Ameri-  
 koje, Lietuwiszkas Susiwienujimas  
 Ameryke, Susiv. Liet. Katalikų  
 Am. .. 433, 539, 540, 549, 550,  
 561, 562, 596, 599, 611, 616, 622,

- 623, 624, 628, 629, 654, 664, 674, 675, 676, 679, 685, 686, 687, 691, 692, 693.
- Šviesos Skaitykla, Jurgežerių Kai-me .. 91, 399.
- Šv. Kazimiero Draugija (N. Y.) — 242, 287, 290, 322, 484, 485, 491, 493, 528, 569, 571, 614.
- Šv. Stanislovo Par. (Chicago) 435.
- Šv. Stanislovo Par. (Balt.) .. 439.
- Šv. Stanislovo Par. (N. Y.).. 471, 474, 477.
- Teisybė, Slap. Ukininkų Organ. — 131.
- Tėvynės Sargo Redakcija .... 712.
- Tėvynės Mylėtojų Dr-ja ..... 94, 418, 419, 420, 612.
- Šv. Traicės Par. (N. Y.) .... 451, 466, 472, 473, 477, 479, 480, 482, 484, 525, 529, 530, 531, 596, 609, 610, 614, 621, 636, 641.
- Telšių Progimnazija ..... 171.
- Šv. Vaitiekaus Dr-ja ir Par. .. 599, 604.
- Valdantysis Senatas ..... 387.
- Vysk. Valančiausko Dr-ja .... 664, 699.
- Varnių Konsistorija ..... 60.
- Varšavos Seminarija ..... 64.
- Vienybės Liet. Spaustuvė (drukar-nė, Plym.) .. 469, 670.
- Varnių Seminarija (Žemaičių) .. 1, 2, 29, 50.
- Varšavos Apygardos Mokslo Glo-bėjas .. 312.
- Veiverių Seminarija ..... 128, 169, 335, 330, 393, 427.
- Vilniaus Universitetas .... 229, 300.
- Vilniaus Akademija ..... 300.
- Vilniaus Gimnazija ..... 312.
- Vilniaus Vyskupija ..... 24.
- Vilniaus Augštesnė Žydų Mokyk. — 306.
- Vilniaus Mokslo Apygarda .... 15, 16, 50.
- Vytauto Dr-ja ..... 684.
- Vilniaus Kunigų Seminarija .. 183.
- Vyriausias Lietuvos Gelbėjimo Ko-mitetas .. 407.
- Voronežo Lietuvių Gimnazija .. 203.
- Westchester'io Vienuolynas .. 428.
- Weyer'io Spaustuvė Tilžėje .. 75.
- Zawadskio Knygynas ..... 718.
- Žemaičių Vyskupija .. 22, 50, 301.
- Žiburio Mergaičių Progimnazija 165.
- Žmonių Valdžia — Rząd. Narod. 61.
- Związek Narodowy Polski, Zwią-zek .. 434, 435, 449, 503, 517, 527, 532, 536, 560, 603.
- Zmartwychstancai, Vienuoliai .. 436.
- Zjednoczenie Katolickie ..... 453.
- Žvaigždės Archyvas ..... 706.

## PAMINETU VIETU SARASAS.

Adakavas .....	63.	353, 356, 404, 408, 642.	
Anykščiai .....	42, 284, 286.	Bielėnai .....	387.
Ančiškiai .....	83.	Biržai .....	321.
Antazavas .....	267.	Beviršiai .....	465.
Akmenynai .....	231.	Birštonas .....	218.
Alvitas .....	65,	Brestas .....	205.
30, 497, 518, 545.		Bremeras .....	356, 357, 367, 368.
Alytus .....	92, 219, 401.	Buffalo .....	511, 514, 581.
Aleksandravėlė .....	267.	Bugai .....	325, 393.
Armališkiai .....	269.	Bulgarija .....	281.
Archangelskas .....	24, 109, 123.	Budvietis .....	96, 387.
Asiuklė .....	468.	Boston .....	97, 379, 465, 610,
Astrachanius .....	379.	644, 669, 681, 687.	
Aukštelkiai .....	55.	Brooklyn .....	26, 36, 93, 410, 423,
Aukštoji Panemunė ..	210, 217, 225.	451, 467, 468, 469, 472, 473, 474,	
Baisiogala .....	83, 85, 106.	477, 484, 514, 532, 561, 568, 570,	
Bajorai .....	387, 713.	578, 608, 610, 613, 620, 621, 622,	
Bartkai .....	107.	624, 625, 626, 628, 640, 646, 647,	
Bartininkai .....	80, 94,	675, 685.	
95, 212, 374, 466.		Chicago ..	26, 28, 68, 214, 264, 336,
Baltimore ..	427, 439, 440, 459, 472,	421, 422, 423, 424, 433, 434, 435,	
482, 493, 496, 497, 507, 519, 520,		436, 440, 441, 448, 484, 487, 514,	
521, 522, 528, 532, 535, 544, 558,		547, 549, 553, 561, 581, 598, 599,	
591, 593, 606, 609, 611, 613, 619,		600, 602, 603, 604, 605, 607, 612,	
620, 625, 626, 628, 634, 638, 643,		618, 625, 628, 629, 668, 670, 676,	
644, 646, 648, 649, 650, 652, 654,		677, 678, 680, 681.	
655, 663, 670, 680, 681, 684.		Cleveland .....	621, 644.
Barzdai .....	469.	Danville, Pa. ..	439, 440, 599, 600.
Biežulio ežeras .....	45.	Darbėnai .....	23, 56, 59, 313.
Belsk .....	65.	Daugeliškis .....	193, 364, 365, 366.
Baisogala .....	46.	Datnava .....	43.
Berlinas .....	34, 50.	Dauguva .....	109, 411.
Beviršiai .....	383, 384.	Dauliunai .....	280.
Beržininkai .....	96, 387.	Darsuniškis .....	217.
Beaty, Pa. ....	439, 487.	Daukšai .....	210, 378, 523.
Bilviečiai .....	378.	Daugeliškis .....	193.
Bitėnai .....	38, 216,	Debeikiai .....	286.

Detroit .....	338, 520.	Green Bay .....	457, 605.
Devindoniai .....	43.	Gruzdžiai .....	55.
Disna .....	83.	Hazleton ..	499, 505, 539, 555, 585,
Dinaburgas (Dvinskas .....	183,	586, 618, 625, 645, 646, 647, 685,	
281, 259.		687, 691, 695.	
Ditkiemiai .....	33.	Helsinkas .....	141.
Dusėtai .....	257, 716.	Harrisburg .....	721.
Du Bois, Pa. ....	439.	Igliauka .....	471.
Drezden .....	258, 259.	Ingenbohl .....	719.
Edwardsville, Pa. ..	502, 561, 688.	Indrioniškis .....	272.
Egliabaliai .....	403.	Ilukšta .....	306.
Eitkunai .....	97, 150, 218, 412.	Ivantiškis .....	218.
Endriejavas .....	26.	Interlaken .....	376.
Eržvilkas .....	26.	Jaroslav .....	165.
Elizabeth, N. J. ....	83.	Jakutai .....	284.
460, 482, 485, 558, 569, 610.		Jaubutėnai .....	44.
Ežerėnai .....	10.	Jersey City, N. J. ..	587, 623, 628.
Fountain Springs, Pa. ....	502.	Jeznas .....	217.
Fribourg .....	377, 378, 395.	Jeruzalimas .....	271.
Freeland ..	484, 499, 500, 501, 506,	Joniškis .....	55, 83.
530, 531, 534, 612, 618, 623, 625,		Joneliunai .....	28.
626, 628, 647.		Josiniauka .....	96.
Gardamas .....	313, 644.	Josvainiai .....	44.
Garliava .....	80, 92, 217, 504.	Juodeliai .....	399.
Gaurė .....	23.	Juškaičiai .....	28.
Gelgaudiškis .....	80, 90.	Juzkaičiai .....	28.
Gargždai ..	85, 125.	Južintai .....	265, 266, 267,
Garšviai .....	25, 274,	268, 270, 282.	
278, 282, 283, 284.		Jurbarkas .....	76, 54, 57,
Gardinas .....	125, 205, 295, 306.	59, 79, 126, 143, 256.	
Geneva .....	412.	Jurgežeriai .....	91, 399.
Gintiliškė .....	33, 56.	Kaimelis .....	80, 256.
Gilušiai .....	186.	Kalnujai .....	80.
Girdžiai .....	82.	Kamajai .....	270.
Girgžduto Kalnas .....	45.	Kapčiamiestis .....	169.
Girkalnis .....	80.	Karaliaučius .....	69, 70, 331, 335.
Giedraičiai .....	188, 190.	Kaupiškis .....	385, 399.
Gilberton ..	430, 491, 619, 625, 628.	Kazanius .....	179, 288, 313, 380.
Goščiunai .....	44.	Kedainiai .....	72.
Gudeliai .....	82.	Kelmaičiai .....	97, 159.
Grand Rapids .....	617, 625.	Kiduliai .....	144, 255, 256.
Gražiškiai ..	140, 145, 232, 399, 467.	Kibaičiai .....	54.
Gražonys .....	272, 286.	Kirkiliavas .....	222, 233.
Griškabudis .....	65, 80, 90, 377.	Kietaviškės .....	185, 194.

Kirsna .....	221,	Naujininkai .....	501.
Klovainiai .....	83.	Lentvaravas .....	209.
Krakenava .....	46, 283.	Lida .....	196, 197, 198, 199, 200.
Kražiai ..	1, 33, 128, 305, 337, 664.	Likmenai .....	183.
Kretinga .....	175, 241,	Linkuva .....	313.
242, 246, 248, 253, 713, 714.		Liudvinavas .....	65, 93, 216,
Kvetingiškiei .....	47.	235, 385, 399, 403, 471.	
Krokalauskis .....	169, 215.	Liškava .....	211.
Krokuva ..	69, 146, 150, 178, 248,	Lourdes .....	69.
271, 453, 721, 728.		Lukšiai .....	80.
Krosna .....	96, 97, 618.	Lydavėnai .....	267, 268.
Kruonis .....	217.	Madžiagulis .....	45.
Kuliai .....	56, 72, 176.	Maizeville, Plaubėris ž. Mahanoy	
Kupiškis .....	56, 83, 280.	Plane.	
Kubiliai .....	202.	Maspeth ..	1, 25, 151, 171, 323, 442,
Kvedarna .....	171.	445, 462, 563, 566, 567.	
Kvietiškiei .....	420.	Mahanoy Plane, Pa. ....	461, 491,
Kybartai .....	126, 219.	549, 650, 654, 671, 686.	
Kalvarija (Žem.) ....	1, 104, 144.	Mariampolė (Senapilė) ....	65, 80,
Kalvarija (Suv.) ..	80, 91, 92, 93,	90, 105, 128, 132, 144, 152, 155,	
97, 144, 153, 159, 164, 168, 216,		156, 158, 159, 160, 161, 162, 164,	
217, 218, 219, 221, 222, 226, 231,		165, 169, 202, 214, 215, 220, 222,	
232, 234, 235, 337, 340, 349, 379,		228, 230, 259, 325, 375, 388, 392,	
385, 399, 401, 403, 499, 504.		393, 402, 420, 459, 465, 471, 612,	
Katelničia .....	340.	647, 682, 698.	
Kaunas ..	17, 19, 22, 23, 24, 25, 28,	Matlaukis .....	96.
29 54, 57, 58, 60, 61, 62, 72, 77,		Melagėnai .....	193.
84, 92, 108, 111, 115, 116, 122, 124,		Mosėdis .....	86, 246, 252.
125, 130, 131, 142, 143, 144, 147,		Meištai .....	202.
158 168, 171, 172, 173, 174, 176,		Mozyrius .....	1.
197, 205, 206, 215, 217, 218, 220,		Merkinė .....	186.
221, 232, 234, 241, 252, 254, 255,		Meteliai .....	211.
256, 257, 284, 285, 291, 306, 315,		Mahanojus (Mahanoy City) ..	428,
319, 415, 564 638, 639, 716, 718.		497, 521, 554, 555, 556, 667, 669,	
Klaipėda (Memel) ..	47, 58, 241,	560, 585, 601, 608, 613, 619, 621,	
245, 253, 259, 407, 409, 412, 439,		624, 625, 628, 639, 647, 648, 667,	
715, 716.		681, 685, 686, 687, 689, 692, 694.	
Lankeliškiai ....	80, 232, 385, 399.	Maskva ..	128, 156, 169, 202, 209,
Leipcigas .....	56.	210, 215, 226, 234, 259, 324, 339,	
Lazdijai .....	96, 97, 362, 387.	380, 385, 564.	
Leckava .....	83.	Milwaukee ....	497, 514, 600, 606.
Leipalingis (Leipunai) .....	211.	Mintauja .....	57, 175, 204, 285.
Lembas .....	171.	Mount Carmel .....	336,
Naujamiestis .....	25.	338, 591, 603, 619, 628, 660.	



Naumiestis (Kauno r.) .....	23,	Panevėžis .....	222, 83,
83, 283, 313.		174, 203, 278, 282, 284.	
Naumiestis (Suv.) ....	80, 89, 144,	Panosupis .....	93-
146, 158, 202, 260, 325, 418,	504.	Pantvardžiai .....	137-
Nanticoke ....	436, 440, 482, 529,	Paparčiai .....	285-
560, 561, 602, 685, 693.		Papečkiai .....	151-
Nemakščiai ..	54, 80, 138, 272, 716.	Pasvalis .....	285-
Najorkas, New Yorkas ....	26, III,	Paryžius .....	337, 398-
419, 424, 427, 428, 431, 432, 442,		438, 439, 554, 668,	
443, 446, 447, 448, 451, 452, 454,		Pelenė .....	45-
461, 462, 463, 465, 466, 467, 468,		Petrapilis, Peterburgas ..	2, 3, 14-
469, 470, 472, 473, 474, 475, 576,		38, 39, 40, 71, 87, 513, 154, 156,	
477, 478, 480, 481, 482, 483, 484,		158, 171, 173, 176, 178, 183, 186,	
486, 488, 491, 492, 493, 496, 599,		212, 156, 259, 263, 275, 281, 285,	
507, 511, 512, 514, 518, 524, 525,		288, 302, 307, 313, 330, 341, 345-	
527, 528, 529, 530, 531, 532, 533,		373, 374, 379, 380, 387, 393, 394-	
535, 537, 566, 568, 569, 570, 571,		663, 698, 717.	
572, 573, 574, 578, 586, 587, 588,		Petrozavodsk .....	101-
589, 590, 593, 596, 598, 601, 602,		Pervaznikai .....	135-
603, 606, 608, 609, 610, 611, 612,		Philadelphia ..	38, III, 420, 427-
613, 614, 620, 621, 624, 626, 627,		431, 468, 496, 529, 539, 558, 591,	
628, 630, 637, 638, 641, 643, 645,		610, 654, 670.	
647, 665.		Pilviškiai .....	350, 463-
Nimerzacas .....	407, 412.	Pittston, Pa. ..	337, 440, 481, 490-
Notienai .....	33.	502, 506, 532, 537, 538, 541, 545-	
Obeliai .....	267.	546, 547, 550, 554, 585, 599, 611,	
Odesa .....	84.	614, 620, 626, 629, 633, 638, 644-	
Ožkabudžiai .....	212.	647, 649, 654, 664, 667, 680, 681.	
Otis .....	438, 441, 472, 607, 625.	Plėgai, kun. Sid. Gimtinė .....	64.
Ožkiniai .....	299.	Pittsburgh .....	439, 487-
Overbrook, Pa. ....	699.	623, 628, 644, 670, 671.	
Pabiržė .....	321.	Plungė .....	56, 85, 258, 259.
Pagramantis .....	23, 313.	Poznan .....	258, 259.
Pailiai .....	364.	Punskas ..	96, 212, 217, 237, 403-
Pajaujiškė .....	222, 223,	499, 508, 618, 666, 681, 717, 718-	
Pajevonis ..	80, 95, 136, 146, 399,	719.	
647.		Purviškiai .....	350, 463.
Pajudris .....	28.	Plateliai .....	6, 47-
Palanga ....	28, 47, 48, 65, 86, 177,	Plokščiai .....	80, 162, 163, 164.
241, 251, 252, 253, 407, 412.		Plukiai .....	278.
Palevenė .....	56.	Plymouth'as (Plimentas) .....	38,
Panemunė .....	225.	40, 337, 368, 421, 422, 434, 440-	
Panemunėlis .....	279, 281, 282.	469, 470, 500, 501, 503, 510.	

511, 514, 521, 539, 540, 541, 542,	Rymas, Roma ....	33, 82, 87, 281,
543, 544, 547, 548, 549, 551, 553,		378, 395, 436, 439, 453, 457, 593,
554, 555, 559, 584, 591, 604, 610,		721.
613, 614, 616, 617, 620, 623, 628,	Ryga ..	447, 195, 217, 233, 259, 260,
631, 645, 646, 647, 650, 651, 653,		273, 284, 285, 286, 411.
654, 657, 660, 664, 666, 668, 669,,	Rokiškis ..	267, 268, 279, 282.
670, 671, 672, 675, 679, 682, 685,	Rozalinas .....	285.
686, 687, 691, 693, 694, 698, 699.	Rudamina ....	94, 95, 96, 97, 98,
Pocių kaimas .....		378, 383, 387, 403, 465, 558.
Pottsville, Pa. ....	Sakališkiai .....	468.
Poznanius .....	Salantai (par.) ..	123, 122, 287, 313.
Prusai .....	Sartininkai .....	59.
Prūsų Lietuva .....	Salcininkai .....	618.
Praga .....	Samara .....	271, 435.
Prijaznė (Vidiškiai ..	Salamiestis .....	186.
Prienai .....	Salantų pilis .....	45.
Pripietė .....	Seinai .....	67, 96, 212, 215, 228,
Pumpėnai .....		239, 339, 343, 350, 375, 377, 380,
Purviškiai .....		389, 390, 392, 395, 401, 441, 499,
Purvaičiai .....		518, 523, 558, 608, 681.
Pskovas .....	Santaka .....	469.
Poszeiten .....	Seirijai .....	96.
Raygrad .....	Scranton .....	487, 530, 531, 533,
Ragaimė (Ragmt) ..		612, 618, 623, 628, 645, 669 680.
259, 351, 353, 364, 365, 411, 564,	Seklioliai .....	106.
701.	Senapilė .....	340.
Ramoniškiai .....	Senkų pilis .....	44.
Raseiniai ..	Sibiras .....	9, 57, 304, 306, 307.
138, 139, 149, 174, 285.	Simnas .....	92, 169, 125, 211,
Raseinių Knygvežių Trakas ....		401, 467, 601.
Rambynas .....	Simbirskas .....	288.
Ramygala .....	Skaidvilė .....	80.
Raguva .....	Skirsnemunė .....	137.
Raudėnai .....	Skuodas .....	56.
Raukų soda .....	Skriaudžiai .....	209.
Rastauskinė .....	Slavikai ....	79, 80, 87, 140, 216,
Raygardas .....		239, 394.
Raudėnė-Raudenyčia .....	Slabada (Miroslavas) ....	169, 211,
Raudenio ežeras .....		215, 440, 441, 518, 523, 602.
Revelis .....	Smalėnai .....	441, 449, 460, 499,
Remeikiai .....		600, 605, 607.
Režgaliai .....	Smalininkai .....	26, 59,
Rietavas .....	Sintautai .....	80.
Riežica .....	Smilgiai .....	416.

Sudargas .. 65, 66, 74, 77, 79, 90, 105, 107, 136, 140, 141, 143, 147, 209, 214, 412, 255, 497.	Šiauliai .. 22, 41, 143, 204, 285, 286, 286, 439, 441, 638.
Suradgalio akelica Ančiškio p., Pa- nevėžio par. .. 83.	Šiaulių kaimas ..... 28.
Suvalkai ..... 95.	Šeštakavas ..... 719.
286, 294, 306, 312.	Šiaulėnai ..... 85.
Suostai ..... 273, 276, 277.	Šventazeris ..... 387.
Subatė ..... 282.	Švenčionis ..... 183, 302.
Stebuliškė ..... 233, 236, 324.	Švieška ..... 26, 28.
Stempliai ..... 28.	Šveicarija ..... 277.
Studziany ..... 65.	Tauragiškių kaimas ..... 193.
Svedasai ..... 268, 272.	Telšiai .... 22, 35, 46, 714, 55, 302,
Svirnupis ..... 283.	Teneniai ..... 287.
Shenandoah, Pa., Šenadoris .... 36,	Tilžė .. 23, 24, 34, 37, 38, 40, 59,
37, 217, 253, 387, 420, 427, 428, 429,	66, 71, 73, 78, 82, 106, 107, 101
430, 433, 435, 440, 449, 450, 451,	122, 128, 132, 135, 136, 142, 143,
452, 454, 455, 461, 468, 472, 473,	146, 147, 148, 150, 157, 163, 170,
482, 491, 492, 493, 496, 497, 499,	174, 204, 210, 214, 215, 215, 216,
501, 502, 506, 507, 516, 518, 519,	217, 219, 259, 268, 277, 281, 282,
521, 523, 524, 529, 530, 532, 539,	285, 308, 333, 350, 356, 357, 358,
540, 542, 544, 557, 570, 574, 590,	359, 360, 361, 362, 365, 366, 411,
591, 592, 597, 599, 600, 601, 603,	413, 420, 422, 423, 684, 700, 701,
604, 605, 611, 612, 613, 621, 624,	725.
625, 626, 627, 628, 629, 630, 637,	Tobolskas — Gub. .. 24, 109, 325.
638, 639, 643, 644, 645, 647, 654,	Tytavenai ..... 72, 78, 80, 149.
662, 664, 667, 669, 678, 679, 684,	Tolminikiemis ..... 42.
694, 707, 708, 711.	Tomsk, — o gub. .... 24, 109.
Shamokin, Šamukai .. 430, 436, 437,	Tobolsk ..... 393.
438, 440, 442, 445, 461, 486, 498,	Trakų aps. .... 190.
502, 519, 569, 598, 599, 600, 601,	Trakeliai ..... 286.
602, 604, 628, 669, 680.	Traškunai ..... 284, 286.
South Bend, Ind. .. 441, 472, 518,	Trobiškiai-Liudvinavo p. .... 210.
523, 602, 625, 677.	Tupikai ..... 418.
Springfield, O. .... 474,	Turgalaukis ..... 233, 399.
492, 493, 498, 600, 629.	Tvėrė ..... 288.
Šađuva ..... 44.	Tvarkai ..... 216.
Šakiai ..... 65, 79, 80, 358, 412.	Tauragė ..... 23, 29, 149.
Šaniai ..... 176.	Udrija ..... 93.
Šešupė ..... 216.	169, 215, 218, 234, 374.
Šidlava ..... 80, 268, 272, 278.	Ukmergės apsk., Raguvos sem. —
Šilava ..... 288.	122, 271, 284.
Šilavotas ..... 375.	Ukmergės apsk. .... 22.
	Ustiužnas, Naugardo gub. (Dam- brausko ištrem. vieta .. 254.

Užgirinis-Trakas (Sudavija) ..	221.	Vižainis .....	486.
Užpaliai .....	267, 269, 270, 286.	Viščiakaimis .....	518.
Vabalninkai, Ukm. aps. ....	56.	Viena .....	704.
Vaižgiris .....	80.	Virbalis .....	80, 94, 95, 96.
Vaitiškiai .....	416.	Vištytis .....	169.
Varna .....	725.	216, 399, 467, 486, 502.	
Varniai .....	4, 14, 29, 32, 45, 50.	Vidžiai .....	191.
Varšava ..	16, 60, 82, 83, 145, 189,	Vyženai .....	284.
215, 216, 230, 349, 350, 362, 380,		Vydiškiai .....	190, 191.
385, 388, 412, 455.		Wilkes-Barre .....	337, 440, 464,
Valkininkai .....	186, 188, 189.	482, 502, 529, 653, 685.	
Vadaktėliai .....	274, 278.	Voronežas .....	205.
Vaškai .....	287.	Vologda .....	279, 285, 286.
Viešvėnai .....	714.	Worcester .....	201.
Veisiejai .....	374.	Vladimiras .....	288.
Veiveriai .....	349, 350, 427, 596.	Winona .....	436, 437.
Veviržėnai .....	26.	Washington .....	277, 569.
Veyris .....	216.	Watertown .....	436.
Vidgiriai .....	523.	Waterbury .....	496, 520, 524, 528,
Viduklė .....	73.	632, 535, 536, 537, 547, 550, 553,	
139, 149, 273, 286.		610, 611, 643.	
Viatka, — os gub. ..	24, 109, 340.	Woerishoefen .....	719.
Vierničiai .....	26.	Zarasai .....	22, 271.
Vilkaviškiai ..	94, 110, 144, 169, 233,	Žagarai .....	385, 386.
325, 330, 346, 356, 394, 450, 471,		Žalininkai (Šiaulių .....	106.
491, 495, 501, 504, 518.		Žarėnai .....	48, 83.
Vilkija .....	144, 712.	Žasliai .....	195, 285.
Vilnius 2, 4, 14, 15, 17, 19, 23, 33,		Žemaitija .....	1, 2, 273, 279.
34, 35, 36, 37, 38, 66, 87, 109, 66,		Žiezmariai .....	185, 189, 194.
183, 185, 195, 204, 205, 244, 274,		Žigaičiai .....	23, 313.
276, 285, 286, 289, 294, 295, 297,		Žiogai .....	26.
302, 306, 411, 424, 439, 554, 718,		Žvingiai .....	23, 54.
Virbalis .....	504.	Žvigaičiai .....	313.

Tu jų „Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietuvių Organizuotės Sukaktuvių“ knygų kaina — 5 doleriai; apdarytu drūtais audeklo apdarais su aukso raidėmis antspauda — 6 doleriai: kreiptis reikia prie leidėjos Julės Pranaičiūtės „Žvaigždės Žurnalo“ redakcijos antrašu.

PRANAICIU JULES ISLEISTOS KNYGOS.

Amerikos Lietuvių Pirmieji Profesijonalai . . . . .	2.50
Amerikos Lietuvių Kronika . . . . .	1.50
Apie kun. Adomą Grinevičių . . . . .	10
Daktaras Petras Matulaitis. Kun. A. Miluko paskaita . . . . .	25
Delko mūsų katalikiškoji spauda silpnutė? Kun. A. Miluko referatas, skaitytas Lietuvių Katalikų Federacijos Kongrese, 28 rugsėjo d., 1915 m., Brooklyn, N. Y. . . . .	10
Iš Kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičių Julė. Su paveikslais, audeklo apdarais . . . . .	2.25
Skūros apdarais, pauksuotais kraštais . . . . .	3.50
Kun. Martynas Sederevičius ir Jo padėjėjai A. Milukas & Co. leidinys . . . . .	50
Kun. Kazimieras Jaunius . . . . .	10
Kun. Silvestras Gimžauskas. Kun. A. Miluko paskaita. . . . .	10
Laisvosios Lietuvos Atlankyto. Iš Pranaičių Julės Atsiminimų . . . . .	2.50
Lourdes'o Svenčiausios Panelės Marijos Mėnuo. Pagal prancūzišką lietuviškai parašė Pranaičių Julė . . . . .	50
Ne Mieste Laimė. Prancūziškai parašė Pierre L'Ermite. Pranaičių Julės vertimas . . . . .	1.00
Petras Kriaučiūnas . . . . .	15
„Spaudos Laisvės ir Amerikos Lietuvių Organi- zuotės Sukaktuvės“ — be biskio 800 pusla- pių didžiulės knygos su daugybe iliustracijų ir dokumentų fotografijų — . . . . .	5.00
Audeklo apdarais su aukso antspauda — . . . . .	6.00
Viešnage Seštokuose Pranaičių Julės . . . . .	2.50
Vyskupo Valančiaus Darbai . . . . .	50

## ŽVAIGŽDĒS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Apeigos Rymo katalikų Bažnyčios. Lenkiškai parašė kun. J. Lunkevičius. Vertė Gerutis. Antra laida, 188 pusl. ....	.60
Antanukas. Apsysaka B. Pruso. Vertė Selimas. Antra laida. 40 pusl. ....	.15
Algimantas arba Lietuviai 13-ame šimtmetyje. Istoriska apysaka Parašė Dr. V. Prietris. Penki tomai, 488 pusl. ....	2.50
Anima Villis. Marės Radzevičiūtės apysaka. Jono Montvilos vertimas. Antra laida, 162 pusl. ....	.75
Bajoro Vuošvis. Apsysaka iš lietuvių gyvenimo. Parašė Jonas Kmitas. 63 pusl. ....	.15
Biurokratai. Apsysaka iš paskutinių atsitikimų Lietuvoje. Parašė Jonas Kmitas. 79 pusl. ....	.25
Fabiolė arba Bažnyčia Katakumbose. Kardinolo Wiseman'o. Vertė Vytautas. 354 pusl. ....	1.00
Gyvačių Karalius ir kitos apysakėlės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 31 pusl. ....	.10
Iš kelionės po Europą ir Aziją. Parašė Pranaičių Julė. 380 pusl., 102 iliustracijos (paveikslai), audeklo apdarais ....	2.25
Skuros apdarais, paaukuotais kraštais .....	3.50
Iš daktaro pasakojimų. Rudens diena. Sulaukė. Parašė Šatrijos Ragana. 69 pusl. ....	.25
Išvakarės gret Lemano ežero. Parašė kun. M. Morauskis. Vertė Gerutis. 172 pusl. ....	.75
Išpažinties Istorija. Prancuziškai parašė kun. A. Guillois, vertė kun. A. M. Milukas. Antras leidimas 1916 m. ....	.50
Kova ties Žalgiriais. Istoriska drama keturiuose aktuose. Parašė Savasis (Dr. V. Pietaris). 31 pusl. ....	.25
Kunigo giminė. Parašė J. Gerutis. 68 pusl. ....	.20
Kaip Elziutė praleido Šv. Jono dieną. Parašė P. D. 63 pusl. ..	.20
Krasauninkas—Laižybos—Dievo žmonės. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 28 pusl. ....	.10
Kun. Dr. M. Gustaičio, Du laišku iš Kelionės .....	.05
Kun. Dr. M. Gustaitis.....	.5
Laisvės Metu. Apsysaka iš paskutinių atsitikimų. Parašė Antanas 1908 m. 187 pusl. ....	.75
Laiškai iš Kelionės po Palestiną. Kaštais kun. Antano Miluko. 94 pusl. ....	.50

---

Užprašymus ir pinigų "ŽVAIGŽDĒ" 3654 Richmond St. Philadelphia, Pa. adresuokit:

## ŽVAIGŽDĖS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Lietuviškas Albumas. Dalis I. Istoriskos ir šiaip jau Lietuvos vietos. Parengė ir išleido kun. A. Milukas .....	.75
Lietuviškas Albumas. Dalis II. ir III. Lietuvos raštininkai, žymesni vyrai ir typai. Parengė ir išleido kun. A. Milukas .....	1.50
Lietuviškos Pasakos. Spaudon parengė Dr. J. Basanavičius. 262 pusl. ....	2.00
Mercier Kardinolo gromata apie Patrijotizmą ir Išlaikymą .....	.05
Moterystė ir šeimyna. Iš vokiškos kalbos vertė J. Gerutis. 41 pusl .....	.50
Mūsų Socijolistai. Apysaka iš „Kudlamečio“ atsitikimų. Parašė Jonas Kmitas. 57 pusl. ....	.15
Melagių Dėdė. Vaizdelis iš Dzukų gyvenimo. Parašė Ksaveras Vanagėlis. 27 pusl. ....	.10
Mūsų Išganytojaus Jėzaus Kristaus gyvenimas. Naujas pataisytas išleidimas. 209 pusl., su paveikslais .....	.75
Nekaltybė. Iš vokiško vertė J. Gerutis. 89 pusl. ....	.25
Ne Mieste Laimė. Prancuziškai parašė Pierre L'Ermite. Lietuviškai vertė Pranaičių Julė. 206 pusl. ....	1.00
Našlaičiai. Likimas tulos šeimos. Vertė P. Str. 81 pusl. ....	.15
Pasikalbėjimas Giesmininko su Lietuva. Vyskupo A. Baranausko Eilės. Kaina .....	1.05
Pasakyk Matušei, Agnieška, Ant Garlaivio. Tris Šatrijos Raganos apysakos. ....	.15
Pradžia ir išsiplėtimas Katalikų Tikėjimo. Parašė Vyskupas M. Valančius. 235 pusl. ....	1.00
Paklydėliai. Kun. J. Geručio. Antras leidimas. ....	.10
Pikta Dvasia. Latviškai parašė Rudolfas Blaumanis. Lietuviškai vertė Idlargas. 72 pusl. ....	.25
Patrimpo Laiškai. Kun. Miluko leidimas 1907 m. ....	.60
Šventųjų Gyvenimai. Skaitymai kiekvienai metų dienai. Su paveikslais. Spaudon parengė kun. A. Milukas. visi 4 tomai	3.50
Drutais audeklo apdarais .....	4.00
Skuros apdarais .....	5.00
Skuros apdarais, paausuotais kraštais .....	5.50
Šlapus ir anapus grabo. Parašė J. Gerutis. 210 pusl. ....	.60
Susiskaldėliai. Vaizdelis iš mūsų sodiečių gyvenimo. Parašė J. Gerutis. 62 pusl. ....	.20

Užprašymus ir pinigų „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St.,  
 adresuokit: Philadelphia, Pa.

## ŽVAIGŽDĖS' KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

Sodžionių Teologija. Parašė J. Gerutis. Gražiausia lietuviška kalba šioje knygoje išdėstytas visas Katalikų Teologijos mokslas. 285 pusl. ....	1.00
Trumpas Katekizmas .....	.10
Vaičiūčio Eilės. Su velionio plačia biografija ir paveikslu. 157 pusl. ....	.75
Valdimierius. Apsaka. 47 pusl. ....	.10
Pergyventos Valandos (Karvojaus Laiškai). Parašė K. A. K. 140 psl. ....	.60
Jonukas Karklynas eina Lietuvos pažintų. Parašė Prietelis. 47 psl. ....	.20
Socialistai Kas jie? — Iškur atsirado? — Ko nori? Parašė Dr. A. Civinskas. 124 psl. ....	.15
Gera Išpažintis Verta šv. Komunija. Kun. P. Saurusaičio. psl. 68 ....	.10
Satrijos Raganos, Saulei nusileidžiant, Iš mūsų karionės. Kalėdų Vakarais. 62 psl. ....	.15
„Žvaigždės“ 1922 metų kompletas	\$2.50
„Žvaigždės“ 1921 „ „	2.50
„Žvaigždės“ 1920 „ „	3.00
„Žvaigždės“ 1919 „ „	3.00
„Žvaigždės“ 1918 „ „	3.00
„Žv.“ 1917 „ „	3.00
„Žv.“ 1916 „ „	3.00
„Žv.“ 1915 „ „	3.00
„Dirvos Žinyno“ kompletai	3.00
Keliolikos metų „Žvaigždės“ kompletai \$5 kiekvienas.	

Užprašymus ir pinigus „ŽVAIGŽDĖ“ 3654 Richmond St., Philadelphia, Pa. adresuokit:



## **"AUŠROS" 40 METŲ SUKAKTUVĖSE**

(Atspauda iš "Žvaigždės")

### **Štai tu, anot "Tėvynės" ir "Draugo" istorinių knygų Pirmosios Dalies įtampa:**

1) "Aušros" įkurėjas apie vysk. A. Baranauską. To paties — 2) "Aušros" genezis. 3) Aušrininkai rašytojai, pasak šliupą ir Totoraitį. 4) Turčiniškio eilės "Aušrininkams". 5) (J. Pranaičiutė Apie prof. Volterį. 6) Prof. Volteris "Aušros" 40 metų sukaktuvių paminėjimui. 7) Pirmojo "Aušros" numerio ir kitų žymesnių — viso 40 puslapių fotografijos. 8) "Musų Karionių Metų" skyriuje laiškai: Dr. J. Basanavičiaus, Dr. J. Gaidžio ir S. Kušelevskio ir Dr. V. Kudirkos. Vieno Dr. Basanavičiaus laiško fotografiška fascimile (4 puslapiai). Paveikslai I-je dalyje: Namai, kur S. Daukantas gimė, Dr. Basanavičiaus namai Bulgarijoje. Dr. Basanavičius--1893 m. Vysk. A. Baranauskas, Broliai Juškevičiai: kun. Antanas ir prof. Jonas; A. J. Višteliauskas, Dr. J. Šliupas, Jurgis Mikšas, Martynas Jankus; Jubilėjimio Aušrininkų paveikslas: inž. Petras Vileišis, P. Matulionis, Dr. J. Bulota, V. Palukaitis, prel. K. Prapuolenis, J. Jablonskis, Dr. J. Basanavičius, A. Jakštas, Al. Fromas-Gužutis, kun. J. Lideikis-Mažutis, K. Sakalauskas-Vanagaitis, J. Mačys-Kėkštas, Pr. Vaičaitis, prof. K. Jaunis, Petras Kriaučiūnas, Peterburgo lietuvių grupėje, kun. S. Gimžauskas, prof. S. Volteris, M. Davaina Silvestravičius-Wewersys-žaltys, prel. J. Maciulevičius-Maironis, Dr. P. Pietaris, Dr. J. Šliupas, Gerutis-kun. Balvočius, J. Adomaitis-šernas, Dr. V. Kudirka, Vaižgantas-Tumas, Kmitas-kun. K. Urbanavičius, kun. A. Jusaitis ir Saulės kursų įkurėjas — prel. A. Olšauskas.

**KAINA UŽ ABU TOMU DU DOLARIU.**

**Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių  
redakcijose ir knygynuose arba pas**

**A. MILUKAS & CO.,  
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.**

## **"AUŠROS" 40 METŲ SUKAKTUVĖSE**

### ***Antrosios Dalies [Italpa***

1) "Aušros" Paminėjimui — Jono Kriaučiuno; 2) XIX Amžiaus Pabaigos Musų Dainiai — L. Šimučio, "Garso" redakt.; 3) Gīnamosios Literatūros Platintojai (su paveikslais: Vysk. M. Valančiaus, Jurgio Bieliako ir Kun. Miluko, P. Mikolainio, J. Kriaučiuno, Dr. P. Matulaičio, Dr. Bagdanavičiaus, Kun. Bulvičiaus, And. Dubinsko, Kunigų: M. Miežinio, A. Vienužio, V. Juzumavičiaus, Kl. Kozmiano, P. Šilinskio, J. Katėlos, J. Žebrio, V. Dargio, A. Staniukyno, J. Naujoko, A. Civinsko, M. Gustaičio, Duobos, J. Totoraičio, A. Jusaičio, M. Šedvydžio, (Vyskupo) Jurg. Matulaičio, J. Davidavičiaus; toliaus agr. Totoraičio, J. Česnos, J. Kačergio, Pr. ir A. Matulaičių, A. Daniliausko, S. Kušelevskio, P. Mikalausko); 4) "Aušra" ir Musų Prieteliai Svetur — J. O. Širvydo, "Vienybės" redaktoriaus (su paveikslais: J. O. Širvydo, J. J. Kraševskio, K. Skirmuntaitės, L. Kondratavičiaus ir T. Norbuto); 5) Tautos Atbudimas — Kun. A. Miluko; 6) Spaudos Platinimas Dzukijoje — S. E. Vitaičio, "Tėvynės" redaktoriaus; 7) Vysk. Valančiaus Intaka — Kun. N. J. Petkaus; 8) P. Mikolainio Prityrimai; 9) "Aušros" Intaka (anot Vaižganto); 10) Amerikos Lietuvių Leidėjai — J. Pranaičiutės, "Žvaizdės" redaktorės (su paveikslais: J. Pranaičiutės, J. Paukščio, A. Olševskio ir kunigų: A. Miluko ir V. Varnagirio); 11) "Aušros" Pasirodymo Priežastys — Dr. Šliupo; 12) Jurgis Blellnis (Bieliakas); 13) Ex-Prezidentas A. Smetona apie Maironį; 14) Vilkutaitis, "Amerikos Pirtyje" autorius apie Aušrą"; 15) Maironio žodžiai Prie Basanavičiaus Paminklo; 16) Baigiant Darbą.

**KAINA UŽ ABU TOMU DU DOLARIU.**

**Tos knygos gaunamos lietuviškų laikraščių redakcijose ir knygynuose arba pas**

**A. MILUKAS & CO.,  
3654 Richmond St., Philadelphia, Pa.**

Kun. Antano Jusaičio knygos:

# Lietuvių Tautos Istorija ir Dabartiniai Siekiniai Tautišku atžvilgiu

INTALPA.

- I. Lietuviškos (aistiškos) tautos.
- II. Lietuvių tautos ir jų viešpatystės istorija iki Vytauto mirčiai.
- III. Santikiai su lenkais, prasidėję prie Jagelos.
- IV. Apvertinimas juristiškai ryšių Lietuvos viešpatystės su Lenkija, buvusių prieš Liublino uniją ir po jai.
- V. Priežastys puolimo Lenkijos (ir drauge Lietuvos).
- VI. Išlikimas lietuvių tautiškos sąmonės išlaikymu tautoje savos kalbos, tradicijų, išreiškimu tos sąmonės literatūroje.
- VII. Dabartiniai lietuvių tautiški siekiniai.
- VIII. Ar Lietuva galima kaip viešpatystė?
- IX. Lenkų viliuginę siekiai.

Kaina 75 centų

Užprašymus ir pinigus  
adresuokit:

“ŽVAIGŽDĖ”

3654 Richmond St.  
Philadelphia, Pa.

## „ŽVAIGŽDĖS“ KNYGYNE GAUNAMOS KNYGOS

### “IŠ KELIONĖS PO EUROPAŲ IR AZIJĄ”

*Parašė PRANAČIŲ JULĖ*

TA KNYGA YRA TAI DIDŽIAUSIAS  
SAVO RUŠIES VEIKALAS

Parašyta „Žvaigždės“ redaktorės, J. Pranaičiūtės. Knyga turi apie 380 puslapių ir papuošta 102 iliustracijomis (paveikslais).

Indomūs toje knygoje aprašymai Prancijos, Belgijos ir Vokietijos žemių, papuošti daugeliu iliustracijų.

Bet indomiausiais, beabejo, yra aprašymai įspudžių iš Tėvynės ir iš senovės Lietuvos žemių, kuriuos vienok viršija aprašymai Vidurinėje Azijoje, Kaspijos ir Kaukazo žemių ir anų žmonių. Nemažiaus įdomūs aprašymai Maskvos ir Peterburgo, su paminėjimu lietuvių naujokynių istorijos tose vietose.

Kaina .....	2 dol.
Audeklo apdarais .....	2.25
Skūros apdarais su paausotais kraštais .....	3.50

“ Ž V A I G Ž D Ė , ”

3654 RICHMOND ST.,

PHILADELPHIA, PA.

10-

~~P400~~  
Alp 2217

THE UNIVERSITY OF CHINA FOR RESEARCH

THE UNIVERSITY OF CHINA FOR RESEARCH  
 LIBRARY  
 1001 UNIVERSITY AVENUE  
 BEIJING, CHINA

.....  
 .....

UNIVERSITY OF CHINA FOR RESEARCH  
 LIBRARY